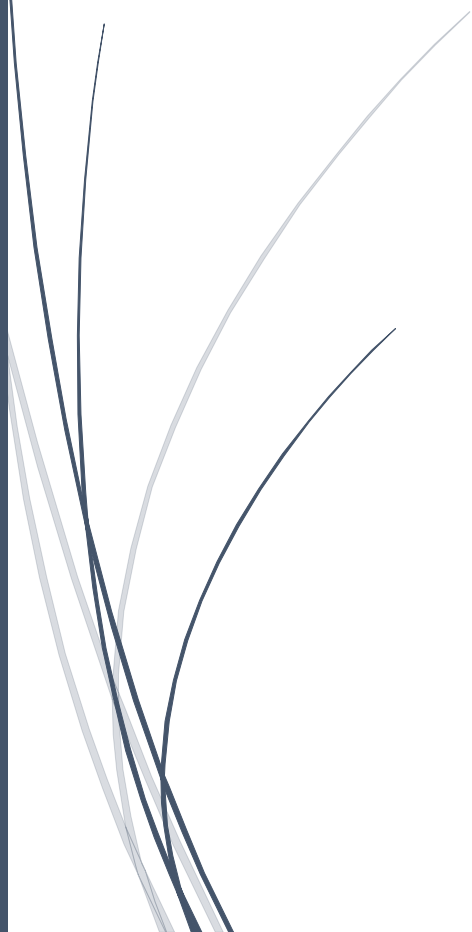

Słubice, Górzycza, sierpień 2022

Strategia Rozwoju

Ponadlokalnego

dla Gminy Słubice, miasta Kostrzyn nad Odrą, Gminy Rzepin, Gminy Ośno Lubuskie, Gminy Cybinka, Gminy Górzycza, Gminy Słońsk – Porozumienia „G – 7” na lata 2022 – 2030”

Spis treści

Wstęp	2
<i>Opis procesu tworzenia strategii</i>	2
<i>Notka autorska</i>	4
<i>Kluczowe wnioski z diagnozy</i>	5
<i>Analiza SWOT obszaru G-7</i>	28
<i>Drzewo problemów</i>	30
<i>Drzewo celów</i>	31
<i>Misja, Wizja, Cele</i>	32
<i>Deklaracja partnerska / motto / preambuła:</i>	32
<i>Cele główne:</i>	33
1. <i>Zahamowanie ubożenia przyrodniczego oraz zwiększenie odporności regionu na negatywne efekty zmian klimatu.</i>	33
2. <i>Wzrost potencjału gospodarczego regionu i jego atrakcyjności jako miejsca zamieszkania.</i>	36
3. <i>Wzrost roli kultury, dziedzictwa narodowego i tożsamości lokalnej w budowaniu kapitału społecznego.</i>	39
<i>Zgodność celów z SRWL</i>	42
<i>Kierunki działań</i>	43
<i>Oczekiwane rezultaty</i>	58
<i>Założenia przestrzenne</i>	60
<i>Obszary Strategicznej Interwencji (OSI)</i>	69
<i>Założenia wdrożeniowe</i>	76
<i>Ewaluacja</i>	79
<i>Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych</i>	81
<i>Założenia finansowe</i>	82
<i>Spis tabel, map, wykresów i rysunków</i>	84

Wstęp

Prezentowana Strategia jest wynikiem pracy zespołu Fundacji Zielonej Doliny Odry i Warty we współpracy z partnerami porozumienia G-7.

„G-7” to partnerstwo zawiązane przez 7 gmin położonych w północno-zachodniej części województwa lubuskiego. W jego skład wchodzi: Gmina Słubice, miasto Kostrzyn nad Odrą, Gmina Rzepin, Gmina Ośno Lubuskie, Gmina Cybinka, Gmina Górzycza oraz Gmina Słońsk. Strony Porozumienia zawarły je w celu ich trwałego, zrównoważonego i efektywnego rozwoju, zmierzającego do osiągnięcia celów rozwojowych wpisujących się w Strategię Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030

Podstawową przesłanką rozwoju „G-7” jest dobra wieloletnia współpraca na różnych polach aktywności, zbliżone problemy oraz kierunki rozwoju gmin, sąsiedzkie położenie w ramach kilku wskazanych w Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego OSI. Jakość relacji i ścisła współpraca z innymi jednostkami administracyjnymi rozwijają zdolność do planowania i prowadzenia działań rozwojowych, które mają szczególne znaczenie w przypadku gmin zagrożonych trwałą marginalizacją borykających się ze złożonymi problemami. Zapewnia to wymianę doświadczeń i podjęcie działań naprawczych.

Partnerzy podejmują działania integrujące samorządy oraz kapitały społeczne na swoim terenie, identyfikują, przygotowują i realizują wspólne przedsięwzięcia. Odpowiadają kompleksowo na potrzeby i problemy gmin, w formule partnerskiego modelu współpracy zainteresowanych podmiotów publicznych, pozarządowych i gospodarczych oraz mieszkańców. Realizacja wspólnych przedsięwzięć wymaga przygotowania dokumentów strategicznych, istotnych z punktu widzenia rozwoju obszaru partnerstwa i przygotowania do wymogów nowej perspektywy finansowej.

Opracowanie niniejszego dokumentu zlecono podmiotowi, który od 2006 roku działa na terenie objętym porozumieniem. Początkowo jako Lokalna Grupa Działania, obecnie jako jeden z członków LGD Zielona Dolina Odry i Warty oraz fundacja zajmująca się rozwojem lokalnym na terenie wskazanych gmin, w szczególności związanym z rozwojem obszarów wiejskich oraz ochroną środowiska naturalnego – jednego z największych potencjałów Partnerstwa.

Opis procesu tworzenia strategii

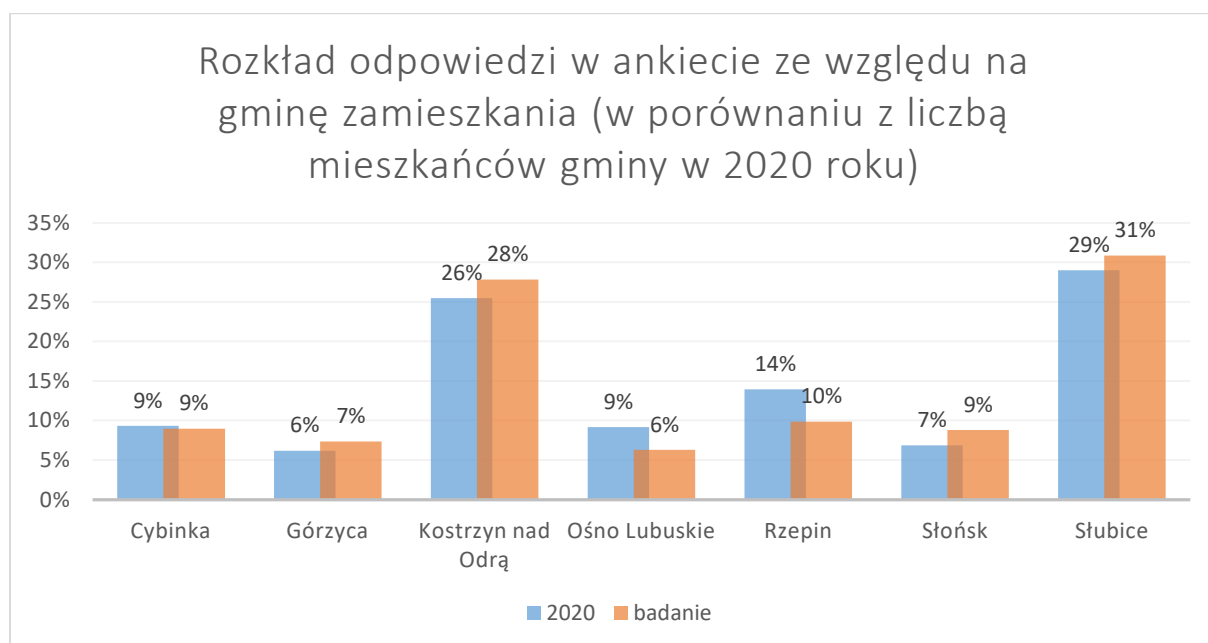
Proces przygotowania Strategii rozpoczął się w grudniu 2021. W pierwszym etapie prac przygotowano kompleksową diagnozę sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej dla każdej gminy z Porozumienia „G – 7” oraz określono czynniki wspólne, łączące strony G- 7. Raport z diagnozy został opracowany w marcu 2022 r. Stanowi załącznik nr 1 do niniejszej Strategii. W diagnozie wykorzystano zarówno metody jakościowe jak i ilościowe. Ich zestawienie zaprezentowano w poniższej tabeli.

Tabela 1 Narzędzia badawcze wykorzystane podczas badania społecznego na potrzeby diagnozy.

Narzędzia badawcze	Czas pomiaru (częstotliwość, ilość, badany okres)	Źródło danych	Szacunkowa waga materiału dla raportu
---------------------------	--	----------------------	--

Analiza danych zastanych	Przez cały okres diagnozy	- bank danych lokalnych GUS; - dokumenty strategiczne gmin (strategie, plany, programy); - publikacje, opisy, ekspertyzy, opracowania dot. danego obszaru; - dane innych instytucji – takich jak policja, OPS, WIOŚ, RDOŚ, Straż Pożarna, ZUS, US – dostęp do inf. Publ.; - wnioski mieszkańców do budżetów gmin;	65%
Ankieta elektroniczna	7.02-21.02.2022	- w badaniu udział wzięło 627 osób, z czego 560 wypełniło całą ankietę. Rozkład kwoty w podziale na poszczególne gminy zbliżony był do rozkładu reprezentatywnego nielosowego. Szczegóły struktury respondentów zaprezentowano na wykresie 1	30%
Wywiady pogłębione	28.02 – 11.03.2022	- rady gmin. 7 spotkań online zorientowanych na omówienie wstępnych wyników ankiet (pogłębienie wskazanych problemów, poszukiwanie przyczyn itp.). Udział wzięło 7 gmin. Łącznie w spotkaniach uczestniczyło 28 osób.	5%

Wykres 1 Rozkład respondentów w badaniu ankietowym ze względu na gminę zamieszkania. Porównanie z faktycznym rozkładem liczby mieszkańców

Kolejnym etapem prac było przedstawienie kluczowych wniosków z diagnozy na spotkaniu Partnerów w dniu 29.03.2022 w Słubicach oraz przekazanie raportu do konsultacji i uwag Partnerów.

W dalszej części prac wykorzystując metodę pracy warsztatowej, w dniu 5.05.2022 w Słubicach wyselekcjonowano kluczowe z punktu widzenia G-7 problemy, stworzono z nich drzewo problemów, które następnie przekształcono w drzewo celów. Sporządzono też zarys analizy SWOT obszaru. Do udziału w warsztacie zaproszono wszystkich 7 partnerów oraz przedstawicieli Starostwa Powiatowego w Słubicach.

Kolejny warsztat dotyczył wypracowania pomysłów na wspólne działania zmierzające do osiągnięcia zidentyfikowanych wcześniej celów. Odbył się ponownie w Słubicach w dniu 29.06.2022 r. Do udziału w warsztacie ponownie zaproszono wszystkich 7 partnerów oraz przedstawicieli Starostwa Powiatowego w Słubicach.

Na bazie wypracowanych założeń powstała niniejsza strategia. Przedłożony dokument nie stanowi wersji ostatecznej, gdyż jego treść zostanie uzgodniona z Samorządem Województwa Lubuskiego, administracją rządową oraz innymi jednostkami samorządu terytorialnego i zainteresowanymi podmiotami.

Dokument składa się z następujących części:

- 1) części diagnostycznej, w której przedstawiono syntezę diagnozy i zidentyfikowano kluczowe bariery, potencjały oraz wyzwania decydujące o kierunkach rozwoju G-7.*
- 2) części projekcyjnej, w której określono misję, wizję i cele rozwojowe oraz najważniejsze przedsięwzięcia strategiczne i ich rezultaty.*
- 3) część wdrożeniowej, która zawiera opis systemu realizacji, w tym monitorowania i roli partnerów w przygotowaniu, realizacji i ocenie efektów strategii a także model struktury funkcjonalno-przestrzennej wspólny dla obszaru G-7. W ostatniej części opisane zostały potencjalne źródła finansowania procesu realizacji strategii.*

Strategia ponadlokalna jest dokumentem nieobligatoryjnym sporządzonym w wyniku oddolnej inicjatywy członków Partnerstwa G-7 w celu wzmocnienia współpracy terytorialnej na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru. Głównym założeniem prezentowanej strategii jest jej ukierunkowanie na wybrane problemy i wyzwania rozwojowe obszaru. Nie ma charakteru horyzontalnego, lecz tematyczny, a jej realizacja pozwoli na podjęcie działań na rzecz wsparcia rozwoju zrównoważonego terytorialnie.

Podmiot realizacji Strategii terytorialnej stanowią członkowie Partnerstwa, czyli samorzady Słubic, Kostrzyna nad Odrą, Rzepina, Ośna Lubuskiego, Cybinki, Górzycy i Słońska. Zakres przedmiotowy i przestrzenny strategii odnosi się do sposobu realizacji, dotyczy społeczności obszaru i podmiotów na które zgodnie z kompetencjami samorzady mają wpływ.

Notka autorska

Prace nad powstaniem strategii przeprowadzone zostały przez zespół Fundacji Zielonej Doliny Odry i Warty z Górzycy.

Koordinacja merytoryczna: Karol Duer;

Koordinacja organizacyjna: Leonard Pietrow;

Redakcja dokumentu: Karol Duer, Justyna Sierpińska;

Konsultacje: Fundacja na rzecz Collegium Polonicum, Collegium Innovatium, Lokalna Grupa Działania „Zielona Dolina Odry i Warty”

Kluczowe wnioski z diagnozy

CHARAKTERYSTYKA OBSZARU G-7

Partnerstwo G-7 obejmuje współpracę następujących gmin należących do województwa Lubuskiego:

- Cybinka
- Górzycza
- Kostrzyn nad Odrą
- Ośno lubuskie
- Rzepin
- Słońsk
- Słubice

Obszar tych siedmiu sąsiadujących ze sobą przy zachodniej granicy Polski gmin, posiada wybitną spójność uwarunkowaną położeniem geograficznym, przyrodniczym (wzdłuż dolin rzecznych), geopolitycznym (wzdłuż granicy polsko-niemieckiej) oraz wspólną historią, zarówno przed, jak i powojenną kształtującą do dziś specyficzną w skali kraju kulturę mieszkańców Ziemi Zachodnich. Opisywane tereny to miejsce, które wyróżnia się na tle innych regionów Polski wyraźnie mniejszą jednorodnością kultury, brakiem długiej tradycji w kultywowaniu ojcowizny, niewielką wiedzą samych mieszkańców o tej ziemi oraz wszechobecną „niemieckość” zagadnień, obiektów związanych z historią przedwojenną i ukierunkowania gospodarczego.¹ Częste zmiany w tkance społecznej regionu doprowadziły do wyginięcia wielu wartościowych tradycji regionalnych i uformowania społeczeństwa pozbawionego regionalnych korzeni oraz niezbyt dobrze rozwiniętej idei dobra wspólnego, co przejawia się m.in. w stosunkowo niewielkiej ilości organizacji pozarządowych czy aktywności mieszkańców w podejmowaniu inicjatyw.

Obszar G7 zamieszkuje blisko 70 tys. mieszkańców, z czego blisko 55% mieszka w Gminie Słubice i mieście Kostrzyn nad Odrą. Z szacunków wynika, że na koniec 2021 mieszkało tutaj co najmniej 5000 obywateli Ukrainy. Aktualnie liczba ta prawdopodobnie wynosi co najmniej dwa razy tyle. Do czasu wejścia Polski do Unii Europejskiej obszar Polski zachodniej był właściwie jednolity etnicznie. Historia kraju po 2012 roku zapisała natomiast masowy exodus ludności ukraińskiej do Polski, w tym także do obszarów objętych porozumieniem G-7. Obecnie sytuacja ta wciąż się pogłębia, co spowodowane jest trwającą do dziś wojną na Ukrainie.

Tabela 2 Ilość mieszkańców obszaru G-7 w podziale na gminy - stan na koniec 2020 roku. Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (BDL)

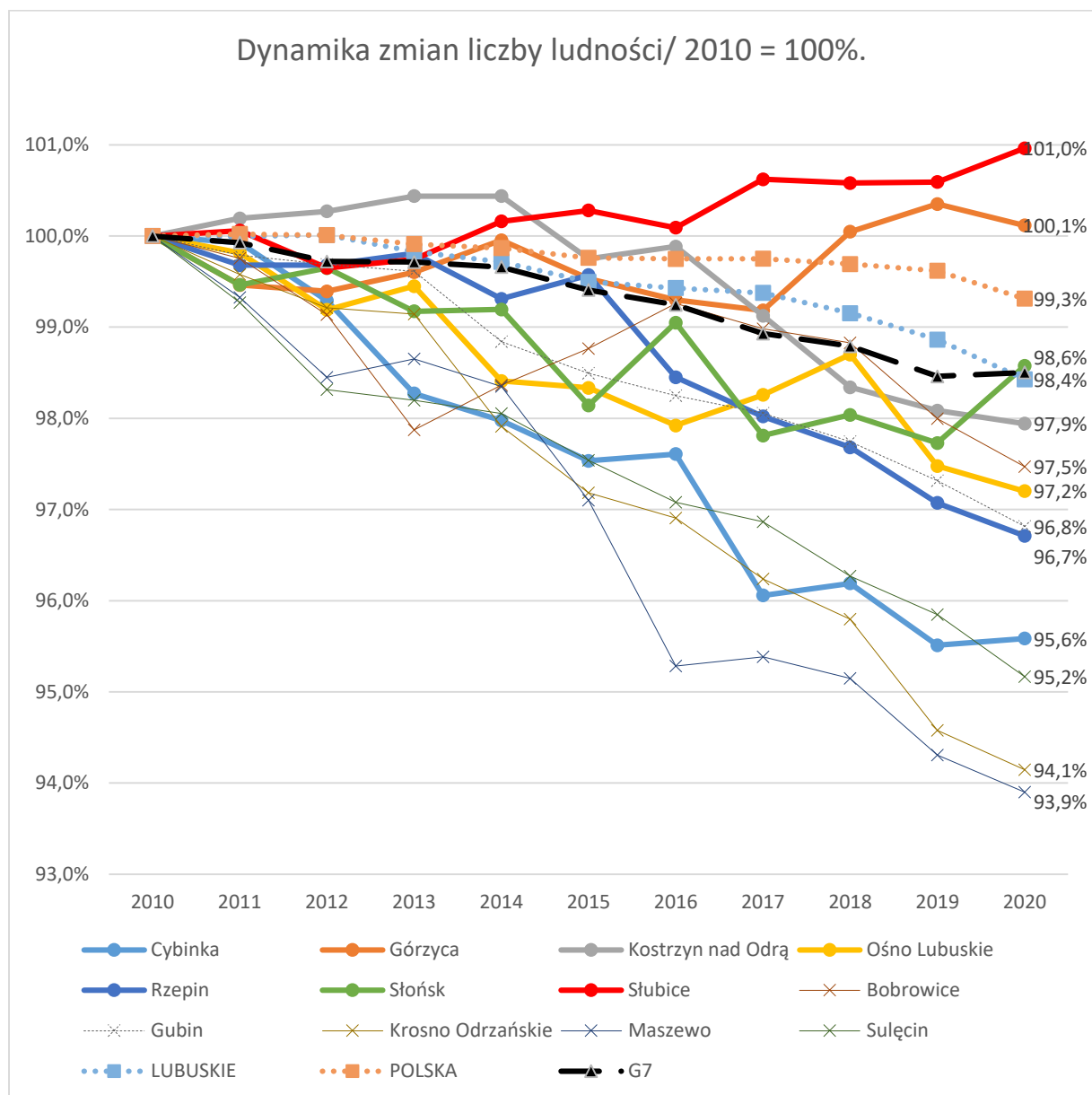
	2020	%
Cybinka	6 474	9,32 %
Górzycza	4 289	6,18 %
Kostrzyn nad Odrą	17 704	25,50 %
Ośno Lubuskie	6 358	9,16 %
Rzepin	9 678	13,94 %
Słońsk	4 774	6,88 %
Słubice	20 145	29,02 %
G7	69 422	100 %

Warto przyrzeć się w jaki sposób kształtowały się powyższe wartości na przestrzeni ostatniej dekady. Zgodnie z przyjętą metodologią wśród danych uwzględniono także dane gmin przyjętych do porównania – są to gminy o podobnym położeniu (przygranicznym) i charakterystyce (lubuskie, gminy miejskie i wiejskie, lub wielkości):

¹ Zobacz także: „Błota Warciańskie, przewodnik dociekliwego turysty”, redakcja Piotr Chara, Fundacja Zielonej Doliny Odry Warty, Górzycza 2011

Bobrowice, Krosno Odrzańskie, Maszewo, Gubin (wieś) i Sulęcín. Dla uzupełnienia wiedzy dotyczącej trendów w wymiarze makro przedstawiono także dane dotyczące całego województwa lubuskiego oraz całego kraju. Z poniższego wykresu wynika jednoznacznie, iż trend zmian liczby ludności w zdecydowanej większości gmin porozumienia G-7 oraz we wszystkich jednostkach porównawczych ma nachylenie ujemne. Od 2010 do 2020 roku liczba ludności zmniejszyła się. Na poziomie kraju liczba ludności w 2020 roku stanowi 99,3% liczby ludności z roku 2010. Na poziomie województwa lubuskiego jest to 98,4%. Na tym tle podobnie wypada cały obszar G-7 z wartością 98,5%. Należy jednak zauważyć, iż są tutaj gminy, których wskaźnik urosł w tym okresie. To Słubice – 101% oraz Górzycza – 100,1%. Z pozostałych gmin porozumienia jeszcze tylko Słońska znajduje się ponad średnią wojewódzką. Natomiast na drugim biegunie znajdują się gminy Rzepin (96,7%) i Cybinka (95,6%). Poza Słubicami i Górzyczą trend każdej z jednostek ma wyraźnie negatywny charakter. Liczba ludności zmniejsza się systematycznie z roku na rok. Wyjątkiem jest Kostrzyn nad Odrą, który przez pierwsze 4 lata badanego okresu był liderem wzrostu. Po tym okresie rozpoczęły się systematyczne spadki.

Wykres 2 Dynamika zmian liczby ludności. Opracowanie własne na podstawie danych GUS (BDL)

Powyższe dane prowadzą do wniosku, że obszar G-7 podobnie jak obszar całego województwa znajduje się w niekorzystnym trendzie demograficznym. Struktura płci i wieku społeczeństwa w G-7, wskazuje, że podobnie jak w całym kraju jest to społeczeństwo starzejące się. Kolejne fale demograficzne są coraz mniejsze (ostatnia dotyczy dzieci urodzonych w latach 2006-2010. Natomiast ogólny zarys sytuacji w obszarze struktury społecznej obszaru G-7 rysuje się korzystniej niż w przypadku danych dla całego województwa czy całego kraju. Szczególnie dobrze wypada na tym tle gmina Górzycza, której struktura dosyć wyraźnie odbiega od pozostałych gmin (na wyróżnienie zasługuje także gmina Słońsk). Mamy tutaj jednocześnie najliczniejsze grupy przedprodukcyjne oraz produkcyjne przy najmniej licznej, względem jednostek porównawczych, grupy poprodukcyjnej. Udział tych grup na obszarze G-7 wynosi odpowiednio 18,8%, 61,6% i 19,6%.

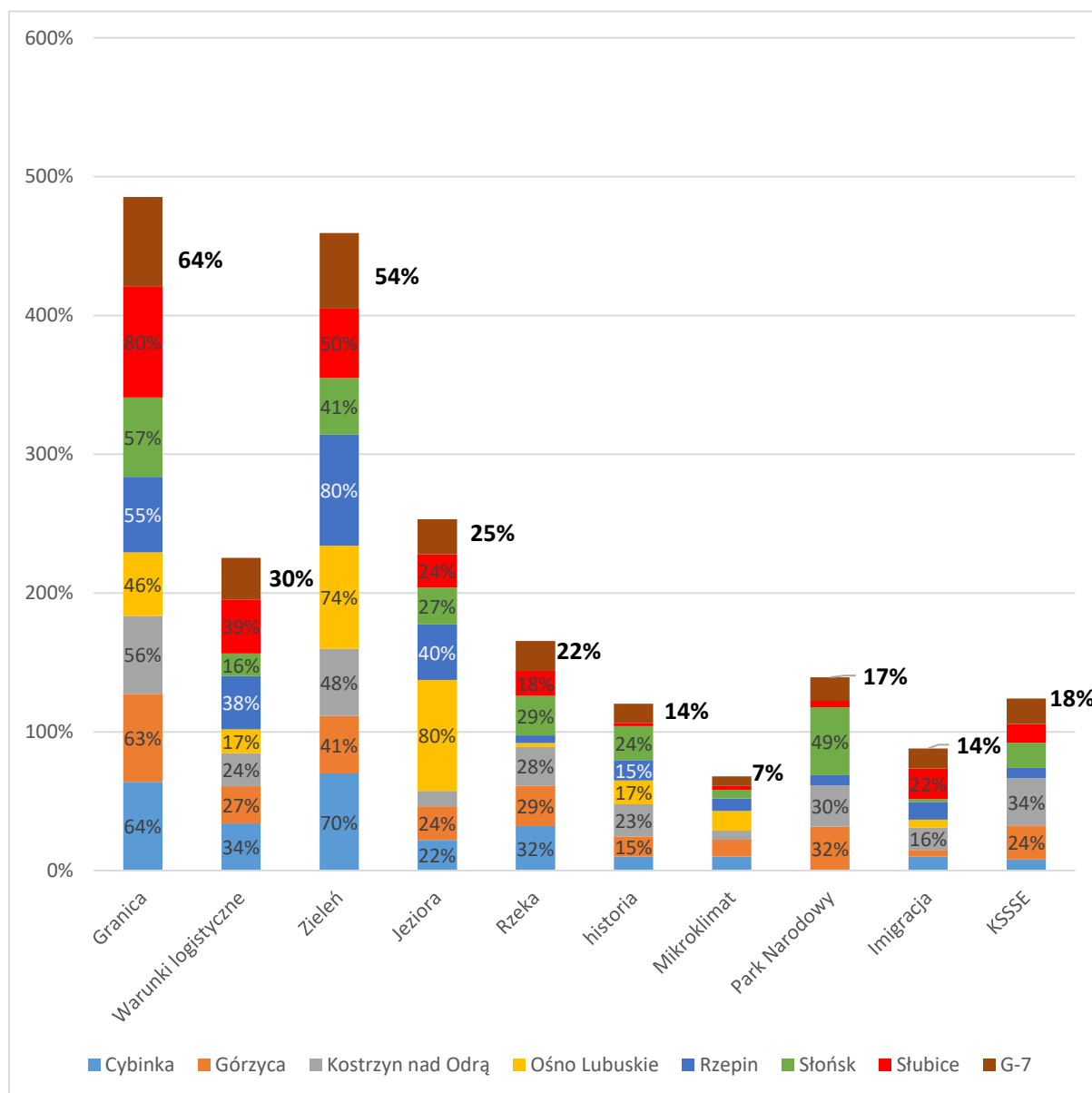
Pod względem fizycznogeograficznym obszar objęty niniejszym opracowaniem położony jest w zasięgu następujących mezoregionów: Kotlina Gorzowska, Kotlina Freienwaldzka, Kotlina Przełom Odry, Dolina Środkowej Odry oraz części Pojezierza Łagowskiego i Równiny Torzyskiej. Jedna czwarta powierzchni G-7 leży w bezpośredniej bliskości dużych rzek i to właśnie tam mieszka zdecydowana większość mieszkańców obszaru (część z nich jest zagrożona powodzią). Niewątpliwie znaczącym atutem omawianych ziem jest powierzchnia lasów, która stanowi 40,7% ich obszarów. Tutejsze warunki klimatyczne zmieniają się - jest coraz cieplej i coraz bardziej sucho.

W największym stopniu na życie w regionie oddziałuje granica. Wyznacza ona trendy i wpływa na wiele dziedzin życia – rynek pracy, gospodarkę mieszkaniową, edukację czy kulturę. To istnienie granicy a właściwie Niemiec, nadaje regionowi specyficznego charakteru. Czyni go atrakcyjnym osiedleńczo, determinuje specyfikę rynku pracy, wpływa na problemy komunikacyjne oraz na zagadnienia związane z integracją społeczeństw. Z racji przygranicznego położenia na trasie szlaków komunikacyjnych region posiada dobre warunki logistyczne – biegną tędy zarówno istotne linie kolejowe o znaczeniu regionalnym i międzynarodowym jak i drogi o znaczeniu międzynarodowym (jak autostrada A2). Na obszarze znajdują się dwa centra funkcjonalne - Słubice i Kostrzyn nad Odrą.

Obszar G-7 charakteryzuje się wyraźną polaryzacją życia społeczno-gospodarczego wokół lokalnych „biegunów rozwojowych”, czyli wcześniej wspomnianych miast: Słubice i Kostrzyn nad Odrą. To właśnie te miasta oferują mieszkańcom najwięcej. Zamieszkuje je najwięcej ludzi w stosunku do pozostałych gmin, na ich terenie znajduje się najwięcej miejsc pracy (co sprawia, że mieszkańcy sąsiednich gmin dojeżdżają do pracy do tych właśnie miejscowości) a oferta edukacyjna jest w nich najbogatsza. Na terenie tych miast koncentruje się rozlokowanie zakładów Kostrzyńsko-Słubickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Te centra funkcjonalne w największym stopniu wpływają na rozwój porozumienia oraz na kierunki przepływu ludności wewnątrz porozumienia. Nie mniej jednak sąsiedztwo zdecydowanie silniej oddziałujących centrów w promieniu 80 km od granic obszaru (Gorzów Wielkopolski, Zielona Góra oraz Berlin) obniża ich rangę. Bliskość szczególnie Republiki Federalnej Niemiec silnie kształtuje kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego porozumienia. Spośród pozostałych miejscowości porozumienia wyróżnia się jeszcze Rzepin z kilkoma znaczącymi zakładami pracy, w tym firmą produkującą meble oraz Izbą Celną.

Według diagnozy obszaru G-7, tym, co stanowi dla jego mieszkańców największe atuty, są: bliskość granicy polsko-niemieckiej, szeroko pojęta zieleń oraz warunki logistyczne - takie jak dostęp do autostrady A2, czy bliskość drogi ekspresowej S3.

Wykres 3 Rozkład odpowiedzi na pytanie o czynniki w największym stopniu wpływające na życie mieszkańców w regionie. Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.

Powyższe, aspekty oraz inne przedstawione w tym rozdziale, zostały szerzej ujęte w raporcie z diagnozy obszaru G-7. Te natomiast, stanowią uzasadnienie ogólnych i szczegółowych celów zawiązanego partnerstwa G-7.

Spójność obszaru wyrażona jest między innymi przez zbieżność celów i problemów, zawartych w aktualnych strategiach każdej z nich. Analizując zapisy dotyczące celów szczegółowych/operacyjnych poszczególnych strategii oraz zapisanych w nich działań i przedsięwzięć dokonano syntezy najważniejszych obszarów tematycznych strategicznych interwencji na obszarze G-7. Są to:

- 1) Dostępność usług publicznych (w tym poprawa jakości infrastruktury technicznej, drogowej, itp.)
- 2) Kapitał społeczny (aktywność i współpraca) i rozwój edukacji
- 3) Rozwój gospodarczy (rynek pracy, przedsiębiorczość)
- 4) Ochrona środowiska
- 5) Promocja gminy w kontekście gospodarczym oraz turystycznym

- 6) Tworzenie warunków do uprawiania sportu i aktywności fizycznej
- 7) Poprawa bezpieczeństwa
- 8) Komunikacja i mobilność

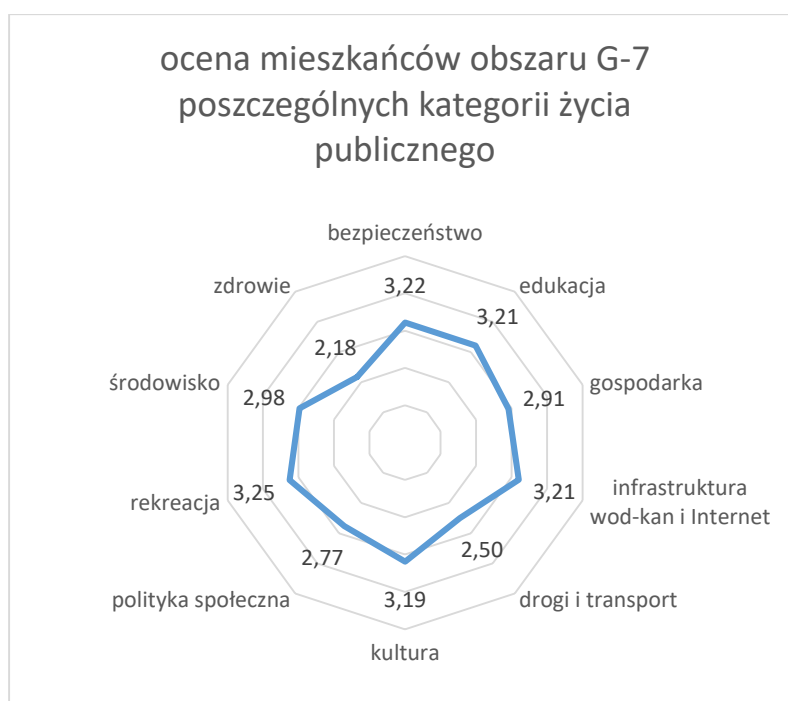
Zadowolenie oraz potrzeby mieszkańców G-7.

Ocena zadowolenia rozpatrywana była w zakresie 24 kategorii życia publicznego mieszkańców. Była on jednym z najważniejszych punktów badania ankietowego a poszczególne wyżej wspomniane kategorie stały się przedmiotem dalszej i bardziej szczegółowej analizy, która przedstawiona zostanie w dalszej części opracowania. Natomiast potrzeby zamknięto w 20 kategoriach.

Jak już wcześniej wspomniano, mieszkańcy regionu G-7 wyrażają swoje zadowolenie z dostępności do Internetu, dostępności placów zabaw, warunków do uprawiania sportu, dostępności miejsc w przedszkolach, jakości kształcenia w szkołach podstawowych, wyposażenia placówek edukacyjnych, bezpieczeństwa, czy działania instytucji kulturalnych.

Mniejszy stopień zadowolenia uzyskano natomiast w takich dziedzinach życia jak: jakość podstawowej opieki zdrowotnej, transport publiczny, dostępność miejsc w żłobkach, stan infrastruktury drogowej, warunki mieszkaniowe i dostępność mieszkań, łatwość znalezienia dobrej pracy, czystość i porządek w miejscach publicznych, dbałość o środowisko, czy dostępność miejsc rekreacji dla młodzieży.

Rysunek 1 Graficzne przedstawienie zadowolenia z życia w obszarze G-7 wg poszczególnych dziedzin.

Potrzebami, jakie mają na uwadze mieszkańcy G-7, są natomiast w największej mierze: poprawa stanu infrastruktury drogowej, rozładowanie nadmiernego ruchu pojazdów, zwiększenie bezpieczeństwa w pobliżu dróg, rozwój edukacji (doposażenie, zajęcia dodatkowe), poprawa wyglądu miejscowości, poprawa stanu środowiska/przyrody, pomoc osobom z niepełnosprawnościami, czy niwelacja negatywnych skutków zmian klimatu, w tym suszy.

Uwarunkowania i walory przyrodnicze:

Tereny G-7 to miejsca cenne przyrodniczo. Główny obiekt ochrony, jaki stanowi fauna ptaków, to główny walor przyrodniczy siedlisk związanych z dnem dolin rzecznych. Specyfika hydrologiczna oraz użytkowanie terenu zdecydowało, że nadwarciańskie rozlewiska pełnią bardzo istotną rolę dla ptaków wędrownych, zimujących, lęgowych oraz odbywających pierzenie. Zalewowy charakter znacznych powierzchni doliny przyujściowej Warty oraz rozległe przestrzenie pól i łąk dla wielu gatunków stanowią atrakcyjne, komplementarnie uzupełniające się siedliska, które w większości krajów europejskich zmeliorowano i osuszono. Na rozlewiskach dolnej Warty stwierdzono obecność ponad 250 gatunków ptaków, z czego ponad 170 to gatunki lęgowe. Dzięki różnorodności gatunkowej i stosunkowo dużemu zagęszczeniu ptaków obszar Błot to wybitnie korzystne miejsce do prowadzenia obserwacji wielu intrygujących spektakli związanych z życiem ptaków. Istotnym jest, aby podejmować działania mające na celu zachowanie przyrody w nie pogorszonej formie.²

Blisko połowa obszaru zawartego partnerstwa G-7 objęta jest formami ochrony przyrody. Spotkać tu można wszystkie przewidziane polskim prawem formy ochrony przyrody. Od formy najwyższej – parku narodowego po najniższą – obszar chronionego krajobrazu.

Obszary G-7 posiadają również wysoki wskaźnik lesistości. Lasy są ogólnodostępnym, społecznym dobrem, kształtującym jakość życia człowieka. W sposób naturalny lub w wyniku działań człowieka pełni funkcje przyrodnicze, gospodarcze i społeczne.

Raport z diagnozy G-7 wskazuje również na ważność czynnika przyrodniczego jako jednego z najistotniejszych, mających wpływ na życie mieszkańców. Lasy, parki, drzewa, zieleń - uplasowały się na drugim miejscu czynników mających wpływ na jakość życia, osiągając poziom 54,5% wskazań wśród badanych.

Mając na uwadze znaczące dla terenów G-7 walory przyrodnicze jakimi są wcześniej wspomniana obecność form ochrony przyrody oraz wysoki wskaźnik lesistości, nie sposób pominąć ich w dalszej działalności ochrony przyrody oraz działań podejmowanych w zakresie partnerstwa G-7. Stanowią bowiem kluczowy potencjał rozwojowy w obszarze turystyki, rekreacji oraz ogólnej jakości życia mieszkańców obszaru.

Stan środowiska:³

Zgodnie z raportami o stanie środowiska udostępnionymi przez WIOŚ, na obszarze G-7 występują problemy związane z czystością powietrza i ogólnym stanem wód. Ze względu na mało szczegółowy zakres danych oraz ich odległy w czasie pomiar, wymagałyby one większego doprecyzowania.

Dane dotyczące czystości wód oraz powietrza na obszarze porozumienia G-7 wskazują zatem na potrzebę dogłębnej analizy problemu oraz poszukiwania skutecznych rozwiązań w tym zakresie.

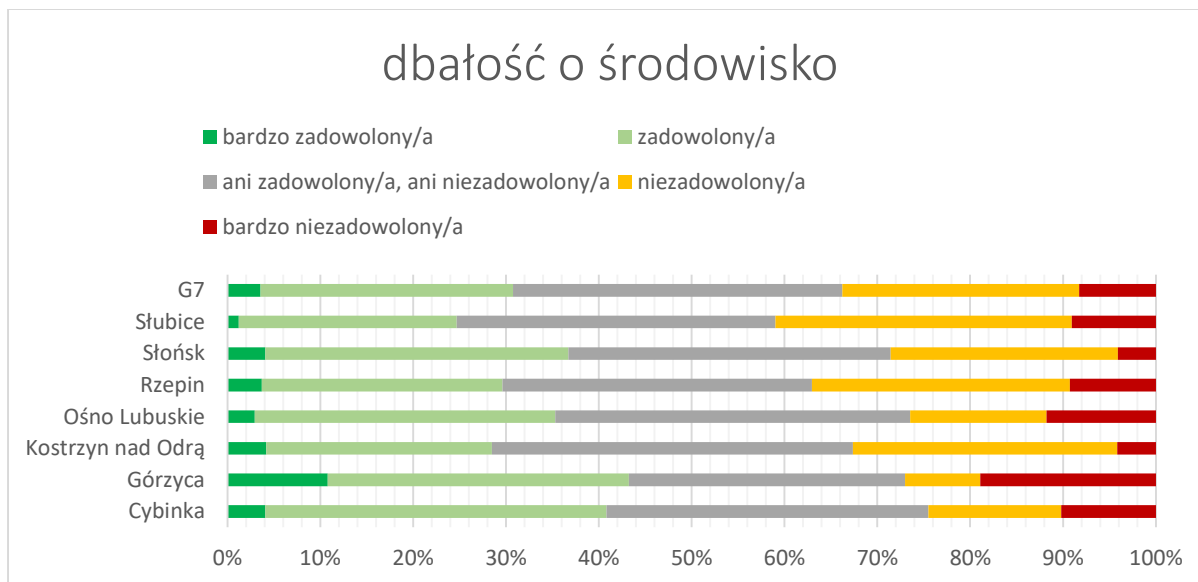
Dbłość o środowisko i porządek:

Osoby zamieszkujące obszar G-7 nisko oceniają dbłość o środowisko, czystość i porządek. Dodatkowo zwracają oni również uwagę na kwestie hałasu, zapachu i odpadów. W ogólnej ocenie poziomu zadowolenia, dbłość o środowisko znalazła się na 17 miejscu wśród 24 ogółem.

² www.zdow.pl

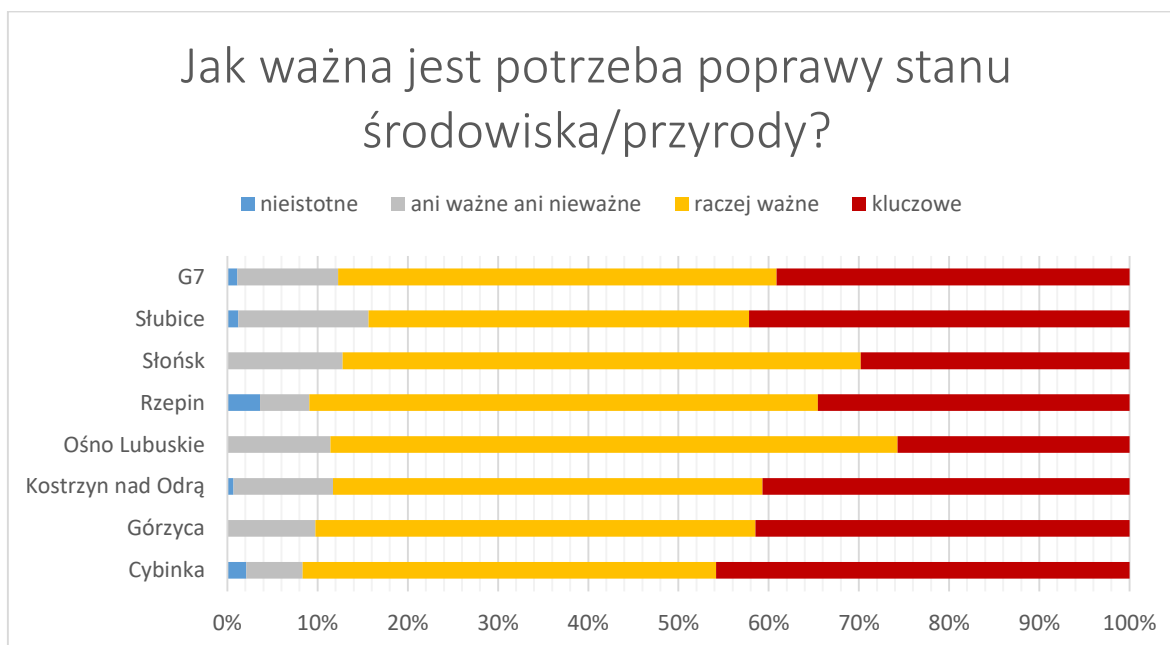
³ Wg raportów Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska (raporty z 2018 roku).

Wykres 4 Ocena zadowolenia z poziomu dbałości o środowisko. Opracowanie własne na podstawie ankiety elektronicznej

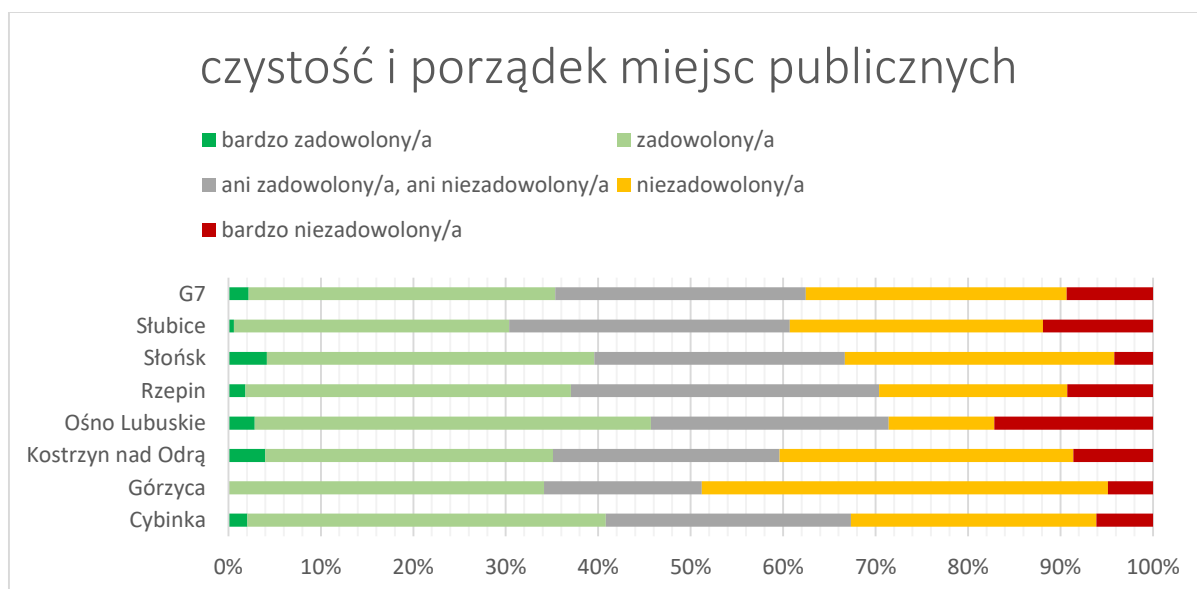
Zapewne z tych właśnie względów, blisko 90 % mieszkańców regionu uznało poprawę środowiska/przyrody, za raczej ważną lub kluczową. Potrzeba ta uplasowała się na 6 miejscu z 20 w rankingu potrzeb.

Wykres 5 Ocena istotności potrzeby poprawy stanu środowiska/przyrody. Opracowanie własne na podstawie ankiety elektronicznej

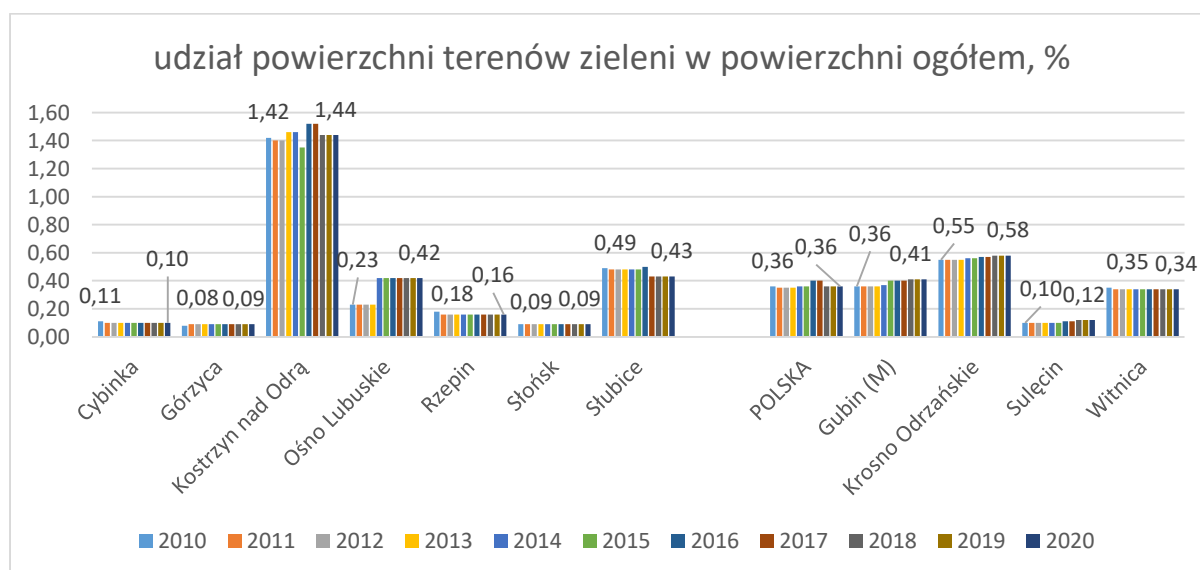
Podobnie do kwestii dbałości o środowisko ma się wątek czystości i porządku w miejscach publicznych, który mieszkańcy oceniają bardzo nisko. Zajął on 18 miejsce w rankingu zadowolenia z jakości życia.

Wykres 6 Ocena zadowolenia z czystości i porządku miejsc publicznych. Opracowanie własne na podstawie ankiety elektronicznej

Aspektem, na którego uwagę zwraca raport z diagnozy obszaru G-7 są również tereny zielone. Udział takich powierzchni w poszczególnych gminach obszaru G-7 jest zróżnicowany. Średni poziom dla Polski to w 2020 roku około 0,36%. W przypadku gmin regionu Ośno Lubuskie, Słubice i w szczególności Kostrzyn nad Odrą znajdują się powyżej tej średniej. Warto jednak zauważyć, że w większości przedstawionych poniżej jednostek udział terenów zieleni w ostatniej dekadzie nieznacznie wzrósł. Spadł jedynie w Cybince, Rzepinie, Słubicach. Przy czym spadek w Słubicach był zdecydowanie największy i wyniósł 0,06 pkt bazowych, co oznacza ubytek ponad 12% powierzchni.

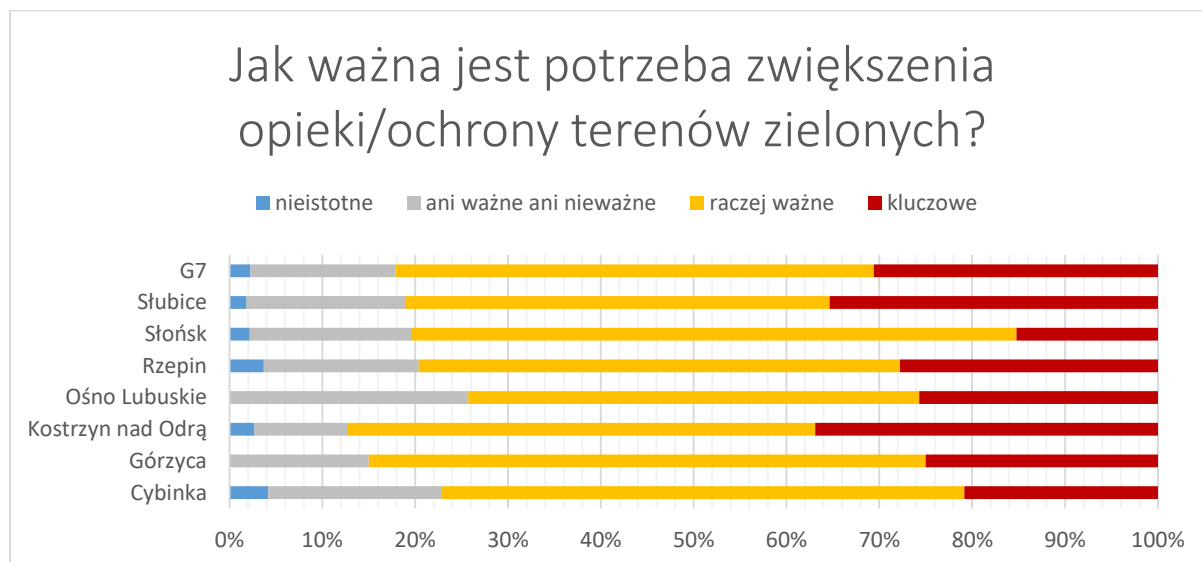
Wykres 7 Udział powierzchni terenów zieleni w powierzchni ogółem. Opracowanie własne na podstawie danych GUS (BDL)

W tym miejscu warto przypomnieć, że respondenci w badaniu ankietowym uznali, iż Lasy, Parki, Drzewa i Zieleń to jeden z najważniejszych elementów ich otoczenia w dużym stopniu wpływający na jakość życia. Tą kategorię, która zajęła drugie miejsce – po „Granicach” wskazywało ponad 54% badanych z obszaru G-7, a w gminach Rzepin, Ośno Lubuskie i Cybinka było to między 70 a 80% respondentów.

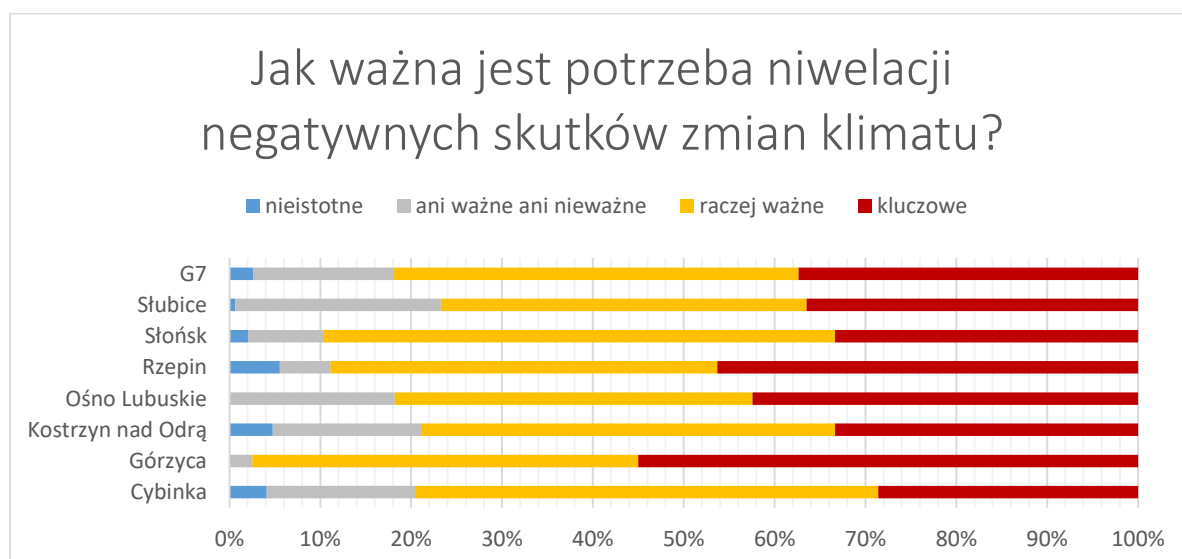
Mieszkańcy zamieszkujący głównie Słubice oraz Kostrzyn nad Odrą widzą także potrzebę zwiększenia opieki/ochrony terenów zielonych. W czterostopniowej skali poziom istotności tej potrzeby zatrzymał się na wartości 3,12, co pozwoliło na 13 miejsce w rankingu potrzeb. Uśredniony poziom odpowiedzi dla całego obszaru G-7 wyniósł ponad 80% wskazań „raczej ważne” i „kluczowe”.

Wykres 8 Ocena istotności potrzeby zwiększenia opieki/ochrony terenów zielonych. Opracowanie własne na podstawie ankiety elektronicznej

Ostatnią potrzebą z obszaru środowiska, która była przedmiotem badania ankietowego jest kwestia niwelacji negatywnych skutków zmian klimatu, w tym suszy. W tym przypadku wynik na poziomie 3,17 pozwolił na uplasowanie się potrzeby na 8 miejscu w zestawieniu 20 potrzeb. Szczególnie wysoki wynik zanotowano w gminie Górzycza, w której prawie 100% ankietowanych uznało ją za ważną lub kluczową (ponad 50%!).

Wykres 9 Ocena istotności potrzeby niwelacji negatywnych skutków zmian klimatu. Opracowanie własne na podstawie ankiety elektronicznej

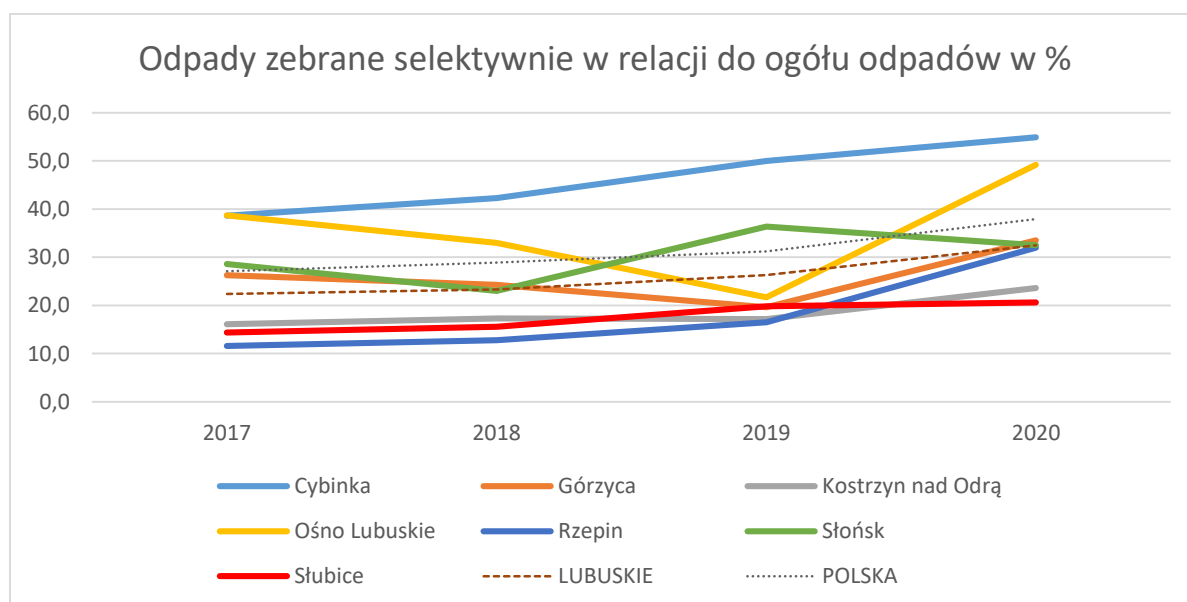

Raport z diagnozy G-7 jasno wskazuje na szeroką skalę problemu, jakim jest niska dbałość o środowisko i porządek. Zawiera się w nim nie tylko ogólny stan poziomu jakości środowiska, ale także czystość i porządek w miejscach publicznych, tereny zielone oraz opieka nad nimi. Z raportu wynika również potrzeba niwelowania negatywnych skutków zmian klimatu oraz ochrony przed nimi, w tym potrzeba zapobiegania następstwom suszy. Istotę tego problemu dodatkowo zwiększa wyrażana przez mieszkańców potrzeba odnosząca się do szeroko rozumianej dbałości o środowisko.

Gospodarka odpadami oraz wodno-ściekowa:

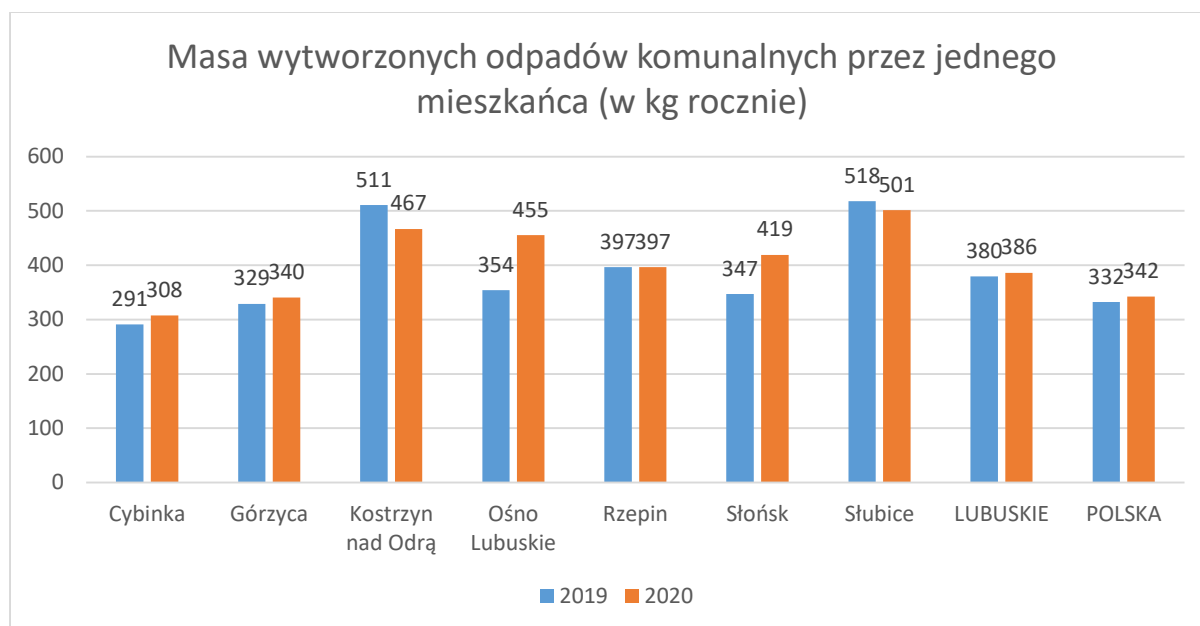
Jak wskazują dane GUS, od 2017 roku, udział odpadów selektywnie zebranych w całości zebranych odpadów systematycznie rośnie. Mimo to, zadowolenie mieszkańców z gospodarowania odpadami znalazło się dopiero na 11 miejscu w rankingu. Gminy G-7 (z wyjątkiem Ośna Lubuskiego), wciąż znajdują się poniżej wskaźnika ogólnopolskiego. Najbardziej w zestawieniu wypadają gminy, na terenie których dominują ośrodki miejskie z zabudową wielorodzinną – Słubice i Kostrzyn nad Odrą. To właśnie w udziale zabudowy wielorodzinnej prawdopodobnie należy upatrywać powodów tak niskich wyników tych gmin. Zabudowa wielorodzinna generuje bowiem problem „anonimowości” odpadów – a brak konsekwencji za niewłaściwe segregowanie lub też niesegregowanie w zupełności sprawia, że nie wszyscy mieszkańcy odczuwają odpowiednio wysoką motywację do podjęcia tego wysiłku. Ponadto gdy tylko część z nich postąpi niewłaściwie mieszając odpady selektywnie zebrane w odpowiednich pojemnikach to niweczy wysiłek wszystkich innych mieszkańców i prowadzi do wywozu tych odpadów jako „zmieszane”.

Wykres 10 Udział frakcji odpadów zebranych selektywnie w odpadach ogółem w latach 2017-2020. Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Podobnie jak w przypadku gospodarki odpadami, również i wskaźnik masy odpadów komunalnych przypadających na jednego mieszkańca przekracza prawie we wszystkich gminach wskaźnik ogólnopolski, który wynosi 342 kg/os. w 2020 roku. Podwyższone wskaźniki produkcji odpadów mogą wskazywać także na fakt zamieszkiwania na terenie tutejszych gmin faktycznie większej ilości osób niż by to wynikało z oficjalnych danych (czyli tonaż przeliczany jest na zbyt małą ilość mieszkańców).

Wykres 11 Masa wytworzonych na terenie G-7 odpadów (kg/mieszkaniec) w latach 2019-2020. Opracowanie własne na podstawie danych GUS

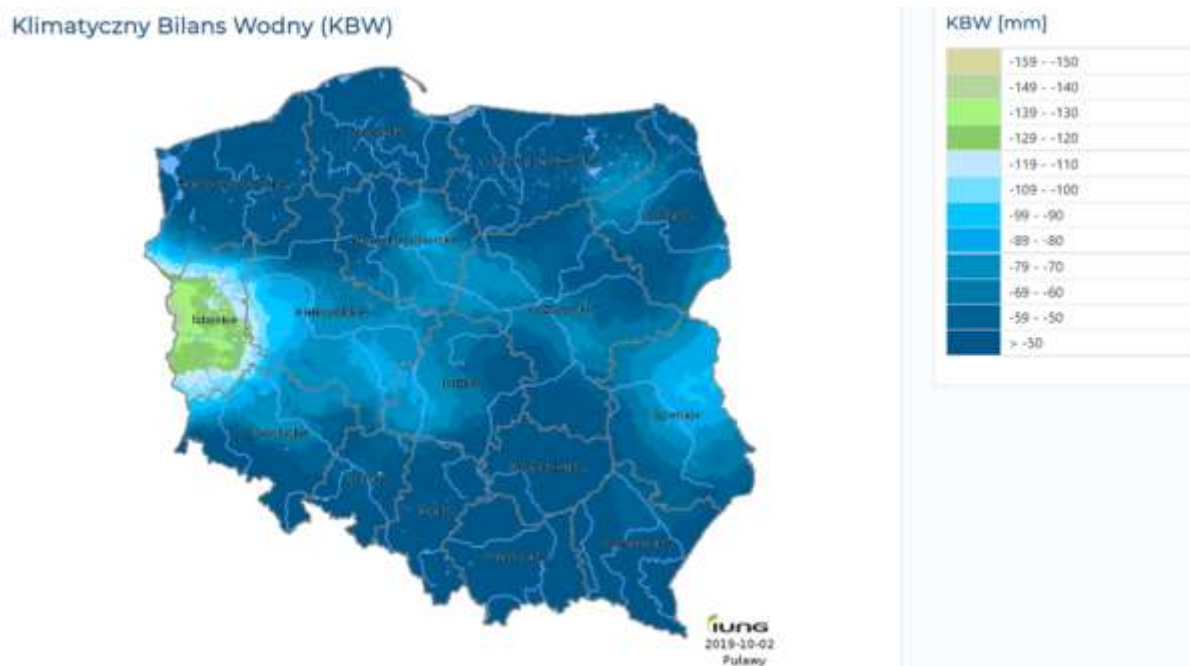
Większość gospodarstw domowych obszaru G-7 podłączonych jest do sieci kanalizacyjnej. Średnia siedmiu gmin porozumienia wynosi 70,45%. Największy procent podłączenia osiągnięto w mieście Kostrzyn nad Odrą. Najniższy w Cybince.

Zmiany klimatu:

Zgodnie z danymi Systemu Monitoringu Suszy Rolniczej województwo lubuskie niemal co roku boryka się z deficytami wody, znajdując się regularnie w pierwszej trójce województw zmagających się z najsilniejszą suszą. Deficyty były szczególnie wysokie w latach 2011, 2015, 2018, 2019, 2020, doprowadzając do znacznych strat w rolnictwie. ⁴ Skutki suszy dotyczą niemal każdego sektora upraw rolnych w tym regionie.

⁴ <http://www.susza.iung.pulawy.pl/>

Mapa 1 Przykład mapy KBW pokazującej specyfikę bilansu wodnego regionu Lubuskiego Przełomu Odry. Źródło: <https://susza.iung.pulawy.pl/kbw/>

Co ważne, wzrost prawdopodobieństwa występowania fal upałów, suszy i wydłużanie się okresów suszy nie oznacza, że zmniejsza się roczna suma opadów. Zmienia się jedynie ich charakter i rozkład w ciągu roku. W województwie lubuskim obserwuje się znaczący wzrost sumy opadów zimowych oraz spadek opadów letnich, istotnych dla regionu ujścia Warty.⁵ Jest to trend obserwowany w większej części Polski. Na dodatek obserwuje się wyraźny wzrost częstotliwości występowania krótkotrwałych opadów o dużej intensywności przy jednocześnie coraz rzadziej występujących umiarkowanych, długotrwałych opadach deszczu.⁶

Spadek sumy opadów w okresie letnim przy jednocześnie występujących wysokich temperaturach powietrza przekładających się na duże parowanie, znacznie zwiększa zagrożenie suszą. Dodatkowo, intensywne, nawalne deszcze zamiast nawadniać glebę, mogą przyczyniać się do jej erozji i wypłukiwania cennych składników, jednocześnie zwiększając ryzyko powodzi, bowiem wysuszona gleba nie wchłania wody, a ta spływa po jej powierzchni do cieków wodnych.

Skutkiem długotrwałych susz i fal upałów jest również wzrost zagrożenia pożarowego, a co za tym idzie większa liczba pożarów. Wyższemu ryzyku wystąpienia pożarów sprzyja także fakt, że dominują tutaj lasy iglaste, których olejki eteryczne są związkami łatwopalnymi.

Należy zwrócić również uwagę na fakt, iż region G-7 leży w znacznej części pomiędzy dużymi rzekami: Odrą i Wartą, co oznacza, że jego tereny są szczególnie narażone na powódzie. Wzrost częstotliwości występowania gwałtownych, nawalnych opadów atmosferycznych sprzyjać będzie występowaniu powodzi, ponieważ wysuszona gleba nie będzie przyjmować wody, a przesuszone obszary podmokłe będą charakteryzować się obniżoną zdolnością do akumulacji wody.

Gospodarka i rynek pracy:

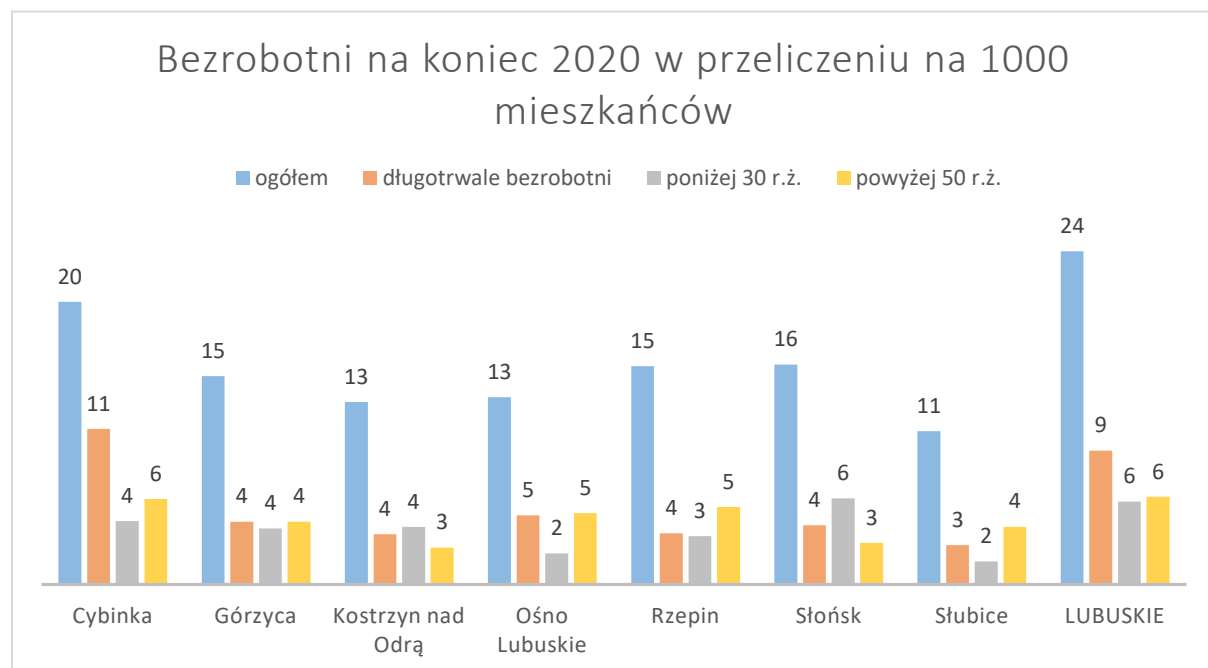
⁵ Szwed M. 2019. Variability of precipitation in Poland under climate change. *Theoretical and Applied Climatology* 135: 1003 – 1015. <https://doi.org/10.1007/s00704-018-2408-6>

⁶ Pińskwar I in. 2019. Observed changes in extreme precipitation in Poland: 1991 – 2015 versus 1961 – 1990. *Theoretical and Applied Ecology* 135: 773 – 787. <https://doi.org/10.1007/s00704-018-2372-1>

Głównym czynnikiem wpływającym na ten aspekt jest obecność granicy niemieckiej. Punktem zwrotnym dla regionu było otwarcie niemieckiego rynku pracy dla Polaków (1.05.2011 r.). Wielu mieszkańców chcąc podjąć się pracy dającej im większe zarobki, ale jednocześnie nie zmieniając miejsca zamieszkania, podjęła się takiego rozwiązania. Motywacja takiej decyzji jest różnorodna: od niechęci do emigracji całkowitej, niedostatecznej znajomości języka, która pozwalałaby na swobodne funkcjonowanie w Niemczech, po wyższe koszty życia (zwłaszcza wynajmu mieszkań). Sytuacja ta prowadzi jednak do ubytków na lokalnym rynku, który uzupełniany jest przez obywateli wschodnich sąsiadów Polski.

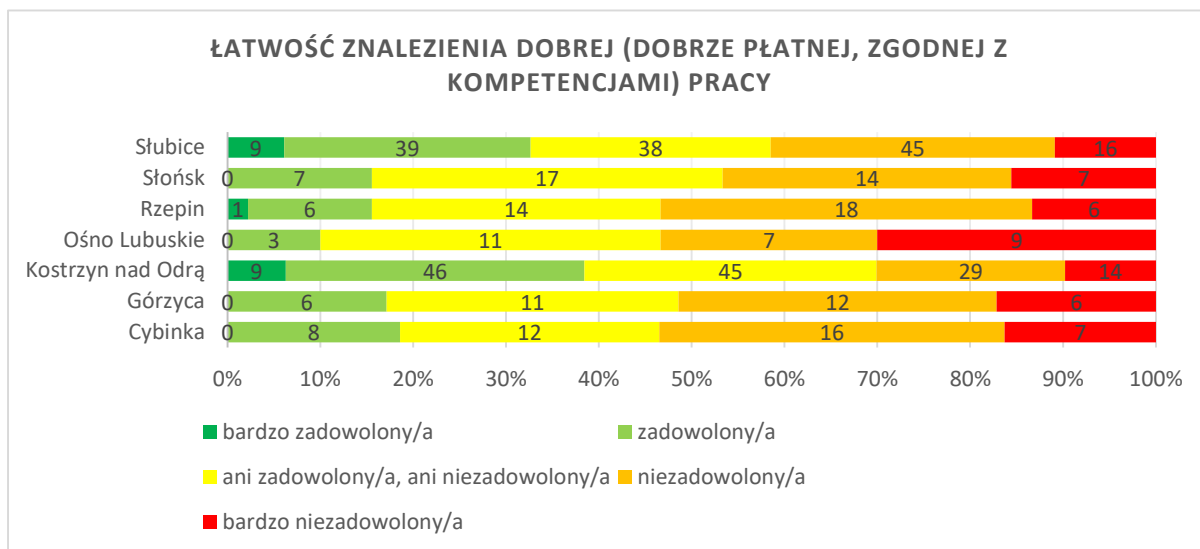
Dane statystycznie pokazują, że w strukturze osób bezrobotnych dominują osoby powyżej 50 roku życia oraz długotrwale bezrobotne. Problem długotrwałego bezrobocia dotyczy całego obszaru Województwa Lubuskiego, gdyż na koniec grudnia 2020 r. odnotowano 9.503 osoby długotrwale bezrobotne, co stanowiło 40,1% ogółu bezrobotnych. W powiecie ślubickim udział długotrwale bezrobotnych kształtował się na poziomie 33%. W związku z powyższym udział osób długotrwale bezrobotnych w strukturze bezrobocia w powiecie ślubickim kształtuje się poniżej średniej wojewódzkiej. Na koniec 2020 r. w województwie lubuskim osoby bezrobotne powyżej 50 roku życia stanowiły 26,3% ogółu bezrobotnych. Na terenie powiatu ślubickiego liczba bezrobotnych powyżej 50 roku życia wzrosła (...), natomiast ich udział zmniejszył się o 1,4 pkt. procentowego do poziomu 35%. Udział osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia w powiecie ślubickim, od wielu lat znajduje się powyżej średniej wojewódzkiej. (...) Warto dodać, że odsetek ww. grup osób jest zwykle większy w sytuacji gdy ogólna grupa osób bezrobotnych jest liczbowo niższa.⁷

Wykres 12 Bezrobotni na obszarze G-7 na koniec 2020 roku. Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (BDL)

⁷ Sprawozdanie z działalności Powiatowego Urzędu Pracy w Ślubicach oraz sytuacji na lokalnym rynku pracy w 2020 roku, PUP Ślubice, 2021, s. 7

Wykres 13 Ocena zadowolenia z życia w gminie pod kątem łatwości znalezienia dobrej pracy. Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego. N=557

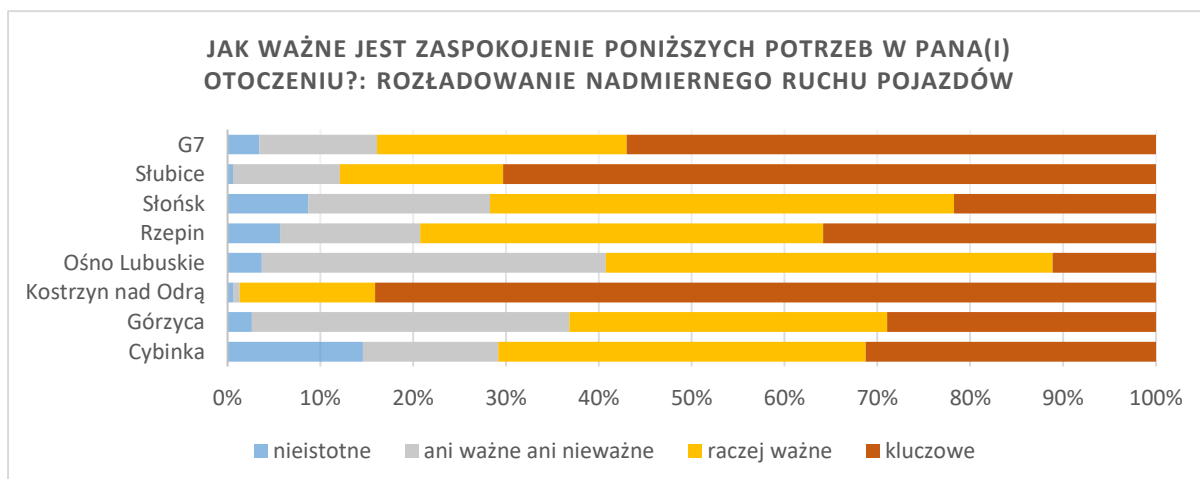
Inaczej wygląda lokalny rynek pracy pod względem jakościowym. W odczuciu większości mieszkańców G-7 rynek pracy nie daje możliwości znalezienia dobrej pracy. Wyższy poziom zadowolenia uzyskano natomiast w Kostrzynie nad Odrą i Słubicach - pozytywne wskazania było ponad 30 %.

Infrastruktura drogowa i kolejowa:

Brak blisko usytuowanych obwodnic dla ruchu tranzytowego prowadzi do zjawiska "wąskiego gardła" w komunikacji drogowej w Kostrzynie nad Odrą i Słubicach, czyli do zakorkowania całego centrum miasta i większości dróg prowadzących pośrednio lub pośrednio do tych miast. Problem ten jest o tyle istotny, że jego wysoka skala widoczna jest nie tylko w czasie weekendów, ale również i w dni robocze w godzinach popołudniowych.

Natężenie ruchu kołowego w całym regionie jest uciążliwe. Potwierdzają to opinie mieszkańców, którzy pytani o to na ile ważne jest zaspokojenie poszczególnych potrzeb, „rozładowanie nadmiernego ruchu pojazdów” uznano, za najistotniejszą. Ponad 50% mieszkańców całego regionu uznało ją za kluczową.

Wykres 14 Odpowiedź na pytanie o istotność potrzeby rozładowania nadmiernego ruchu pojazdów. Źródło: ankieta online, N=560

Mieszkańcy obszaru G-7 nisko oceniają również stan infrastruktury drogowej - zadowolenie wyraził jedynie co czwarty mieszkaniec regionu. Najlepiej drogi oceniają mieszkańcy Cybinki (ponad 40%) oraz Słońska (blisko 40%).

Osobnym wątkiem związanym z infrastrukturą drogową jest kwestia bezpieczeństwa. Mieszkańcy regionu odczuwają potrzebę poprawy sytuacji w tym obszarze a jedną z najważniejszych wskazywanych w tej kwestii była potrzeba zwiększenia bezpieczeństwa w pobliżu dróg.

Transport publiczny:

Najlepiej skomunikowanymi między sobą miejscowościami są Kostrzyn nad Odrą, Rzepin, Górzycza oraz Słubice. Z Kostrzyna nad Odrą i Rzepina dostać się można do 4 gmin, z Górzyczy do 5 a ze Słubic do wszystkich pozostałych 6 gmin G-7. W przypadku pozostałych gmin możliwość dotyczy jedynie najbliższego sąsiada i to w ograniczonej ilości kursów w ciągu dnia. Biorąc pod uwagę rozkłady jazdy należy zauważyć, że często podróż w jedną stronę sprawi iż nie będzie możliwości powrotu tego samego dnia.

Komunikacja publiczna wewnątrzgminna również nie jest na zadowalającym poziomie. Na badanym terenie niestety są miejscowości nieskomunikowane zupełnie. Poziom wykluczenia komunikacyjnego wpływa na mobilność na rynku pracy mieszkańców tych miejscowości. Do dyspozycji mają jedynie podróżowanie rowerem lub własnym pojazdem, o ile taki posiadają. W przypadku osób niezamożnych brak dostępności komunikacyjnej może prowadzić do pogłębiania się trudnej sytuacji życiowej. Kostrzyn nad Odrą posiada miejski transport publiczny komunikujący ze sobą różne części miasta. Podobnie sytuacja wygląda w Słubicach.

Transport publiczny obok jakości podstawowej opieki zdrowotnej oraz dostępności miejsc w żłobkach to w ocenie mieszkańców G-7 obszar oceniany najniżej. Pozytywne odczyty zadowolenia powyżej 20% odnotowano jedynie w gminach, które albo są dobrze skomunikowane ze względu na położenie przy szlakach kolejowych (jak Rzepin) albo posiadają dosyć dobrze, jak na warunki gmin G-7, rozwiniętą sieć własnego transportu miejskiego (Słubice, Kostrzyn nad Odrą).

Aspekt ten mógłby się rozwinąć wraz ze wzrostem rozwoju turystyki w regionie.

Dostęp do mediów:

W zakresie tego obszaru największym zadowoleniem mieszkańców wyróżnia się dostęp do Internetu.

Większa część mieszkańców regionu G-7 pozytywnie wypowiada się również w kwestii dostępności do mediów wodno-kanalizacyjnych. Średnią regionu zaniżają w tym przypadku Słubice i Górzycza, które zarówno pod względem jakości wody jak kanalizacji odznaczają się najniższym spośród wszystkich gmin zadowoleniem mieszkańców.

Z kolei dostępność mieszkań oraz poziom satysfakcji z warunków mieszkaniowych oceniana jest najgłębiej przez blisko 50 % mieszkańców. Najtrudniejsza sytuacja w zakresie tego problemu wskazywana jest w Kostrzynie nad Odrą oraz w Słubicach.

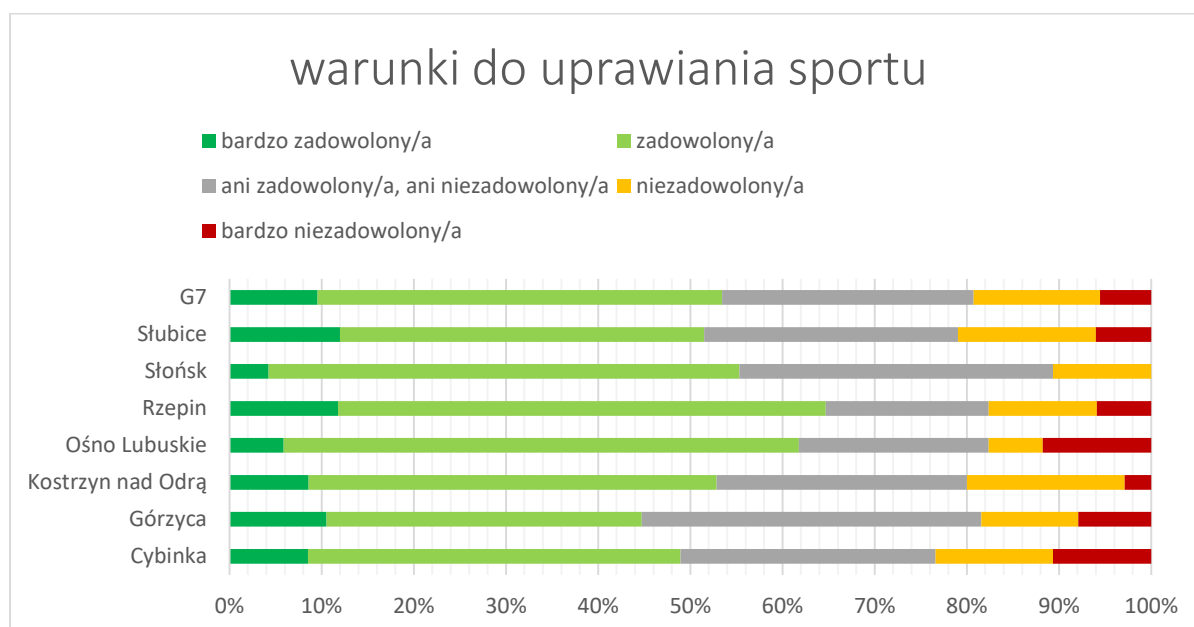
Oczywiście dostępność mediów na obszarach wiejskich i miejskich w poszczególnych gminach różni się bardzo wyraźnie. W ogólnym rozrachunku najlepiej wyglądają gminy Kostrzyn nad Odrą oraz Słubice. W przypadku obszarów wiejskich Kostrzyn nie jest brany pod uwagę ze względu na fakt, iż jest to gmina miejska. Natomiast w przypadku pozostałych gmin, pod względem wody najlepiej wypada Słońsk, natomiast jeśli chodzi o kanalizację to liderem jest tutaj Górzycza. Co warte odnotowania w Górzyczy znajduje się oczyszczalnia ścieków, która oprócz miejscowości z terenu gminy obsługuje także Golice, znajdujące się w gminie Słubice.

Sport:

Atutem terenu G-7 jest to, iż w każdej gminie znajduje się infrastruktura sportowa pozwalająca na uprawianie co najmniej kilku sportów na terenie danej jednostki. Świadczy to o dosyć wysokiej dostępności infrastruktury sportowej, co potwierdza opinia mieszkańców. Zadowolenie z warunków do uprawiania sportu uplasowało się na podium rankingu zadowolenia z poszczególnych aspektów życia.

Jednak pomimo wysokiej oceny warunków do uprawiania sportu zauważyć należy, że na terenie tutejszych gmin brakuje infrastruktury do niektórych dyscyplin sportowych (także pod kątem rekreacyjnym). Przykładem może być brak ścianek wspinaczkowych czy też znikoma ilość boisk do piłki ręcznej, lodowisk i infrastruktury do sportów wodnych, co stanowić by mogło dodatkowy potencjał regionu.

Wykres 15 Zadowolenie z warunków do uprawiania sportu w gminie. Opracowanie własne na podstawie danych z ankiety elektronicznej.

Rekreacja:

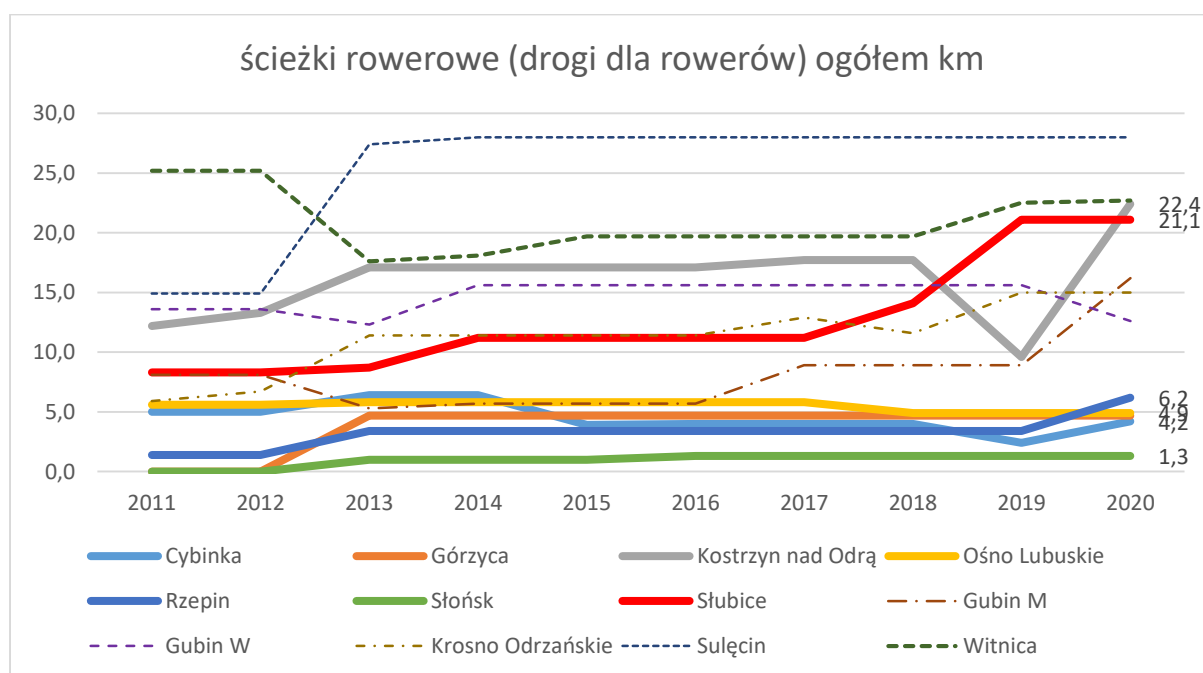
Obszar G-7 znajduje się na przecięciu szlaków rowerowych o znaczeniu regionalnym i międzynarodowym. Wzdłuż korony wałów przeciwpowodziowych przy Odrze prowadzi szlak północ-południe. Natomiast na osi Kostrzyn nad Odrą – Ośno Lubuskie, oraz Kostrzyn nad Odrą – Gorzów Wielkopolski rozciągają się szlaki typu wschód-zachód. Po niemieckiej stronie Odry znajduje się dobrze rozwinięty infrastrukturalnie bliźniaczy szlak koroną wałów przeciwpowodziowych. Pomiędzy Słubicami a Kostrzynem nad Odrą ma on potencjał do transgranicznej pętli rowerowej o długości ok. 70 km. z przeprawami w obu miastach. Po stronie polskiej ten szlak wymaga jednak inwestycji, szczególnie na terenie gminy Górzycyca, gdyż na wysokości miejscowości Górzycyca kończy się utwardzona ścieżka rowerowa biegnąca ze Słubic.

Zgodnie z danymi GUS długość ścieżek rowerowych w gminach G-7 systematycznie, choć powoli, rośnie. Ich ilość nadal jest jednak niewystarczająca, aby wykorzystać ich walory. Kostrzyn nad Odrą oraz Słubice to miejscowości najbardziej rozwinięte w zakresie ścieżek rowerowych. Na uwagę zasługuje również Ośno Lubuskie, które oprócz wytyczonego międzynarodowego szlaku R1 na swoim terenie wytyczone ma ścieżki o wysokiej klasie o charakterze rekreacyjnym (jak np. wokół jeziora Rzeczynek). Oprócz tego w każdej z gmin wskazać można ścieżki typowo komunikacyjne takie jak Słubice – Kunowice; Górzycyca – Owczary; Czarnów – Stańsk; Ośno Lubuskie – Radachów. Natomiast w gminach Rzepin i Słońsk ścieżki rowerowe znajdują się w obrębie miejscowości – stolicy gminy. Warto nadmienić, że w przypadku gminy Słońsk wiele ścieżek, które prawdopodobnie nie widnieją w oficjalnych wykazach, ale mają do tego predyspozycje, biegnie po szczytach

licznych tutaj wałów przeciwpowodziowych. Szczytem wału przeciwpowodziowego biegnie również szlak rowerowy w gminie Cybinka, który podobnie jak omawiany wyżej polsko-niemiecki „ring” pomiędzy Kostrzynem a Słubicami, ma potencjał aby stać się odcinkiem ringu południowego. Wymaga jednak wymiany nawierzchni. Pozostałe ścieżki rowerowe w tej gminie koncentrują się przy samej Cybince, łącząc z nią Bieganów i Białków oraz biegnąc przez centrum Cybinki.

Biorąc pod uwagę, iż w przypadku gdy do miejscowości gminnych nie dociera transport publiczny, transport rowerowy może być dla części mieszkańców o niższym statusie materialnym jedyną możliwością dojazdu do pracy, szkoły czy też najbliższego centrum komunikacyjnego. Ścieżki rowerowe pełnią zatem oprócz funkcji rekreacyjnych także rolę spoinową w zakresie mobilności mieszkańców. W przypadku gdy brak jest wytyczonych bezpiecznych ścieżek rowerowych mieszkańcy korzystają z dróg publicznych, na których jak wykazano wcześniej, panuje duży ruch, przez co poruszanie się nimi stanowi pewien element ryzyka.

Wykres 16 Długość ścieżek rowerowych w gminach G-7 oraz w gminach porównawczych w latach 2011-2020. Opracowanie własne na podstawie danych GUS (BDL)

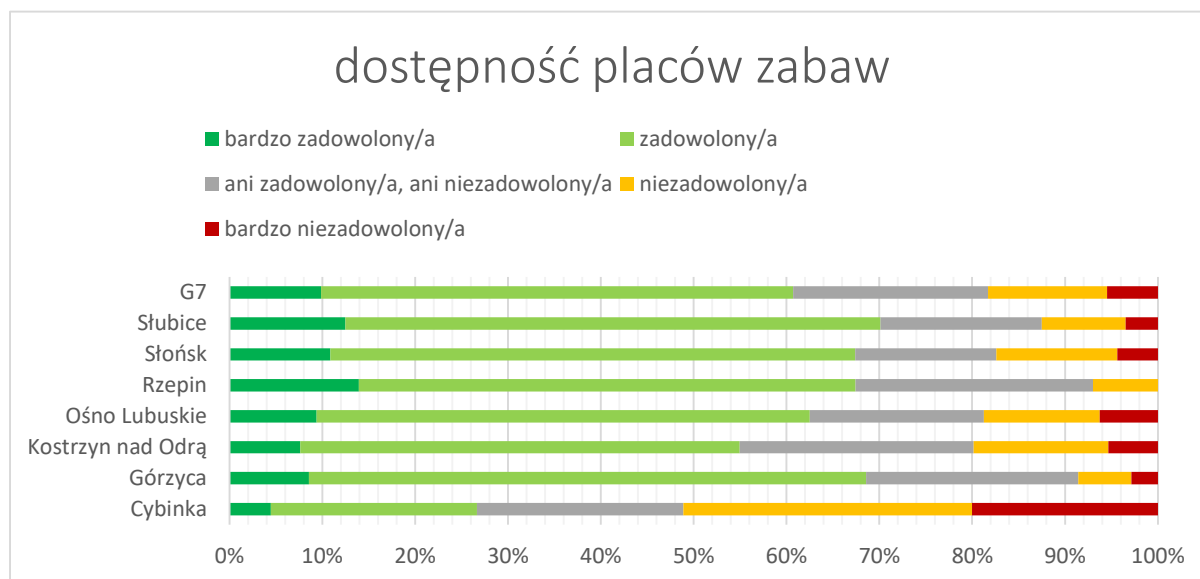
Głównym problemem w zakresie infrastruktury ścieżek rowerowych jest brak ich połączenia, a co za tym idzie nie wykorzystanie ich potencjału zarówno na poziomie krajowym jak i międzynarodowym.

Na obszarze objętym opracowaniem znajdują się rzeki, które chętnie wybierane są przez kajakarzy. Szczególnym potencjałem dysponuje Pliszka oraz Ilanka. Każda z gmin objętych opracowaniem ma styczność z formą rekreacji czy też turystyki wodnej. Rzeki Odra, Warta, Postomia, Ilanka i Pliszka spajają wszystkie 7 gmin. Dodatkowo mnogość ośniańskich jezior uzupełnia te bazę o wody stojące. Stanowi to duży potencjał i wspólne ogniwo G-7.

Infrastruktura rekreacyjna służąca lokalnym społecznościom w ostatnich kilkunastu latach powstała głównie za sprawą Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich ale także w wyniku własnego budżetu danego samorządu. Według oceny mieszkańców dotyczącej tego typu inwestycji najlepiej wypada dostępność placów zabaw - mieszkańcy G-7 umieścili ten element na drugim miejscu w klasyfikacji zadowolenia z warunków życia w gminie. Analizując odpowiedzi w poszczególnych gminach nie sposób pominąć wyraźne niższej niż średnia oceny dostępności placów zabaw w gminie Cybinka. Odsetek osób niezadowolonych ze stanu rzeczy jest ponad

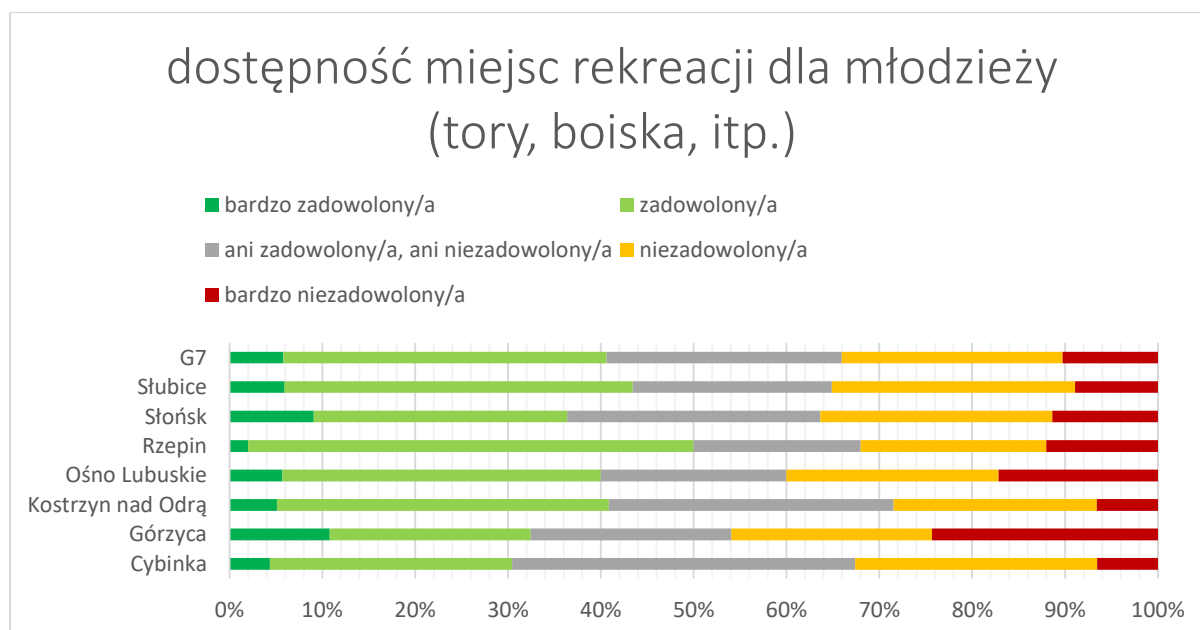
dwukrotnie większy niż dla całego obszaru G-7. Najlepiej kwestie placów zabaw oceniają z kolei mieszkańcy Ślubic i Górzycy. Najmniej niezadowolonych z tego aspektu mieszkańców odnotowano na terenie gminy Rzepin.

Wykres 17 Zadowolenie z dostępności placów zabaw. Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.

Dużo słabiej wypadła dostępność miejsc rekreacji dla młodzieży, bo znalazła się na 16 spośród 24 miejsc zadowolenia z warunków życia. Tutaj najlepiej wypada Rzepin, gdzie połowa ankietowanych udziela pozytywnych odpowiedzi. Najmniej pozytywnych wskazań ponownie odnotowano w Cybince, podczas gdy najwięcej wskazań negatywnych – w gminie Górzycy.

Wykres 18 Zadowolenie z dostępności miejsc rekreacji dla młodzieży. Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.

Warto zauważyć, że mieszkańcy regionu G-7 zgłaszali dodatkowe potrzeby w obszarze infrastruktury rekreacyjnej. Były to: -Budowa/rozbudowa ścieżek rowerowych (8 wskazań); -duże inwestycje w obiekty

sportowo-widowiskowe typu hala, basen, kręgielnia (9); - zwiększenie ilości placów zabaw i miejsc rekreacji (6). Natomiast „zwiększenie ilości i jakości parków, placów zabaw, miejsc odpoczynku i rekreacji” znalazło się na 12 (z 20) miejscu w rankingu najpilniejszych potrzeb mieszkańców.

Analizując powyższe informacje, widoczna jest potrzeba mieszkańców gmin w zakresie dalszego rozwoju infrastruktury rekreacyjnej. Rozbudowa ilości miejsc rekreacji dla dzieci, młodzieży i dorosłych może przyczynić się do większego zadowolenia mieszkańców z jakości życia na obszarze G-7, czego następstwem może być z kolei większa chęć potencjalnej ludności do zasiedlania tego właśnie regionu.

Polityka społeczna:

Obszar G-7 wykazuje się miejscowym zróżnicowaniem sytuacji grup społecznych, które można by określić mianem grup defaworyzowanych. Mieszkańcy określają, że osobami, które mają utrudnione warunki życia i rozwoju w swojej gminie, są osoby starsze (po 60 roku życia), osoby z niepełnosprawnościami oraz osoby młode (przed 30 rokiem życia). Mieszkańcy regionu są zgodni co do tego, iż płeć nie ma wpływu na poziom defaworyzowania.

Jednym z elementów polityki społecznej jest opieka nad dziećmi w wieku przed przedszkolnym. Z danych GUS wynika, że na terenie G-7 z takiej opieki korzystać mogą jedynie mieszkańcy Kostrzyna nad Odrą, Rzepina i Słubic. W tych miejscowościach odsetek dzieci (spośród wszystkich dzieci uprawnionych) w żłobku wynosi od 22,5 do 29,1%. W każdej z tych gmin wskaźnik jest wyższy niż średnia wojewódzka.

Jeśli chodzi o dostępność podstawowej opieki zdrowotnej to nie jest ona oceniana pozytywnie. Wyjątkiem jest tutaj Górzycyca, w której funkcjonuje ciesząca się dobrą opinią na poziomie całego powiatu, przychodnia Medyk. Zadowolenie mieszkańców Górzycy z tej placówki jest na tyle wysokie, że pozytywną ocenę omawianego aspektu życia publicznego wystawiło tutaj blisko 40% ankietowanych. Co ponad dwukrotnie przewyższa średnią G-7. Ogólnie w rankingu G-7 jakość POZ została oceniona najniżej ze wszystkich branż pod uwagę kategorii.

System pomocy społecznej w regionie opiera się na placówkach stacjonarnych oraz na środowiskowej pomocy społecznej. Generalnie działanie systemu pomocy społecznej w regionie jest oceniane neutralnie. Znalazło się na ono na 15 spośród 24 miejsc w rankingu. Wśród beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej (w przeliczeniu na 10 tys. ludności) obserwowane są spadki liczebności na przestrzeni ostatniej dekady. Może to świadczyć o polepszającej się sytuacji życiowej mieszkańców regionu i coraz mniejszej potrzebie korzystania z pomocy. Najmniej korzystających jest aktualnie w dwóch największych gminach – Słubicach i Kostrzynie nad Odrą. I tylko te dwie gminy mają wskaźnik niższy niż średnia wojewódzka.

Ostatnim obszarem w ramach polityki społecznej, który wymaga omówienia jest wspomniana już wcześniej gospodarka mieszkaniowa. Największą bazą mieszkaniową dysponują największe gminy – Słubice i Kostrzyn nad Odrą. Na największym, słubickim, rynku mieszkaniowym od wielu lat istnieje jednak przewaga popytu nad podażą. Prowadzi to do sytuacji, w której mieszkania są drogie a ich ceny dorównują lub nawet przewyższają średnie ceny za m² z dużych miast Polski. Na całym obszarze G-7 jedynie co czwarty mieszkaniec wypowiada się pozytywnie w kwestii zadowolenia z warunków mieszkaniowych i dostępności mieszkań.

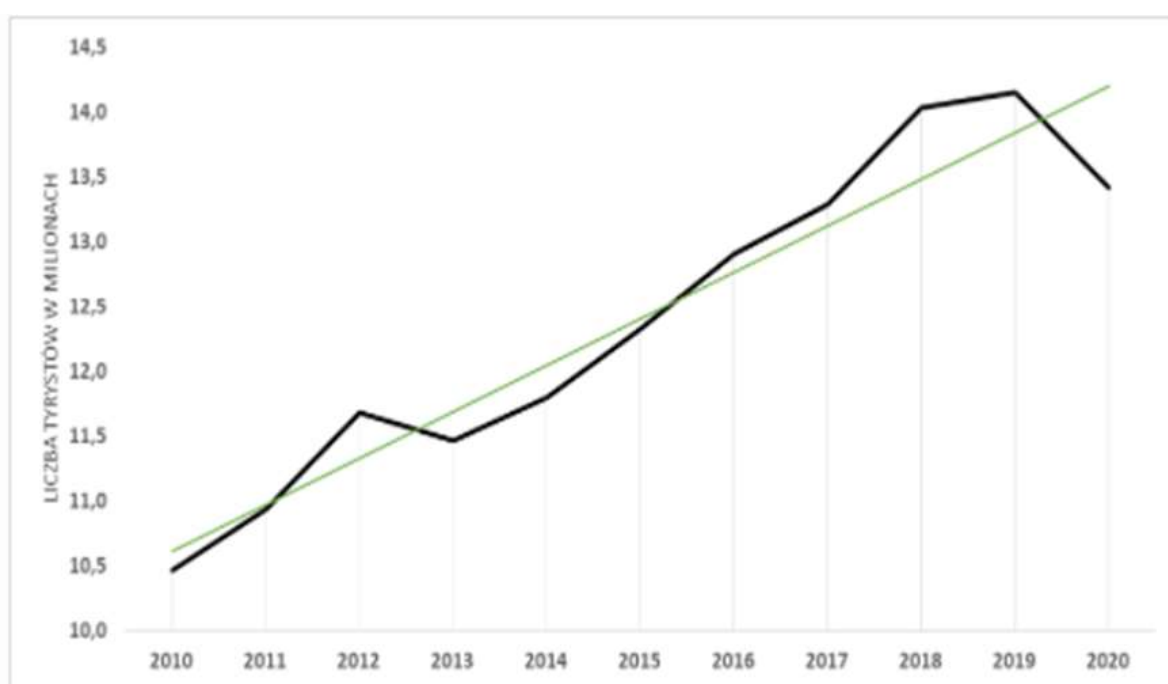
Podsumowując aspekt polityki społecznej można stwierdzić, że grupami mieszkańców wymagającymi szczególnej uwagi są osoby starsze, niepełnosprawne i młode. Odpowiednich działań wymagają również dzieci w wieku żłobkowym, którym poza Kostrzynem nad Odrą oraz Słubicami brakuje miejsc w państwowych placówkach opieki dziennej. Problem stanowi również niska dostępność i jakość podstawowej opieki zdrowotnej oraz deficytowy dostęp do bazy mieszkaniowej z jednoczesnym zwróceniem uwagi na ekonomiczne warunki jej dostępności.

Turystyka:

Z analizy przeprowadzonej przez GUS wynika, że powiat słubicki (5 z 7 gmin G-7) jest powiatem o potencjale turystycznym na najniższym w 7-o stopniowej skali poziomie. Zgodnie z metodologią analizy GUS na atrakcyjność turystyczną składają się wskaźniki z obszaru atrakcyjności kulturowej, atrakcyjności środowiskowej oraz atrakcyjności biznesowo-hotelowej. Spośród wymienionych w metodologii rodzajów atrakcyjności, obszar G-7 najlepiej wypada w atrakcyjności środowiskowej, powiat słubicki znajduje się tutaj w 2 klasie podczas gdy powiaty gorzowski i sulciński w 4 (i można założyć, że w dużej mierze ma to związek z położeniem Parku Narodowego Ujście Warty właśnie na terenie tych powiatów. PN „Ujście Warty” jest jednym z najcenniejszych obszarów pod względem ornitologicznym w naszym kraju. Unikalne tereny podmokłe, rozległe łąki i pastwiska stanowią jedną z najważniejszych ostoi ptaków wodnych i błotnych. Warto wspomnieć, że park ten stanowi największy potencjał turystyczny obszaru G-7 - w 2020 roku odwiedziło go 65 tys. Turystów.

8

Wykres 19 Dynamika zmian w liczbie turystów odwiedzających polskie Parki Narodowe. <https://stat.gov.pl/portaledukacyjny/polskie-parki-narodowe-wystawa/>

Innymi atrakcjami turystycznymi obszaru G-7, które stanowią produkt komplementarny względem Parku Narodowego, są parki krajobrazowe - Ujście Warty, Krzesiński; atrakcje takie jak Muzeum Łąki w Owczarach, wieże widokowe na Czarnowskiej Górze, w Urzędzie oraz w Słubicach. Dostępne do zwiedzania są również zabytki, m. in. Twierdza Kostrzyn, Ośno Lubuskie. A dodatkowej rozrywki dostarczyć mogą liczne imprezy - Festiwal Labirynt, Festiwal Most, Złot Rzeczypospolitej Ptasiej, Festiwal Szumiące Trawy, Trans Vocale.

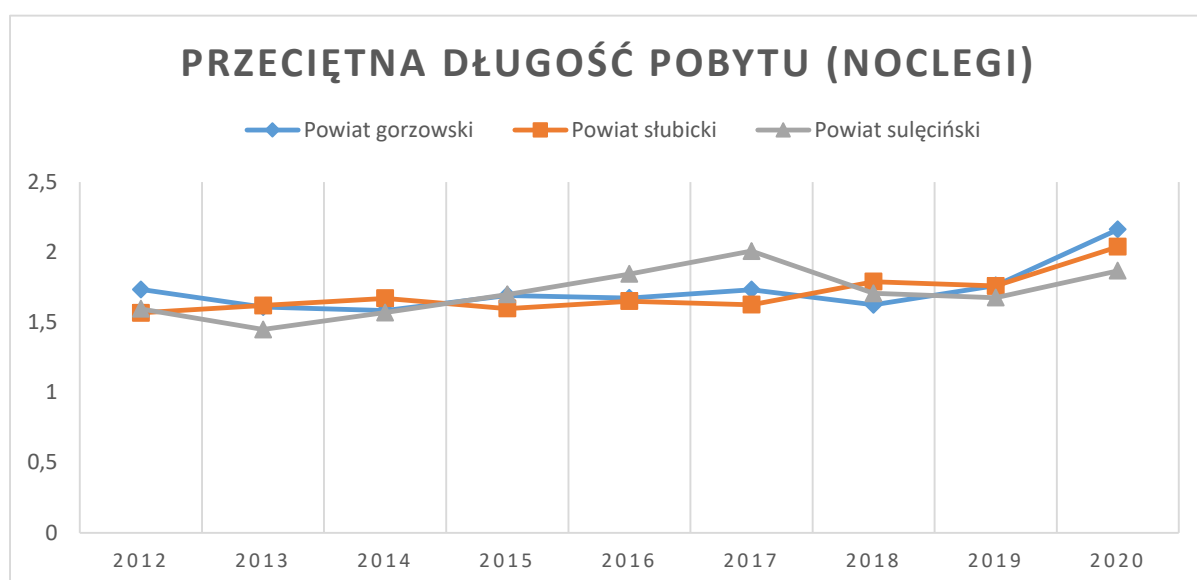
Mając na względzie opinię mieszkańców na temat atrakcyjności turystycznej regionu, przedstawia się ona na umiarkowanym poziomie. Więcej mieszkańców udzielało pozytywnych niż negatywnych odpowiedzi. Zadowolenie z tego aspektu życia uplasowało się na 9 (na 24) miejscu w rankingu ze średnią 3,14 (na 5). Najlepiej atrakcyjność turystyczną oceniają mieszkańcy Słomska i Ośna Lubuskiego, co jest zrozumiałe ze

⁸ <https://stat.gov.pl/portaledukacyjny/polskie-parki-narodowe-wystawa/>

względu na walory przyrodnicze tych gmin. Najstabiliej w zestawieniu wypada gmina Słubice. Społeczeństwo obszaru G-7 wyraża jednak potrzebę poprawy atrakcyjności regionu pod względem turystycznym.

Odnosząc się do bazy noclegowej, szacuje się, że na obszarze G-7 w 2020 roku funkcjonowały 33 obiekty noclegowe dysponujące 1922 miejscami noclegowymi.⁹ Pomijając rok 2020, który z racji pandemii negatywnie odbił się na wynikach statystyk turystycznych, zauważyć należy, że w większości przypadków analizowanych gmin (i powiatów) liczba turystów korzystających z noclegów była na fali wznoszącej od 2015 roku. Mimo to nadal istniejącym problemem jest krótki czas pobytu turystów na tym obszarze.

Wykres 20 Liczba udzielonych noclegów w przeliczeniu na jednego turystę. Opracowanie własne na podstawie danych GUS (BDL).

Na względnie stabilnym poziomie utrzymuje się ruch zagraniczny. Liderem w ilości turystów zagranicznych może być Ośno Lubuskie, oraz skokowo rosnący odsetek turystów zagranicznych w gminie Górzycza i Cybinka. Jednak za ten znaczący wzrost w tych dwóch niewielkich gminach odpowiadają głównie turyści z Ukrainy o bardzo długim średnim czasie pobytu, co może świadczyć o tym iż nie jest to ruch do końca turystyczny. Dominujący charakter ruchu turystycznego stanowią: turystyka handlowa - która jest jednodniowa o napływie ludności z zachodu, turystyka przyrodnicza (PN Ujście Warty); turystyka zdrowotna (weekendowa, głównie z kierunków zachodnich); turystyka uwarunkowana kulturowo (sentymentalne powroty na ziemię odzyskane oraz odwiedziny zabytków regionu oraz przyjazdu na organizowane w gminach G-7 wydarzenia kulturalne); turystyka odwiedzinowa (przyjazdy rodzin osób spoza Polski lub spoza regionu, do członków rodziny pracujących tutaj).

Analizując wątek atrakcyjności turystycznej można wnioskować, że jest to jeden z elementów wymagający nakładów finansowych, przekładających się na rozwój istniejącej obecnie infrastruktury, mającej duży, lecz niewykorzystany potencjał. Obszar G-7 posiada drzemiące w nim możliwości do aktywnego spędzania czasu na łonie natury. Duże zasoby rzek, jezior i lasów, stanowi istotny walor, który poddany adekwatnym działaniom pozwoli na rozwój zarówno szeroko rozumianej turystyki, jak i zaspokojenie innych potrzeb z nią związanych, takich jak transport publiczny.

Edukacja i wychowanie:

⁹ GUS, Bank Danych Lokalnych

W obszarze edukacji zbadano m.in. dostępność miejsc przedszkolnych. Ta na badanym obszarze wygląda obiecująco. W każdej z badanych gmin systematycznie zmniejsza się wskaźnik liczby dzieci w wieku 3-5 lat przypadających na jedno miejsce przedszkolne. Jest to wynikiem, z jednej strony, rozbudowy bazy przedszkolnej, z drugiej zaś, stopniowo zmniejszającą się liczbą dzieci w tym wieku. W większości gmin poziom wskaźnika spadł do poziomu, w którym dostępność miejsc przedszkolnych stoi na wysokim poziomie. Sytuacja ta może szybko się zmienić w wyniku zwiększenia zapotrzebowania na miejsca przedszkolne wśród dzieci z Ukrainy.

W przypadku szkół podstawowych widać wyraźne rozwarstwienie jeśli chodzi o współczynnik skolaryzacji netto. Jest on zdecydowanie wyższy w gminach Rzepin, Słubice i Kostrzyn nad Odrą, w tych dwóch ostatnich przebijając nawet poziom 100%. Wskaźnik ten może wskazywać, iż dzieci z sąsiednich gmin dojeżdżają do szkół w miejscach pracy rodziców.

Szkoły w regionie nie wypadają specjalnie dobrze podczas egzaminów (zarówno ośmioklasisty jak i maturalnych). Jedynie w przypadku Kostrzyna nad Odrą i Rzepina zdarzyło się więcej niż dwukrotnie, w ostatnich latach, wynikami egzaminów uplasować się powyżej poziomu 4 w przedziałach staninowych (skala 1-9). Również w przypadku szkół średnich wyniki rzadko w ostatnich latach przebijały średnie krajowe (tutaj najczęściej zdarzało się to w słubickim ZSL oraz kostrzyńskim liceum przy ZS). Natomiast w ocenie mieszkańców poziom kształcenia w placówkach regionu jest wysoki. Co warto podkreślić - informacje te się nie wykluczają, bo pomiar poziomu kształcenia poprzez wyniki egzaminów niekoniecznie świadczy o jakości nauczania.

Analiza danych zawarta w raporcie diagnozy obszaru G-7 wykazuje, że w regionie przygranicznym dominującym językiem nauczania w szkołach jest język angielski, co jest zastanawiającym zjawiskiem biorąc pod uwagę bliskość granicy.

Ostatnim wątkiem omawianego obszaru edukacji przedszkolnej i podstawowej jest ocena jakości wyposażenia placówek edukacyjnych. Aspekt ten uzyskał umiarkowanie pozytywną ocenę mieszkańców. Społeczność wyraża jednak istotną potrzebę inwestowania w rozwój edukacji rozumiany jako doposażenie lub organizację zajęć dodatkowych. Tej potrzebie mieszkańcy nadali wysoki priorytet bo zajęła 4 spośród 20 pozycji w rankingu istotności.

Kultura i dziedzictwo kulturowe:

Działalność instytucji kultury na obszarze G-7 oceniana jest przez mieszkańców wysoko. Uplasowała się na 8 miejscu spośród 24 badanych aspektów życia publicznego. Biorąc natomiast pod uwagę ogólny poziom sumy imprez na obszarze G7 (górna linia) widać wyraźny trend spadkowy, co niesie za sobą również spadkowy trend ilości uczestników tych imprez. Co ciekawe respondenci biorący udział w badaniu ankietowym nie uważają potrzeby organizacji większej ilości imprez kulturalnych za priorytetową.

Być może zmniejszony udział w imprezach kulturalnych obserwowany w ostatnich latach ma związek ze zmianą profilu odbiorcy instytucji kultury. Wyraźnie zwiększyła się bowiem w tym okresie aktywność po stronie czynnych a nie biernych odbiorców działań domów kultury. Na obszarze G-7 odnotowano znaczny wzrost liczby członków grup artystycznych (szczególnie dzieci), przy czym należy podkreślić iż na wzrost ten składa się przede wszystkim liczba uczestników w miejskich domach kultury – w Słubicach i Kostrzynie nad Odrą.

Popularnym kierunkiem rozwoju współpracy również w obszarze kultury, w regionie G-7 jest kierunek integracji z Niemcami. Mieszkańcy regionu nie uważają jednak, że potrzeba dalszej integracji z zachodnim sąsiadem jest priorytetowa. Znalazła się ona na 19 miejscu w rankingu (na 20 wymienionych potrzeb).

Dzisiejszy krajobraz kulturowy badanego obszaru jest świadectwem kilkusetletniej tradycji i dowodem współistnienia człowieka i przyrody. Najważniejsze zabytki wpisane do rejestru zabytków nieruchomych oraz archeologicznych charakteryzują się największym potencjałem turystycznym. Są wśród nich:

1. Twierdza Kostrzyn;
2. Fort Sarbinowo;
3. Zespół Joannitów w Słońsku;
4. Stanowiska archeologiczne Górzycza-Owczary;
5. Fort Żabice;
6. Stare Miasto Ośno Lubuskiej;
7. Kościół św. Jakuba;
8. Stadion w Słubicach;
9. Park pałacowy w Cybince.

Obiekty dziedzictwa kulturowego na terenie objętym diagnozą wymagają inwestycji. Po niezbędnych pracach restauratorskich oraz przygotowaniu infrastruktury turystycznej wokół tych obiektów, mogą stać się istotnym elementem potencjału turystycznego G-7. Szczególny potencjał w tym zakresie wykazuje północna część regionu - Ośno Lubuskie, Kostrzyn nad Odrą, Górzycza i Słońsk.

MOCNE STRONY

Bliskość granicy	środowisko naturalne (bliskość obszarów cennych/chronionych)	bogate dziedzictwo kulturowe	dostępność terenów inwestycyjnych i mieszkaniowych (Ośno Lubuskie)	rozpoznawalna marka imprezowa
dostępność komunikacyjna ponadlokalna (sieć drogową, kolejową, bliskość lotnisk)	RZEKI	potencjał impreznych na poziomie wojewódzkim NGO takich jak FZDOW, FCP, DZIUPA, itp...	dostęp do mediów (w szczególności internetu)	każda z gmin posiada jakiś unikalny względem obszaru atut
duży odsetek lasów /zieleni	Dostępność przedszkoli i żłobków	Dostępność placów zabaw		

SZANSE

wspólny rozwój	wyrównywanie dysproporcji	możliwość pozyskania środków na przedsięwzięcia łączące	konkurencyjność względem innych partnerstw	połączenie atrakcji turystycznych
wykorzystanie PN Ujście Warty	stworzenie kompleksu obiektów turystycznych o różnorodnych i przyciągających ruch turystyczny obiektach (zamek itp.)	różnorodność i komplementarność oferty sportowej i rekreacyjnej	połączenie ścieżek rowerowych	zwiększenie potencjału turystycznego
dobrze rozwinięta baza noclegowa				

SŁABE STRONY

bliskość granicy (wpływ na rynek pracy i środowisko)	wzmógłony ruch pojazdów / zatępienie komunikacyjne / stan dróg	niewykształcona tożsamość lokalna	niska dostępność mieszkań oraz terenów inwestycyjnych i mieszkaniowych	za mała ilość ścieżek rowerowych
brak wspólnej imprezy regionalnej	niewykorzystany potencjał WODY / ruchu turystyczny lokalny	problemy komunikacyjne w obszarze lokalnego transportu publicznego	słaba promocja atrakcji turystycznych	stan środowiska (powietrze, woda, gospodarka odpadami, czystość miejsc publicznych)
ograniczenie inwestycyjne (lasy, woda, natura)	ograniczenia prawne i dysponowanie poszczególnymi terenami	dysproporcje pomiędzy gminami obszaru względem poszczególnych problemów	braki w infrastrukturze młodzieżowej	opieka zdrowotna

ZAGROŻENIA

wykluczenie społeczne poprzez brak dostępności komunikacyjnej lokalnej	różnorodność interesów gmin	różny poziom rozwoju infrastrukturalnego	różnorodność potrzeb i możliwości ich realizacji w poszczególnych gminach	kwestie zagrożenia pożarowego (duże pola łąkowe)
				susza i inne skutki zmian klimatu

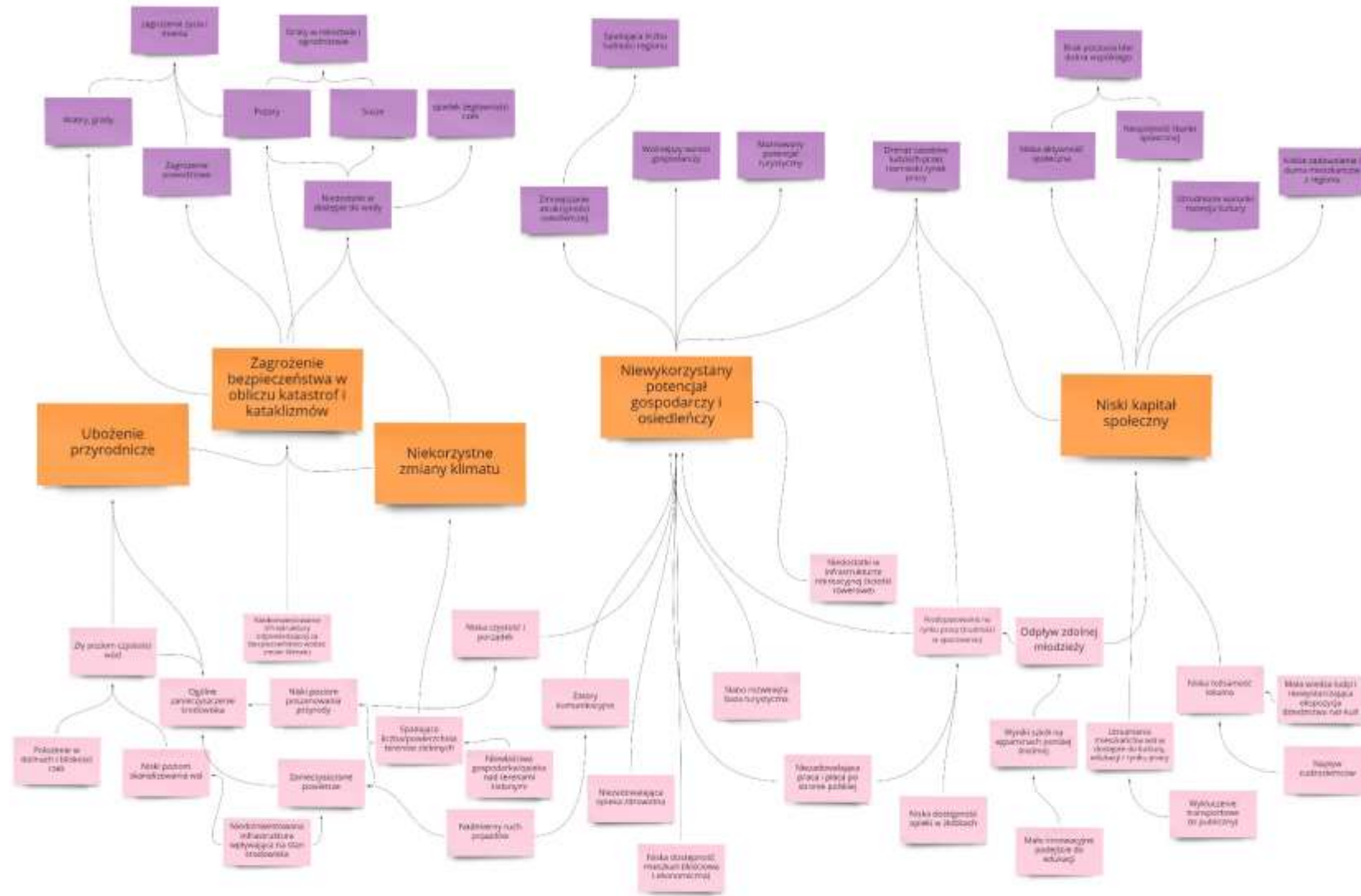
Podstawowe wnioski z analizy SWOT odnoszą się do stwierdzenia, że o ile obszar G-7 ilościowo zdominowany jest przez słabe strony, o tyle większe znaczenie dla jego rozwoju mają mocne strony w połączeniu z szansami. Strategia partnerstwa powinna być więc zorientowana na niwelację słabych stron, które wpływają na skalę i rodzaj występujących tutaj problemów społeczno-gospodarczych, poprzez wykorzystanie szans w oparciu o mocne strony partnerstwa. Kluczowymi mocnymi stronami są walory przyrodnicze – rzeki, lasy, jeziora, obszary cenne przyrodniczo i prawnie chronione, które w połączeniu z unikalnymi, ale wciąż niezbyt dobrze znanymi obiektami dziedzictwa kulturowego mogą przyczynić się do rozwoju potencjału turystycznego obszaru. Równie istotnym aspektem są zauważalne specjalizacje poszczególnych gmin, choćby w obszarze rozwoju sportu i rekreacji na swoim obszarze. Różnorodność ta stwarza warunki do stworzenia kompleksowej, bogatej oferty dla mieszkańców i turystów. Podniesie to tym samym warunki życia w regionie.

Nie można oczywiście pomijać także wpływu bliskości granicy – z jednej strony ta bliskość to mocna strona regionu, sprawiająca iż jest on rozpoznawalny w skali województwa i kraju. Stwarza także szanse rozwojowe w trendzie związanym z podejmowaniem pracy w Niemczech przy jednoczesnym mieszkaniu po stronie polskiej. Nie mniej jednak ta bliskość ma również wpływ negatywny – drenując lokalny rynek pracy oraz mocno profilując miasta nadgraniczne w kierunku handlowo-usługowym, ograniczając lub negatywnie wpływając na rozwój potencjałów o charakterze mniej gospodarczym.

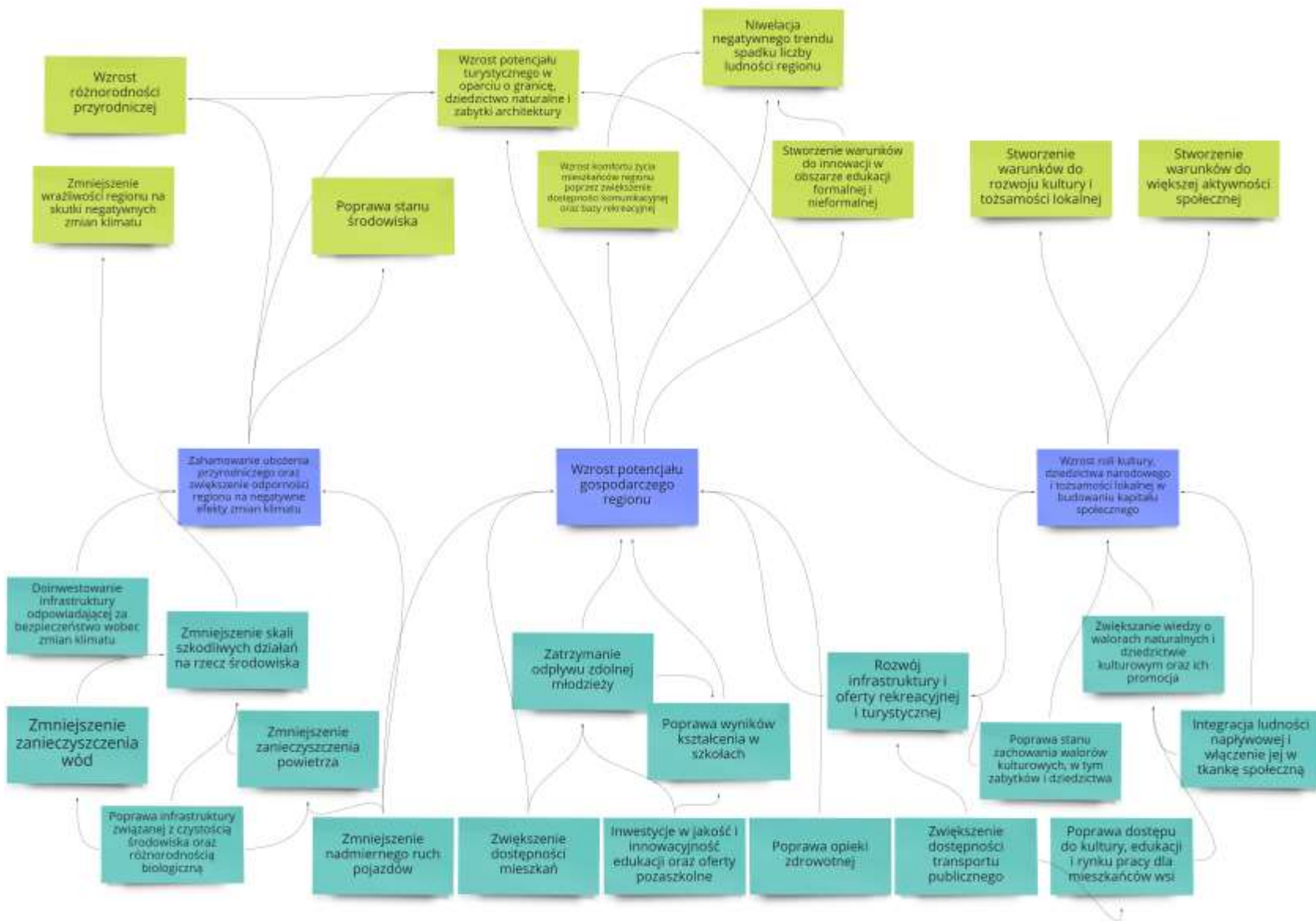
Spośród kluczowych zagrożeń aktualnie najistotniejsze wydają się te związane z warunkami naturalnymi obszaru. Z jednej strony jest to położenie nadrzeczne w strefie zagrożenia powodziowego. Z drugiej strony bilans wodny jest coraz mniej korzystny co sprawia iż region jest jednym z najbardziej narażonych na suszę w kraju. Samo zjawisko suszy oprócz wpływu na wegetację roślin zdecydowanie zwiększa ryzyko pożarowe.

Zagrożenia w rozwoju społecznym są też związane z wykluczeniem komunikacyjnym wielu miejscowości regionu. Sprawia to, że mieszkańcy w szczególności obszarów wiejskich, mają utrudniony dostęp do centrów edukacyjnych, kulturalnych czy gospodarczych, które przeważnie zlokalizowane są co najmniej w siedzibach gmin.

Drzewo problemów

Drzewo celów

Misja, Wizja, Cele

Misja:

Połączenie potencjałów drzemących w sąsiednich gminach w celu poprawy warunków bytowych mieszkańców regionu i zmniejszenia dynamiki spadku liczby ludności.

Wizja:

Obszar G-7 to atrakcyjne do zamieszkania tereny, które dają mieszkańcom możliwość samorozwoju zarówno po stronie polskiej jak i niemieckiej. Dzięki dobrze rozwiniętej bazie rekreacyjnej jest doskonałym miejscem odpoczynku po pracy. Mnogość lasów, jezior i dobrze chronionych, promowanych i rozwijanych cennych przyrodniczo terenów zielonych sprzyja regeneracji sił. Region jest znany w kraju z tego, że oferuje możliwość mieszkania w Polsce a zarabiania w Niemczech. Z racji dobrze rozwiniętej, innowacyjnej bazy społecznej i edukacyjnej sprzyja osiedlaniu się rodzin z dziećmi. Wykorzystując swoje walory historyczne, w tym zabytki oraz walory przyrodnicze, oraz dzięki stworzeniu kompleksowej oferty turystycznej, staje się coraz bardziej rozpoznawalnym na rynku turystyki lokalnej i regionalnej obszarem. Rozpoznawalność ta przekłada się na rozwój gospodarczy regionu i stały wzrost ruchu turystycznego, którego główną osią jest Park Narodowy Ujście Warty w połączeniu z dziedzictwem kulturowym, lasami i jeziorami regionu.

Deklaracja partnerska / motto / preambuła:

Mając świadomość wyzwań rozwojowych, jakie będą stały przed samorządami w nowej perspektywie finansowej Unii Europejskiej na lata 2021-2027 oraz zauważając szanse jakie daje współpraca na poziomie lokalnym i regionalnym Strony Porozumienia postanawiają podjąć współpracę w celu wspierania wzajemnych potrzeb rozwojowych oraz podjąć niezbędne działania w celu przygotowania i realizacji wspólnych projektów o znaczeniu ponadlokalnym. Celem współdziałania stron jest zobowiązanie do wzajemnego wsparcia i intensyfikacja działań w możliwie szerokim zakresie, a w szczególności w oświacie, kulturze, sporcie, turystyce, ochronie środowiska, poprawie infrastruktury społecznej i zdrowotnej, czy też współpracy transgranicznej. Strony Porozumienia zawierają niniejsze porozumienie w celu ich trwałego, zrównoważonego i efektywnego rozwoju, zmierzającego do osiągnięcia celów rozwojowych wpisujących się w Strategię Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030.

Wartość jaka płynie z połączenia potencjałów 7 partnerów zrzeszonych w porozumieniu G-7 dotyczy w szczególności stworzenia możliwie dobrych warunków do życia dla mieszkańców regionu. Bazą do tej misji będzie wykorzystanie potencjału swojego sąsiedztwa, wzajemne uzupełnianie się zrzeszonych jednostek oraz wspólna realizacja kompleksowych działań niwelujących zdiagnozowane problemy i potrzeby obszaru partnerstwa. Będzie to możliwe między innymi dzięki wzmocnieniu więzi partnerskich i wspólne działania na poziomie 3 głównych celów priorytetowych.

Cele główne:

1. Zahamowanie ubożenia przyrodniczego oraz zwiększenie odporności regionu na negatywne efekty zmian klimatu.

Dziedzictwo przyrodnicze na terenie porozumienia cechuje się wyjątkowymi walorami. Opisywany obszar, podobnie jak większość Ziemi Lubuskiej, cechuje istotne bogactwo przyrodnicze. Jest ono związane ze stosunkowo niewielkim zaludnieniem, skromnym przemysłem, istnieniem jezior i bielicowymi glebami chętnie porastającymi lasami borowymi. Jest tu jednak coś szczególnego, znacznie cenniejszego, czego próżno szukać u bliższych i dalszych sąsiadów. Otóż są to doliny wielkich rzek. W zasadzie na całej swej długości są one cenne przyrodniczo lecz w kilku miejscach wybitnie, zwłaszcza w miejscu ich połączenia. W dzisiejszym, mocno przekształconym świecie, stały się one perłą w skali kontynentu. Objęto je różnorodnymi formami ochrony przyrody i od kilku/kilkunastu lat, jako licznie odwiedzane, stały się istotnym czynnikiem rozwojowym regionu. Z zestawienia obiektów chronionej przyrody wynika, iż największa ich liczba i powierzchnia dotyczy dna dolin rzecznych, zaś ich największą wartością przyrodniczą i głównym obiektem ochrony jest wyjątkowo bogato reprezentowana fauna ptaków. W zasadzie na całej długości dolin Odry i Warty od rozlewisk Odry w gminie Cybinka (Krzesiński P.K.) wzdłuż doliny Odry w gminach Ślubice, Górzycza po rozlewiska Warty w gminie Słońsk (P.N. i P.K. „Ujście Warty”) zachodzą spektakularne zjawiska związane z tą grupą zwierząt. Specyfika hydrologiczna tutejszych mokradeł sprawia, że pełnią one bardzo istotną rolę dla ptaków wędrownych, zimujących, lęgowych oraz odbywających pierzenie. Zalewowy charakter znacznych powierzchni doliny przyujściowego odcinka Warty oraz rozległe przestrzenie pól i łąk dla wielu gatunków stanowią atrakcyjne, komplementarnie uzupełniające się siedliska, które w większości krajów europejskich zmeliorowano i osuszono. Opisywane rozlewiska stanowią miejsce życia znacznej części krajowej i europejskiej populacji kilku gatunków ptaków, w tym zaklasyfikowanych europejskim prawem jako gatunki szczególnej ochrony i wskazanych do podjęcia działań ochronnych. Dzięki różnorodności gatunkowej i stosunkowo dużego zagęszczenia ptaków doliny Odry i Warty na odcinku opisywanego obszaru to wybitnie korzystne miejsce do prowadzenia obserwacji intrygujących spektakli związanych z życiem ptaków. Istotnym jest, **aby podejmować działania mające na celu zachowanie tego bogactwa w niepogorszonym stanie**. Walory te są bowiem bardzo delikatne i wybitnie narażone na psucie zarówno przez bezpośrednią działalność człowieka jak i przez działalność pośrednią, której wynikiem są niekorzystne zmiany klimatu (w wyniku których coraz rzadziej widzimy np. wiosenne rozlewiska). Zmiany te wpływają także bezpośrednio na życie mieszkańców regionu zwiększając ryzyka i niebezpieczeństwa związane z anomaliami pogodowymi będącymi skutkami tych zmian (susze, dostęp do wody, pożary, powodzie błyskawiczne, wiatrołomy). Wartość przyrodniczą obszaru oddają też dane inne statystyczne. Otóż **blisko połowa obszaru objęta jest formami ochrony przyrody**. Spotkać tu można wszystkie przewidziane polskim prawem formy, od najwyższej – parku narodowego, po najniższą – obszar chronionego krajobrazu.

Na pierwszy cel główny składają się trzy cele szczegółowe, które odpowiadają na problemy wynikające z przeprowadzonej diagnozy. Są to:

Cele szczegółowe	Problemy /przesłanki / wyzwania wynikające z diagnozy
<p>1.1 Wzrost różnorodności przyrodniczej</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Warunki klimatyczne zmieniają się. Jest coraz cieplej i coraz bardziej sucho. Region charakteryzuje się wyższymi niż średnia krajowa temperaturami a niższymi opadami. - Respondenci w badaniu ankietowym uznali, iż Lasy, Parki, Drzewa i Zieleń to jeden z najważniejszych elementów ich otoczenia w dużym stopniu wpływający na jakość życia. Tą kategorię, która zajęła drugie miejsce – po „Granicę” wskazywało ponad 54% badanych z obszaru G-7, a w gminach Rzepin, Ośno Lubuskie i Cybinka było to między 70 a 80% respondentów. - Obszar jest cenny przyrodniczo. Blisko połowa obszaru objęta jest formami ochrony przyrody. Obszary te wymagają szczególnej opieki bo są narażone na degradację wynikającą z działalności człowieka. - Utrata różnorodności przyrodniczej wynika m.in. z niewłaściwej opieki/pielęgnacji terenów zielonych czy też zmniejszeniu odporności ekosystemów na skutki zmian klimatu (susze, brak dostępu do wody).
<p>1.2 Wzrost bezpieczeństwa mieszkańców w obliczu kataklizmów i klęsk żywiołowych</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Warunki klimatyczne zmieniają się. Jest coraz cieplej i coraz bardziej sucho. Region charakteryzuje się wyższymi niż średnia krajowa temperaturami a niższymi opadami. - Jedna czwarta powierzchni G-7 leży w bezpośredniej bliskości dużych rzek. Mieszka tam zdecydowana większość mieszkańców obszaru. Część z nich jest zagrożona powodzią. - 40,7% powierzchni obszaru to lasy, które w trakcie suszy narażone są na pożary. - Kwestia niwelacji negatywnych skutków zmian klimatu, w tym suszy stanowi 8 pod kątem istotności potrzebę mieszkańców (na 20) Jako ważną i kluczową wskazało ją ok. 82% mieszkańców. - Niemal coroczne deficyty wody na terenie województwa lubuskiego spowodowane suszą, oszacowane wg danych Systemu Monitoringu Suszy Rolniczej. Sytuacja ta prowadzi w efekcie do znacznych strat w rolnictwie, wzrostu liczby pożarów.
<p>1.3 Poprawa stanu środowiska</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Mieszkańcy nisko oceniają dbałość o środowisko, czystość i porządek. - Najważniejsze potrzeby wskazywane przez mieszkańców to m.in. poprawa stanu środowiska/przyrody (6 miejsce z 20)

	<p>w rankingu potrzeb). Blisko 90% mieszkańców regionu uznało ją za raczej ważną lub kluczową.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Niski poziom dbałości o środowisko (szczególnie w miastach), zarówno pod względem kwestii zieleni i drzew jak i hałasu, zapachów i odpadów - 17 na 24 miejsce w rankingu zadowolenia z wynikiem około 2,9 (w pięciostopniowej skali). - Na obszarze powstaje więcej odpadów niż średnio w kraju – wskaźniki większości gmin G-7 przekraczają wskaźnik ogólnopolski, który wynosi 342 kg/os. w 2020 roku, w tym nawet o 159kg/os w gminie Słubice. - Gminy G-7 (z wyjątkiem Ośna Lubuskiego) nadal znajdują się poniżej wskaźnika ogólnopolskiego w kontekście selektywnej zbiórki odpadów. Najstąbiej w zestawieniu wypadają gminy, na terenie których dominują ośrodki miejskie z zabudową wielorodzinną – Słubice i Kostrzyn nad Odrą. - Blisko 30% gospodarstw domowych obszaru G-7 jest nieskanalizowanych. Najgorzej wskaźnik wypada na terenach wiejskich gdzie jedynie w Słońsku i Górzycy wynosi więcej niż 50%, najniższy wskaźnik w gminie Cybinka. - Stan większości wód obszaru sklasyfikowano jako zły (ocena stanu JWCP) a potencjał ekologiczny przeważnie jako umiarkowany. - Natężenie ruchu kołowego w całym regionie jest uciążliwe. Potwierdzają to opinie mieszkańców, którzy pytani o to na ile ważne jest zaspokojenie poszczególnych potrzeb, „rozładowanie nadmiernego ruchu pojazdów” uznano, za najistotniejszą. Ponad 50% mieszkańców całego regionu uznało ją za kluczową. - Wysokie natężenie ruchu pojazdów - wg badania SDR zaobserwowano wzrost ruchu drogowego na większości odcinków w stosunku do roku 2010. Jedynie na 3 odcinkach nie odnotowano wzrostu, podczas gdy średni wzrost wyniósł w tym okresie 20%. - Zanieczyszczenia powietrza - głównym źródłem zanieczyszczenia powietrza w województwie lubuskim jest emisja antropogeniczna pochodząca z sektora komunalno-bytowego, z komunikacji oraz z działalności przemysłowej. Głównymi lokalnymi źródłami zanieczyszczeń są kominy domów ogrzewanych indywidualnie. - Dalsza potrzeba usuwania wyrobów niebezpiecznych, w tym azbestowych - szczególnie w Cybince i Ośnie Lubuskim.
--	--

2. Wzrost potencjału gospodarczego regionu i jego atrakcyjności jako miejsca zamieszkania.

Przez potencjał gospodarczy regionu G-7 rozumie przede wszystkim kapitał ludzki. W ocenie partnerstwa kluczowym działaniem jest **stworzenie jak najatrakcyjniejszych warunków do życia** na terenie gmin partnerstwa. Tworzenie tych warunków opierać się powinno na wielu wątkach, których wspólnym efektem będzie poprawa potencjału gospodarczego regionu. Już dziś obserwowane są zjawiska demograficzne wskazujące na to, że teren przygraniczny jest atrakcyjniejszy do osiedlania niż inne regiony kraju. Atrakcyjność ta jest jednak ograniczana problemami w obszarach mieszkalnictwa (dostępność ekonomiczna i fizyczna lokali mieszkalnych); dostępności do dobrej jakości usług publicznych, w tym szczególnie usług zdrowotnych czy też komunikacji publicznej; stopniem wykorzystania potencjału turystycznego (ekspozycji i dbałości o walory przyrodnicze oraz dziedzictwo kulturowe, głównie w postaci zabytków architektury); estetyki i dbałości o sprzyjające rekreacji i regeneracji sił, terenów zielonych. Tworzenie atrakcyjnych warunków do osiedlania łączy więc wiele dziedzin życia publicznego w jednym celu - **sprawieniu aby na obszarze porozumienia G-7 ludzie osiedlali się chętniej i aby odczuwali jak najwyższe zadowolenie i dumę z faktu, iż mieszkają właśnie tutaj.** Ten cel ma też inny wymiar - chcemy stworzyć takie warunki, które sprawią iż młodzi, zdolni mieszkańcy regionu rzadziej wybierać będą wyjazd do większych miast, a częściej po uzyskaniu wykształcenia zdecydują się na powrót w rodzinne strony. Sprzyjać temu powinny innowacje w obszarze edukacji zarówno formalnej jak i nieformalnej.

Fakt, iż wybitna wartość przyrodnicza oraz niewiele jej ustępujące walory historyczne mają tak istotny i wciąż niewykorzystany potencjał sprawia, iż jednym z głównych celów strategii jest szeroko rozumiany marketing tych walorów i **stworzenie wspólnej, kompleksowej, oferty turystyczno-rekreacyjnej pozwalającej na rozwinięcie gospodarcze obszaru także w oparciu o ten potencjał.**

Cele szczegółowe	Problemy /przesłanki / wyzwania wynikające z diagnozy
<p>2.1 Wzrost komfortu życia mieszkańców regionu poprzez zwiększenie dostępności komunikacyjnej oraz bazy rekreacyjnej</p>	<p>➤ <u>Rynek pracy:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Rynek pracy na obszarze G-7 jest atrakcyjny niestety głównie ze względu na otwarcie niemieckiego rynku pracy dla Polaków. - Niskie zarobki powodują, że ludność obszaru G-7 decyduje się na pracę za granicą. - Cały obszar Województwa Lubuskiego zmaga się z długotrwałym bezrobociem - na koniec grudnia 2020 odnotowano 9.503 osoby długotrwale bezrobotne (to 40,1% ogółu bezrobotnych); problem ten w dużej mierze dotyczy osób powyżej 50 roku życia, w tym w większości kobiet w gminie Słońsk i Kostrzyn nad Odrą oraz mężczyzn w Słubicach. - Zdaniem mieszkańców obszaru G-7, rynek pracy nie daje

możliwości znalezienia dobrej pracy (poza rynkiem słubickim i kostrzyńskim).

➤ Infrastruktura drogowa i kolejowa:

- brak obwodnic dla ruchu tranzytowego, prowadzący do tzw. "wąskiego gardła" w komunikacji drogowej szczególnie Słubic i Kostrzyna nad Odrą, czyli do zjawiska zakorkowania całego centrum miasta i większości dróg prowadzących bezpośrednio lub pośrednio do tych miast. Dodatkowym problemem jest tutaj również utrudniony dojazd do miejsca pracy.
- Wysoka skala natężenia ruchu kołowego - mieszkańcy obszarów G-7 uznali tę potrzebę za najistotniejszą.
- Niski stopień zadowolenia z jakości dróg.
- Potrzeba zwiększenia bezpieczeństwa w pobliżu dróg.

➤ Transport publiczny:

- Zbyt mała liczba kursów pomiędzy miejscowościami w ciągu dnia.
- Brak komunikacji publicznej w najbardziej odległych miejscowościach danych gmin, co negatywnie wpływa na mobilność na rynku pracy, lub możliwość podjęcia pracy.
- Ogólne niezadowolenie mieszkańców z jakości transportu publicznego - 23/24 miejsce w zestawieniu rankingowym G-7.

➤ Dostęp do mediów (internet, infrastruktura wodociągowa i kanalizacyjna oraz ogólna dostępność i jakość warunków mieszkaniowych:

- Niski poziom zadowolenia (blisko 50 % mieszkańców) z dostępności do mieszkań i warunków mieszkaniowych.
- Najniższe wśród obszarów G-7 zadowolenie z jakości wody jak i kanalizacji w Słubicach i Górzycy.

➤ Sport:

- Braki w infrastrukturze dla niektórych dyscyplin sportowych - także pod kątem rekreacyjnym.

➤ Rekreacja:

- Brak połączenia odcinków ścieżek rowerowych.
- Mała ilość ścieżek rowerowych na obszarach G-7.
- Mała dostępność miejsc rekreacji dla młodzieży.
- Potrzeba mieszkańców w obszarze infrastruktury rekreacyjnej w zakresie budowy/rozbudowy ścieżek rowerowych, rozwoju inwestycji w obiekty sportowo-widowiskowe, zwiększenia ilości placów zabaw i miejsc rekreacji.

	<p>➤ <u>Polityka społeczna:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Grupy defaworyzowane w opinii mieszkańców to osoby starsze po 60 roku życia, osoby z niepełnosprawnościami oraz osoby młode przed 30 rokiem życia. - Brak instytucjonalnej opieki dla dzieci przed 3 rokiem życia, poza Kostrzynem nad Odrą, Rzepinem i Słubicami - 22 z 24 miejsc rankingowych. - Niski poziom zadowolenia z opieki zdrowotnej, poza mieszkańcami Górzycy - 40% ankietowanych ma pozytywną opinię w tym aspekcie. - Neutralna ocena systemu pomocy społecznej - 15 z 24 miejsc w rankingu. - Niski poziom zadowolenia z warunków mieszkaniowych i dostępności mieszkań na rynku - pozytywna ocena dotyczy jedynie co 4 mieszkańca z całego obszaru G-7, pozwoliło to na 20 z 24 miejsc w rankingu zadowolenia.
<p>2.2 Wzrost potencjału turystycznego w oparciu o granicę, dziedzictwo naturalne i zabytki architektury</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Wg GUS powiat słubicki (5 z 7 gmin G-7) aktualnie jest powiatem o potencjale turystycznym na najniższym w 7-o stopniowej skali poziomie. - Obszar G-7 najlepiej wypada w atrakcyjności środowiskowej powiat słubicki znajduje się tutaj w 2 klasie podczas gdy powiaty gorzowski i sulęciński w 4 (i można założyć, że w dużej mierze ma to związek z położeniem Parku Narodowego Ujście Warty właśnie na terenie tych powiatów). - Niska liczba udzielonych noclegów w przeliczeniu na jednego turystę (1,7-2) oznaczająca, że turyści spędzają tutaj krótki okres czasu. - Wbrew bliskości geograficznej turyści z Niemiec jedynie w gminie Ośno Lubuskie stanowią więcej niż połowę zagranicznego ruchu turystycznego (pod względem udzielanych noclegów). - Położenie przygraniczne determinuje charakter ruchu turystycznego z Niemiec w kontekście ruchu handlowego. Tymczasem potencjał turystyczny zachodniego brzegu Odry może być magnesem przyciągającym turystów z Polski i wschodu, którzy bazę noclegową/wypadową mogą poszukiwać po polskiej stronie. - W rejonie G-7 funkcjonuje stosunkowo niewiele ścieżek rowerowych. Poza gminą Słubice i Kostrzynem nad Odrą długość ścieżek nie przekracza 10 km/gminę. - Niska dostępność komunikacji publicznej wewnątrz obszaru G-7 sprawia, że turyści nie mają możliwości

	<p>dojechania do większości najważniejszych atrakcji regionu za pomocą transportu publicznego.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Obszar G-7 posiada potencjał do aktywnego spędzania czasu na łonie natury przy wykorzystaniu potencjału rzek, jezior, lasów. Nie jest on jednak wykorzystany (zarówno infrastrukturalnie jak i marketingowo - nawet mieszkańcy nie znają dobrze najbliższych atrakcji). - Obiekty dziedzictwa kulturowego na terenie objętym diagnozą wymagają inwestycji. Po niezbędnych pracach restauratorskich oraz przygotowaniu infrastruktury turystycznej wokół tych obiektów, mogą stać się istotnym elementem potencjału turystycznego G-7. Szczególny potencjał w tym zakresie wykazuje północna część regionu - Ośno Lubuskie, Kostrzyn nad Odrą, Górzycza i Słońsk.
<p>2.3 Stworzenie warunków do innowacji w obszarze edukacji formalnej i nieformalnej</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Rozbieżność pomiędzy poziomem wyników egzaminacyjnych ósmoklasistów w poszczególnych gminach. - Spadek współczynnika skolaryzacji w mniejszych gminach obszaru G-7. - Dominacja nauki języka angielskiego w regionie przygranicznym w stosunku do języka niemieckiego. - Niższa jakość wyników egzaminów ósmoklasistów w skali kraju. - Niezadowalające wyniki egzaminów maturalnych w skali średniej ogólnopolskiej. - Potrzeba rozwoju edukacji rozumianej jako doposażenie lub organizacja zajęć dodatkowych widziana w społeczeństwie lokalnym. (4 z 20 pozycji w rankingu potrzeb).

3. Wzrost roli kultury, dziedzictwa narodowego i tożsamości lokalnej w budowaniu kapitału społecznego.

Obszar porozumienia cechuje niska spójność tkanki społecznej związana z przesiedleńczym charakterem tzw. „ziem odzyskanych” i istniejącą do 1989 roku polityką władz zacierania śladów niemieckiej historii, wyrażany m.in. niedbałością o dziedzictwo kulturowe. Zjawisko to pogłębia się w wyniku Najdotkliwszy skutek tej polityki (niestety odbijający się echem do dziś) to zmiany w mentalności mieszkańców, objawiające się często zubożeniem na kwestię estetyki miejscowości czy własnego gospodarstwa. Zjawisko to w ostatnich latach i miesiącach potęgowane jest przez zmiany geopolityczne. Po 2012 roku znaczne ułatwienia dla obywateli Ukrainy w dostępie do polskiego rynku pracy spowodowały masowy exodus ludności ukraińskiej do Polski, w tym także do obszarów objętych niniejszym opracowaniem. Obecnie na tym terytorium znajduje się na stałe około 5 tys. obywateli Ukrainy, dodatkowo zasilanych przez rotujących pracowników okresowych, ale liczba ta może bardzo znacząco

wzrosnąć w związku z agresją Rosji i wojną na Ukrainę. Stwarza to kolejne wyzwania związane ze spójnością tkanki społecznej.

W takich okolicznościach trudniej o wytworzenie emocjonalnych więzi ze swoją małą ojczyzną i wrażliwość na społeczne sprawy. Do dziś lokalne społeczeństwo jest stosunkowo słabo zaangażowane w sprawy społeczne, podejmuje niewiele działań kolektywnych nastawionych na cel o charakterze dobra wspólnego. Cel strategiczny zorientowany jest na odwrócenie negatywnego zjawiska i **wykorzystanie w pełniejszym stopniu potencjału drzemącego wśród społeczeństwa w oparciu o rolę kultury, dziedzictwa narodowego i lokalnej tożsamości** w przedsięwzięciach włączających w ich realizację w jak najszerszej skali także przedstawicieli lokalnych społeczności (reprezentowane przez organizacje pozarządowe, lokalnych liderów, grupy inicjatywne). Silnym i trwałym czynnikiem integrującym jest bowiem wspólny sukces a umiejętności i kompetencje społeczne najszybciej wzrosną w trakcie praktycznego, wspólnego działania. Po zakończeniu realizacji przedsięwzięcia społeczność zyskuje wiarę, że sama może wpływać na własne otoczenie, co jest zaczynem kolejnych inicjatyw i podłożem wzrostu kapitału społecznego w szerszej skali.

Cele szczegółowe	Problemy /przesłanki / wyzwania wynikające z diagnozy
3.1 Stworzenie warunków do rozwoju kultury i tożsamości lokalnej	<ul style="list-style-type: none"> - Obszar G-7 wyróżnia się na tle innych regionów Polski wyraźnie mniejszą jednorodnością kultury, brakiem długiej tradycji w kultywowaniu ojcowizny, niewielką wiedzą samych mieszkańców o tej ziemi oraz wszechobecną „niemieckością” zagadnień, obiektów związanych z historią przedwojenną i ukierunkowania gospodarczego. - Spadkowy trend ilości imprez w regionie niesie za sobą również spadkowy trend ilości uczestników tych imprez. - Zmienia się profil uczestnika wydarzeń kulturalnych z biernego odbiorcy na aktywnego uczestnika (spadek uczestników imprez przy jednoczesnym wzroście liczby członków zespołów/grup artystycznych). - Jednocześnie spada zainteresowanie dotychczasowymi formami prezentacji kultury (respondenci nie uważają potrzeby organizacji większej ilości imprez kulturalnych za priorytetową. W rankingu wszystkich 20 potrzeb wymienionych w ankiecie, ta zajęła odległe, 18 miejsce, tuż obok potrzeb integracji z sąsiadami zza Odry. - Rola kultury może mieć duże znaczenie w obliczu zjawiska napływu obywateli Ukrainy i potrzeby włączenia ich /integracji w życie społeczne. - Kryzys kulturalny w obliczu pandemii covid-19 i długiego braku lub ograniczonego dostępu do wydarzeń kulturalnych. - Obiekty dziedzictwa kulturowego na terenie objętym

	<p><i>diagnozą wymagają inwestycji. Obiekty te, mogą stać się istotnym elementem rozwoju tożsamości lokalnej. Szczególny potencjał w tym zakresie wykazuje północna część regionu - Ośno Lubuskie, Kostrzyn nad Odrą, Górzycza i Słońsk.</i></p>
<p>3.2 Stworzenie warunków do większej aktywności społecznej</p>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Ponad 60% mieszkańców obszaru G-7 uważa, że działa tu zbyt mało organizacji pozarządowych.</i> - <i>Częste zmiany w tkance społecznej regionu Doprowadziły do wyginięcia wielu wartościowych tradycji regionalnych i uformowania społeczeństwa pozbawionego regionalnych korzeni oraz niezbyt dobrze rozwiniętej idei dobra wspólnego.</i> - <i>Ocena działalności instytucji kultury w grupie osób starszych jest niższa niż pozostałych mieszkańców - może to być spowodowane brakiem odpowiedniej oferty dla tej grupy.</i> - <i>Rola kultury może mieć duże znaczenie w obliczu zjawiska napływu obywateli Ukrainy i potrzeby włączenia ich /integracji w życie społeczne.</i> - <i>Kryzys kulturalny w obliczu pandemii covid-19 i długiego braku lub ograniczonego dostępu do wydarzeń kulturalnych.</i> - <i>Jedynie połowa mieszkańców regionu uważa, że korzyści z działania organizacji pozarządowych są odczuwalne.</i> - <i>Mieszkańcy regionu oceniają swoje zaangażowanie społeczne dosyć krytycznie (najbardziej krytyczni wobec siebie są mieszkańcy Kostrzyna nad Odrą i Słubic).</i> - <i>Przeważnie niższa frekwencja w wyborach niż frekwencja ogólnopolska.</i> - <i>Grupami, które zostały wskazane przez respondentów jako najbardziej defaworyzowane są: osoby starsze (po 60 roku życia), osoby z niepełnosprawnościami oraz osoby młode (przed 30 rokiem życia).</i>

Zgodność celów z SRWL

W dokumencie strategicznym dla województwa lubuskiego wymieniono 4 cele strategiczne. Ich brzmienie jest następujące:

1. *Inteligentna, zielona gospodarka regionalna.*
2. *Region silny w wymiarze społecznym oraz bliski obywatelowi.*
3. *Integracja przestrzenna regionu.*
4. *Region atrakcyjny, efektywnie zarządzany i otwarty na współpracę.*

Analizując proponowane cele szczegółowe oraz zakres przedsięwzięć wynika, że zaproponowane cele strategiczne porozumienia G-7 w pełni wpisują się w cele strategii szczebla regionalnego w następujący sposób:

Cel 1 Zahamowanie ubożenia przyrodniczego oraz zwiększenie odporności regionu na negatywne efekty zmian klimatu wpisuje się w cel nr 1 (cel szczegółowy Rozwój potencjału turystycznego) oraz cel nr 3 (cel szczegółowy: Ochrona środowiska przyrodniczego, w tym przeciwdziałanie negatywnym skutkom zmian klimatu oraz Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich)

Cel 2 Wzrost potencjału gospodarczego regionu mieści się w zakresie celu nr 1 (cel szczegółowy Rozwój potencjału turystycznego) oraz celu nr 2 (cel szczegółowy: Rozbudowa oraz modernizacja infrastruktury sportowej i rekreacyjnej, a także upowszechnianie i promocja sportu) cel nr 1 (cel szczegółowy Wysoka jakość kształcenia oraz jego powiązanie z regionalnym rynkiem pracy)

Cel 3 Wzrost roli kultury, edukacji, dziedzictwa narodowego i tożsamości lokalnej w budowaniu kapitału społecznego wpisuje się w 2 (cel szczegółowy Zapewnienie bogatej oferty kulturalnej oraz ochrona i promocja dziedzictwa kulturowego oraz Wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego i poczucia tożsamości regionalnej).

Cała idea G-7 wpisuje się w cel 4 SRWL a konkretniej w cel szczegółowy "Tworzenie wizerunku regionu atrakcyjnego gospodarczo: (...) promowanie wspólnych przedsięwzięć samorządów i innych instytucji na rzecz tworzenia pozytywnego wizerunku województwa lubuskiego".

Kierunki działań

Działania, które stoją przed partnerstwem G-7 w celu osiągnięcia opisanej wcześniej wizji rozwoju można przypisać do poszczególnych celów szczegółowych. Są to odpowiednio:

Cel szczegółowy	Działanie
1 Zahamowanie ubożenia przyrodniczego oraz zwiększenie odporności regionu na negatywne efekty zmian klimatu.	
1.1 Wzrost różnorodności przyrodniczej	<ul style="list-style-type: none">- czynna ochrona najbardziej wartościowych siedlisk i gatunków- poprawa stanu/rozwój infrastruktury odpowiadającej za/sprzyjającej różnorodności biologicznej- systemowa i specjalistyczna opieka nad drzewami, parkami i terenami zielonymi oraz ich zrównoważona rewitalizacja- działania mitygacyjne i adaptacyjne w kontekście skutków zmian klimatu, w tym związane z dostępnością wody w środowisku i zwiększeniem małej retencji
1.2 Wzrost bezpieczeństwa mieszkańców w obliczu kataklizmów i klęsk żywiołowych	<ul style="list-style-type: none">- doposażenie i rozwój jednostek działających na rzecz bezpieczeństwa społeczeństwa- doinwestowanie infrastruktury odpowiadającej za bezpieczeństwo mieszkańców wobec zmian klimatu (pożary, susze, powodzie, powodzie błyskawiczne, wiatrołomy),- działania mitygacyjne i adaptacyjne w kontekście skutków zmian klimatu
1.3 Poprawa stanu środowiska	<ul style="list-style-type: none">- poprawa stanu/rozwój infrastruktury odpowiadającej za/sprzyjającej czystości środowiska, w tym stacji pomiarów i diagnostyki zagrożeń- poprawa estetyki miejscowości- rozwój gospodarki komunalnej (infrastruktura, usługi) w celu ochrony środowiska i zwiększenia dostępu do wody.- zmniejszenie skali szkodliwych działań na rzecz środowiska (zanieczyszczenie wód, gospodarka śmieciowa w tym dzikie wysypiska, spalanie śmieci i wymiana nieefektywnych źródeł ogrzewania)- zmniejszenie nadmiernego ruchu pojazdów- działania na rzecz zwiększenia efektywności i czystości energetycznej (OZE, wymiana oświetlenia)

2 Wzrost potencjału gospodarczego regionu i jego atrakcyjności jako miejsca zamieszkania.

2.1 Wzrost komfortu życia mieszkańców regionu poprzez zwiększenie dostępności komunikacyjnej oraz bazy rekreacyjnej

- zwiększenie dostępności mieszkań
- rozwój infrastruktury rekreacyjnej i sportowej, w tym ścieżek rowerowych, hulajnogowych oraz pieszych szlaków turystycznych
- wykorzystanie nieużywanych szlaków kolejowych
- poprawa zagospodarowania przestrzeni i wyposażenia obiektów publicznych
- poprawa dostępności terytorium, w tym infrastruktury drogowej i rowerowej
- dostępne i bardziej użyteczne powiązania transportowe, w tym transportem zbiorowym, ze szczególnym uwzględnieniem jego ekologicznych form oraz przygotowaniem centrów przesiadkowych typu P&R
- poprawa zdrowia mieszkańców, w tym poprzez zwiększenie dostępności usług zdrowotnych

2.2 Wzrost potencjału turystycznego w oparciu o granicę, dziedzictwo naturalne i zabytki architektury

- rozwój infrastruktury i oferty rekreacyjnej i turystycznej w oparciu o lokalne zasoby, potencjały i specjalizacje
- wykorzystanie/zagospodarowanie nowo powstałych obiektów (np. wały przeciwpowodziowe w Słubicach) i włączenie ich do oferty turystycznej
- wspólny i spójny marketing/ sieciowanie usług turystycznych/ tworzenie nowych produktów turystycznych

2.3 Stworzenie warunków do innowacji w obszarze edukacji formalnej i nieformalnej

- zajęcia dodatkowe, rozwijające, zwiększanie możliwości edukacyjnych i pasji zdolnej młodzieży, aby zwiększyć szansę na zatrzymanie jej odpływu
- zwiększenie dostępności miejsc w przedszkolach i żłobkach
- poprawa potencjału szkół, przedszkoli i jednostek edukacji nieformalnej do bardziej innowacyjnych form edukacji oraz poprawy wyników egzaminów zewnętrznych
- poprawa dostępu do edukacji dla mieszkańców wsi

3 Wzrost roli kultury, dziedzictwa narodowego i tożsamości lokalnej w budowaniu kapitału społecznego	
3.1 Stworzenie warunków do rozwoju kultury i tożsamości lokalnej	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa stanu zachowania walorów kulturowych, w tym zabytków i dziedzictwa kulturowego - opieka i wykorzystanie walorów dziedzictwa kulturowego/ rozwój tradycji ludowej - poprawa oferty kulturalnej zorientowanej na tworzenie tożsamości lokalnej, w tym poprzez inwestycje oraz działania o charakterze miękkim
3.2 Stworzenie warunków do większej aktywności społecznej	<ul style="list-style-type: none"> - integracja ludności napływowej i działania włączające ją w tkankę społeczną - działania animacyjne zwiększające aktywność społeczną mieszkańców obszaru - poprawa dostępu do kultury dla mieszkańców wsi - wzrost integracji społecznej

Sformułowane przez partnerstwo cele strategiczne wymagają także podjęcia się realizacji **kluczowych przedsięwzięć**, które będą miały charakter priorytetowy i wiodący obok wszystkich zaproponowanych dla każdego celu działań. Przedsięwzięcia te zostały wypracowane w drodze rozwijającej się współpracy partnerskiej. Pierwszym jej etapem było podpisanie porozumienia - deklaracji współpracy w ramach grupy G-7. W preambule i treści dokumentu zawarto już pierwsze przemyślenia na temat głównych obszarów zainteresowania partnerstwa. W dalszej drodze prac nad powstaniem niniejszej strategii pomysły te ewoluowały, weryfikowały się i uszczegóławiały. Kluczowym momentem prac były dwa warsztaty strategiczne z udziałem przedstawicieli partnerów.

Przedsięwzięcia kluczowe przedstawione w niniejszym opracowaniu stanowią pakiet i mają charakter:

- partnerski - są realizowane wspólnie przez partnerów "G-7" lub podzielone na odrębne projekty realizowane przez kilku (niepełny skład) partnerów, jednak wytwarzają wspólny rezultat;
- zintegrowany - kompleksowo rozwiązują szerszy zakres problemów poprzez wykorzystanie potencjałów obszaru w tym także jego różnorodności i specyfiki/specjalizacji poszczególnych partnerów. Odpowiadają na potrzeby różnych grup odbiorców i interesariuszy oraz łączą w sobie różne działania (np. inwestycyjne, edukacyjne, organizacyjne, animacyjne itd.), zwiększając zarówno stopień rozwoju

infrastruktury w regionie jak i dając warunki do zwiększenia aktywności społecznej oraz rozwoju kapitału społecznego.

Przedsięwzięcia kluczowe wskazują sposoby rozwiązania określonych problemów lub wzmacniają zidentyfikowane potencjały na obszarze partnerstwa, są wzajemnie powiązane, co dodatkowo zwiększa zakres ich oddziaływania. Realizacja projektów przyczyni się do wzmocnienia rozwoju obszaru G-7 w skali ponadlokalnej.

W strategii zdefiniowane zostały również projekty uzupełniające, które partnerstwo uznaje za ważne ale które nie zostały jeszcze skonkretyzowane.

1. Ścieżki rowerowe

Opis	Uspójnienie infrastruktury rowerowej na obszarze gmin G-7 w taki sposób aby powstał spójny ciąg komunikacyjny łączący najważniejsze z punktu widzenia rekreacyjnego, turystycznego, kulturalnego i gospodarczego punkty obszaru G7.
Koncepcja	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wybór kluczowych punktów/ciągów, które zostaną połączone. 2. Opracowanie planów, wytyczenie ścieżek, rozpoznanie kwestii własności terytorialnej i wykonalności przedsięwzięć. 3. Zaproszenie do współpracy kluczowych partnerów. 4. Budowa i/lub wytyczenie ścieżek. 5. Oznakowanie i infrastruktura towarzysząca. 6. Przygotowanie promocji szlaków. 7. Animacja - organizacja wydarzeń wokół powstałej infrastruktury.
Odniesienie do problemów i celów	<p>Kwestia ścieżek rowerowych ma wymiar wielowątkowy. W analizie problemów i celów strategii porozumienia G-7 pojawia się na wielu płaszczyznach. Przypisanie tego działania do konkretnego problemu i celu z nim związanego zależy jest od ostatecznej funkcji jaką będzie pełniła inwestycja. Możliwe funkcje to:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Rekreacyjna. 2. Komunikacyjna/ograniczająca emisję spalin z ruchu samochodowego. 3. Komunikacyjna/niwelująca wykluczenie transportowe części miejscowości. 4. Turystyczna. 5. Prozdrowotna. 6. Zwiększająca komfort życia na obszarze G7.

Biorąc pod uwagę powyższe należy wskazać, iż cele szczegółowe, w które wpisuje się powyższe działanie obejmuje:

- **1.3 poprawa stanu środowiska**, poprzez wpływ na ograniczenie ruchu kołowego i zanieczyszczenie powietrza generowane przez ten ruch
- **2.1 wzrost komfortu życia mieszkańców regionu poprzez zwiększenie dostępności komunikacyjnej oraz bazy rekreacyjnej**, odpowiadając na problemy w tym obszarze, czyli: brak połączenia poszczególnych odcinków ścieżek rowerowych; niewystarczającą ilość miejsc rekreacji; zbyt małą ilość kursów komunikacji publicznej pomiędzy miejscowościami regionu (i idące za tym wykluczenie komunikacyjne części społeczeństwa, utrudniające dostęp do rynku pracy, edukacji czy kultury); zwiększenie możliwości do aktywnego wypoczynku;
- **2.2 wzrost potencjału turystycznego w oparciu o granicę, dziedzictwo naturalne i zabytki architektury**, poprzez stworzenie produktu turystycznego jakim byłaby sieć ścieżek rowerowych. Łącząc ze sobą najważniejsze atrakcje G7 oraz łącząc się z trasami biegnącymi po stronie niemieckiej tworzyłaby produkt międzynarodowy. W ten sposób zwiększyłaby atrakcyjność turystyczną regionu; wykorzystałaby transgraniczność obszaru i wykorzystала potencjał do aktywnego spędzania wolnego czasu na łonie natury (rzeki, lasy, jeziora);
- **3.2 Stworzenie warunków do większej aktywności społecznej**, przejawiające się możliwościami wykorzystania energii społecznej do organizacji wydarzeń wykorzystujących rowery i ścieżki. Jednocześnie zwiększając potencjał obiektów kulturalnych leżących na trasach ścieżki i dając dodatkowe możliwości organizacjom pozarządowym działającym w obszarze aktywności fizycznej czy aktywizacji społecznej i prozdrowotnej.

Wymiar partnerski

Zakres projektu wymaga podjęcia działań na obszarze całego partnerstwa G-7. Uzupelnienie brakujących fragmentów połączeń ścieżek/szlaków pozwoli na uzyskanie lepszego efektu niż budowa zupełnie nowych/oderwanych od siebie odcinków na terenie poszczególnych gmin. Wymagana jest tutaj zatem współpraca już na etapie planowania przedsięwzięcia, jego realizacji a także na etapie promocji i animacji wokół powstałego produktu. Korzyści z realizacji projektu odniesie każdy z partnerów. Co więcej, zakres przedsięwzięcia wymaga zaproszenia do współpracy także innych instytucji, z którymi dodatkowe partnerstwo może przynieść korzyści także na polu innych działań. Mowa tutaj m.in. o Lasach Państwowych, Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad, kolejach Państwowych czy Zarządach Dróg Powiatowych.

	<p>Możliwości realizacji w formule partnerskiej:</p> <p>a) Partnerzy - wszystkie 7 gmin porozumienia + partnerzy kluczowi b) Podział na mniejsze projekty realizowane wspólnie przez niektóre jednostki samorządowe - zgodnie z założeniami przestrzennym</p>
Efekty/produkty	<p>Produkty:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Transgraniczny produkt turystyczny - Domknięty szlak rowerowy - Pakiet promujący powstały produkt turystyczny <p>Efekty:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Większa mobilność mieszkańców - Wzrost komfortu życia mieszkańców - Poprawa aktywności fizycznej, zdrowia i bezpieczeństwa mieszkańców - Zwiększenie walorów i potencjału marketingowego obszaru

2. Strefa aktywności ruchowej i rekreacji mieszkańców

Opis	<p><i>Działanie polegające na utworzeniu sieci miejsc rekreacji/uprawiania sportów w poszczególnych gminach. Sieć ta bazować będzie na odrębności tematycznej/specjalizacji poszczególnych gmin, która już teraz jest wyraźnie zaznaczona. Odrębność ta - paradoksalnie - da podwaliny pod spójną i kompletną ofertę zlokalizowaną na obszarze G-7. Dzięki niej mieszkańcy regionu (ale i turyści) będą mogli korzystać z infrastruktury pozwalającej uprawiać różne sporty/aktywności bez potrzeby dalekich wyjazdów do większych miast.</i></p>
Koncepcja	<p>Koncepcja bazuje na połączeniu specjalizacji sportowej gmin w kompleksową ofertę obszaru. Zgodnie z przeprowadzoną diagnozą i analizą poszczególne gminy G-7 specjalizują się w pewnych sportach/aktywnościach. I tak:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Gmina Górzycy słynie w regionie z tenisa i strzelnicy - Cybinka - rowery i kajaki - Ośno Lubuskie - sporty wodne, rekreacja nad wodą - Słońsk - siatkówka plażowa - Rzepin - rolki - Słubice - lekkoatletyka, piłka ręczna, taniec, skatepark, golf, strzelectwo - Kostrzyn nad Odrą - zapasy, taniec, siłownia, skatepark

Rozwijanie poszczególnych specjalizacji wraz z doinwestowaniem jeszcze kilku innych możliwości (np. wspinaczka) pozwoli stworzyć ofertę dla mieszkańców i turystów. Dzięki tej ofercie zarówno komfort życia na obszarze G-7 jak i potencjał turystyczny obszaru wzrośnie.

Etapy realizacji:

1. Wybór i rozplanowanie sportów / przy udziale mieszkańców - konsultacje społeczne pomysłów.
2. Zaplanowanie inwestycji.
3. Realizacja poszczególnych etapów inwestycji.
4. Promocja.
5. Wdrożenie aktywizacji, działań miękkich - np. poprzez dodatkowe projekty społeczne wykorzystujące powstałą infrastrukturę - np. strefy relaksu jako animacja/wydarzenie polegające na zapraszaniu mieszkańców do różnych gmin i prowadzenie tam animacji/wydarzeń; zapewnienie trenerów/społecznych opiekunów infrastruktury (organizacje sportowe i pasjonackie), którzy prowadzić będą instruktaż korzystania, pokazywać możliwości itp., korzystanie z kompetencji i umiejętności mieszkańców regionu, w tym młodzieży, do celów animujących "ruch" wokół infrastruktury.

Odniesienie do problemów i celów

- **2.1 wzrost komfortu życia mieszkańców regionu poprzez zwiększenie dostępności komunikacyjnej oraz bazy** odpowiadając na potrzeby i problemy takie jak: zwiększenie możliwości do aktywnego wypoczynku; braki w infrastrukturze sportowej; mała dostępność miejsc rekreacji dla młodzieży; zgłaszane potrzeby mieszkańców w kierunku rozwoju infrastruktury sportowo-rekreacyjnej
- **3.2 Stworzenie warunków do większej aktywności społecznej,** przejawiające się możliwościami wykorzystania energii społecznej do organizacji wydarzeń wykorzystujących powstałe obiekty. Jednocześnie dając dodatkowe możliwości organizacjom pozarządowym działającym w obszarze aktywności fizycznej czy aktywizacji społecznej i prozdrowotnej.

<p>Wymiar partnerski</p>	<p>Partnerzy - wszystkie 7 gmin porozumienia. Wartością dodaną w tym przedsięwzięciu jest odrębność / wyspecjalizowanie gmin. Specjalizacje te dopiero złączone we wspólnej ofercie 7 gmin wykorzystują swój potencjał i faktycznie zwiększają komfort życia na terenie G-7. Owszem każda z gmin mogłaby zainwestować w poszczególne obiekty/sporty na swoim terenie i tym samym zapewnić swoim mieszkańcom jeszcze większą dostępność tej oferty. Działanie takie jednak nie byłoby tak efektywne jak współpraca 7 podmiotów (głównie pod kątem obciążenia finansowego i konieczności budowania niektórych elementów od zera). Jednocześnie dla części z gmin niektóre formy aktywności są niedostępne ze względu np. na uwarunkowania geograficzne (np. dostępność jezior). Ponadto takie działania partnerskie wydobywał potencjały każdej z gmin.</p>
<p>Efekty/produkty</p>	<p>Produkty:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 7 obiektów/specjalizacji gminnych. - 1 wspólna oferta aktywności fizycznej. - 1 pakiet promocyjny powstałych obiektów. <p>Efekty:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zwiększenie komfortu życia mieszkańców. - Wzrost możliwości i wachlarza dostępnych aktywności fizycznych dla mieszkańców. - Poprawa stanu zdrowia społeczeństwa ze względu na wzrost aktywności fizycznej. - Wzrost aktywności społecznej w obszarze animacji działań z wykorzystaniem nowych obiektów.

3. Rozwój atrakcji turystycznych obszaru

<p>Opis</p>	<p>Rozwój potencjału turystycznego obszaru G-7 w kierunku stworzenia wspólnej oferty możliwości spędzania urlopu w tym regionie. Oferta bazuje na największych atrakcjach turystycznych obszaru - czyli na Parku Narodowym Ujście Warty, jako magnesie przyciągającym największą ilość turystów. Kolejnymi takimi elementami są Ośno Lubuskie jako spa, wellnes, jeziora a także perty/zabytki architektury i archeologii - również zlokalizowane głównie na północy obszaru - w Ośnie Lubuskim, Kostrzynie nad Odrą czy Górzycy. Ostatnim elementem przyciągającym ruch turystyczny jest granica. Każdy z tych elementów zorientowany jest na inny profil odbiorcy, jednak elementem wspólnym i wspólnym</p>
-------------	--

	<p><i>interesem jest to aby uspołnić ofertę z każdego z tych obszarów na tyle, aby potencjalny turysta przyjeżdżający na obszar G-7 czy to z kraju czy z zagranicy, postrzegał go jako atrakcyjny do zwiedzania przez dłużej niż 2 dni. Aby tak się stało niezbędnym jest stworzenie dodatkowych elementów uzupełniających ten potencjał, zlokalizowanych i bazujących na potencjałach poszczególnych gmin.</i></p>
<p>Koncepcja</p>	<p>Koncepcja bazuje na połączeniu specyficznych atrakcji/możliwości każdej z gmin w kompleksową ofertę obszaru. Zgodnie z przeprowadzoną diagnozą i analizą poszczególne gminy G-7 mają potencjał lub już dysponują atrakcjami turystycznymi. I tak:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Gmina Górzycza słynie w regionie z archeologii oraz siedziby PN Ujście Warty - Cybinka - wieża widokowa w Uradzie, Biazków - kultura Poleska, zabytkowy park, ruiny mostu w Kłopocie - Ośno Lubuskie - jeziora, spa, zabytki architektury - Słońsk - PN Ujście Warty, zabytki Joannitów - Rzepin - Puszcza Rzepińska, dworzec, - Słubice - bazary, zabytki - Stadion, wały przeciwpowodziowe jako promenada, transgraniczność - Frankfurt nad Odrą - Kostrzyn nad Odrą - Twierdza Kostrzyn, Dworzec Kolejowy, bazary <p>Rozwijanie poszczególnych specjalizacji pozwoli stworzyć ofertę dla mieszkańców i turystów. Dzięki tej ofercie potencjał turystyczny obszaru wzrośnie.</p> <p>Etapy realizacji:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Wybór i rozplanowanie sportów / przy udziale mieszkańców - konsultacje społeczne pomysłów. 2. Zaplanowanie inwestycji. 3. Realizacja poszczególnych etapów inwestycji. 4. Promocja. 5. Wdrożenie aktywizacji, działań miękkich - np. poprzez dodatkowe projekty społeczne wykorzystujące powstałą infrastrukturę (opisane w dalszej części opracowania).

<p>Odniesienie do problemów i celów</p>	<ul style="list-style-type: none"> - 1.1 Wzrost różnorodności przyrodniczej, odpowiadając na zdiagnozowane potrzeby w obszarze konieczności zachowania aktualnych walorów przyrodniczych stanowiących potencjał turystyczny; - 1.3 Poprawa stanu środowiska, odpowiadając na sygnały dotyczące aspektów dbałości o środowisko, które ignorowane mogą prowadzić do zubożenia przyrodniczego oraz obniżenia wartości estetycznych regionu. - 2.2 wzrost potencjału turystycznego w oparciu o granicę, dziedzictwo naturalne i zabytki architektury, poprzez stworzenie produktów turystycznych zwiększających ilość i jakość najważniejszych atrakcji regionu G7. Pozwoli też na poprawę wskaźników atrakcyjności wg metodologii GUS, która aktualnie ocenia region G-7 nisko pod tym kątem. - 3.1 Stworzenie warunków do rozwoju kultury i tożsamości lokalnej, odpowiadając na potrzebę wytworzenia tożsamości lokalnej oraz zwiększenia wsparcia obiektów i wydarzeń kulturalnych na obszarze G-7. Obiekty te i wydarzenia stać się mogą jedną z atrakcji turystycznych. - 3.2 Stworzenie warunków do większej aktywności społecznej, przejawiające się możliwościami wykorzystania energii społecznej do organizacji wydarzeń wykorzystujących powstałe obiekty czy wydarzenia flagowe. Jednocześnie dając dodatkowe możliwości organizacjom pozarządowym działającym w obszarze kultury czy aktywizacji społecznej.
<p>Wymiar partnerski</p>	<p>Możliwości realizacji w formule partnerskiej:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) Partnerzy - wszystkie 7 gmin porozumienia + partnerzy kluczowi (organizacje pozarządowe, ośrodki kultury, konserwator zabytków) b) Podział na mniejsze projekty realizowane wspólnie przez niektóre jednostki samorządowe - zgodnie z założeniami przestrzennymi oraz z zakresem tematycznym (np. zabytki szczególnie na północy obszaru; wydarzenia kulturalne na południu)
<p>Efekty/produkty</p>	<p>Produkty:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 1 wspólna oferta turystyczna. - min. 7 wspartych/utworzonych/doposażonych/zorganizowanych atrakcji turystycznych skierowanych do osób odwiedzających obszar G-7. - 1 pakiet promocyjny powstałych atrakcji.

	<p>Efekty:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zwiększenie potencjału turystycznego regionu. - Zwiększenie ilości czasu spędzanego w obszarze G-7 przez turystów. - Wzrost aktywności społecznej w obszarze animacji działań z wykorzystaniem nowych obiektów. - Rozwój gospodarczy regionu na bazie rozwoju turystyki, także poprzez popytowy rozwój bazy noclegowej. - Zwiększony potencjał turystyczny całego województwa lubuskiego.
--	---

4. Pakiet działań przyrodniczych (Zielone G-7)

<i>Działanie</i>	<p>Przyroda i środowisko obszaru G-7 to jego istotny zasób. Jest on jednak bardzo delikatny i narażony na niszczenie. Partnerzy G-7 dostrzegają potrzebę kompleksowych działań w obszarze poprawy stanu zachowania przyrody i ochrony środowiska. Działania te obejmować będą zrównoważoną rewitalizację terenów zielonych wraz z opracowaniem/wdrożeniem systemu zarządzania zielenią, działaniami w obszarze ochrony czynnej, działań związanych z rozwojem infrastruktury środowiskowej oraz działań zwiększających świadomość społeczeństwa. Byłby to pakiet wspierający także działania lokalne i w mniejszych miejscowościach, gminach wiejskich, gdzie budżety są skromne a przyroda często mniej zdegradowana. Mieszkańcy takich miejscowości powinni docenić to co lokalne i nauczyć się to wykorzystywać, a nie dążyć do źle pojętego rozwoju i powielania błędów większych miejscowości i aglomeracji.</p>
<i>Koncepcja</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Utworzenie i wprowadzenie systemu zarządzania zielenią. 2. Rewitalizacje parków/miejskich terenów zielonych wg wspólnej koncepcji rewitalizacji zrównoważonej. 3. Ochrona czynna ekosystemów i gatunków zwierząt specyficznych dla dolin rzecznych i obszarów wodno-błotnych poprzez innowacyjne i nowatorskie sposoby niwelacji zagrożeń płynących ze strony człowieka oraz skutków zmian klimatu (np. "Wyspy Życia"). 4. Inwestycje w infrastrukturę około środowiskową - służącą diagnostyce (stacje pomiarowe, drony badające spaliny itp.) jak i usługom środowiskowym (np. rozbudowa PSZOK, systemów kanalizacji,

	<p><i>przydomowych oczyszczalni ścieków, itp.).</i></p> <p><i>5. Wspólne koncepcje/działania zmierzające do niwelacji negatywnych skutków zmian klimatu (inwestycje w bezpieczeństwo mieszkańców, ochronę przed powodzią, pożarami, wicherami czy suszą).</i></p> <p><i>6. Działania miękkie - edukacja i upowszechnianie, w tym:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <i>- Szkolenia z wdrażania standardów opieki nad zielenią (drzewa, cięcia, inwentaryzacja, systemy zarządzania) dla pracowników samorządowych</i> <i>- Edukacja w terenie pracowników instytucji odpowiedzialnych za ochronę środowiska - to wyjście w teren ekspertów przyrodników wraz z urzędnikami po to aby pokazać co w ekosystemie jest ze sobą powiązane, tak aby wydawane były właściwsze dla przyrody decyzje. Innym przykładem mogą być pokazowe zabiegi na drzewach wykonywane przez specjalistów (najpierw specjalistyczne badanie, potem cięcia/zabiegi), które pokażą jak można zarządzać drzewostanem z poszanowaniem przyrody i jednoczesnym podnoszeniem bezpieczeństwa w pobliżu drzew..</i> <i>- Edukacja poprzez działanie - organizacja akcji czynnej ochrony przyrody przy udziale szkół - np, Muzeum Łąki w Owczarach raz do roku potrzebuje wolontariuszy przy odkrzaczaniu muraw kserotermicznych.</i> <i>- Opracowanie scenariuszy zajęć przyrodniczych oraz pomocy dydaktycznych dla nauczycieli szkół/przedszkoli, które przeprowadzić można w konkretnych miejscach obok szkół (scenariusze dopasowane indywidualnie do warunków lokalnych).</i>
<p><i>Odniesienie do problemów i celów</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> <i>- 1.1 Wzrost różnorodności przyrodniczej, odpowiadając na zdiagnozowane potrzeby w obszarze konieczności zachowania aktualnych walorów przyrodniczych narażonych na niszczenie ze względu na szkodliwą działalność człowieka oraz negatywne skutki zmian klimatu;</i> <i>- 1.3 Poprawa stanu środowiska, odpowiadając na sygnały dotyczące aspektów dbałości o środowisko, szczególnie związanymi z: niewystarczającą dbałością o porządek i czystość miejsc publicznych; niezadowolającym gospodarowaniem terenami zielonymi (w tym miejskim drzewostanem); problemami z gospodarowaniem odpadami i dzikimi wysypiskami; czy też czystością wód.</i>

Wymiar partnerski	<p>Koncepcja powinna opierać się o udział wszystkich partnerów. Wynika to z zależności w środowisku/przyrodzie, które nie mają podziałów administracyjnych na poszczególne gminy. Ze względu na złożoność koncepcji istnieje możliwość podziału jej na mniejsze projekty partnerskie. Biorąc pod uwagę jednak skalę i zakres oddziaływania poszczególnych modułów, korzyści z realizacji ww. przedsięwzięcia dotyczą i pozytywnie wpływają na cały obszar G-7.</p>
Efekty/produkty	<p>Produkty:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ujednolicony system zarządzania zielenią. - Min. 3 obiekty służące ochronie czynnej przyrody. - Min. 5% mieszkańców obszaru uczestniczących w działaniach edukacyjno-informacyjnych. <p>Efekty:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Min. 3 zrewitalizowane tereny zielone. - Poprawa estetyki i wyglądu miejscowości. - Wzrost zadowolenia mieszkańców z warunków życia. - Wzrost wiedzy mieszkańców na temat zależności między przyrodą a człowiekiem. - Wzrost znajomości walorów przyrodniczych regionu wśród mieszkańców G-7. - Poprawa stanu zachowania środowiska i przyrody.

5. Kultura - rozwój infrastruktury i działań zorientowanych na podniesienie tożsamości lokalnej

Działanie	<p>Na obszarze G-7 zdiagnozowano deficyty w obszarze tożsamości lokalnej. Zauważono potrzebę rozwijania tego wątku jako elementu spajającego tkankę społeczną. W ramach niniejszego działania połączone zostaną potencjały instytucji kultury, organizacji pozarządowych i aktywności mieszkańców w oparciu o zdiagnozowane na obszarze każdej z gmin zasoby. Źródłem pomysłu jest koncepcja dobra wspólnego, która zakłada, że mieszkańcy bardziej dbają o/rozwijają wspólne przestrzenie gdy czują się za nie współodpowiedzialni. Aby mogli się czuć za nie współodpowiedzialni potrzebują poczucia przynależności do wspólnoty, która opiera się m.in. na wspólnej tożsamości lokalnej, jako elemencie łączącym tkankę społeczną.</p>
-----------	--

<p>Koncepcja</p>	<p>Koncepcja bazuje na połączeniu specyficznych atrakcji/możliwości każdej z gmin w kompleksową ofertę obszaru. Zgodnie z przeprowadzoną diagnozą i analizą poszczególne gminy G-7 mają potencjał lub już dysponują atrakcjami turystycznymi. I tak:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Gmina Górzycza słynie w regionie z Festiwalu Aniołów, Muzeum Łąki czy archeologii - Cybinka - Regionalizm skoncentrowany wokół "Polesiuków", Lawenda - Ośno Lubuskie - zabytki kultury - Słońsk - Muzeum PN Ujście Warty, zabytki Joannitów - Rzepin - "Wrzosowisko" - Słubice - Transgraniczność, Święto Hanzy, Transvocale - Kostrzyn nad Odrą - Stare Miasto, Twierdza Kostrzyn, "Kostrzyn na fali" <p>Rozwijanie poszczególnych specjalizacji pozwoli stworzyć ofertę dla mieszkańców i turystów.</p> <p>Działanie obejmuje następujące elementy:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Inwestycja w obiekty wpisujące się w "tożsamość lokalną" G-7, wymagające renowacji/poprawy stanu zachowania. 2. Inwestycja w innowacyjność ośrodków kultury (nowe sprzęty, wykorzystanie nowych technologii). 3. Stworzenie sieci obiektów na obszarze G-7 o wysokiej wartości kulturowej, która połączona będzie wspólną ofertą partnerów. 4. Utworzenie wspólnej koncepcji rozwoju "tożsamości lokalnej" bazującej na różnych wydarzeniach kulturalnych, tradycjach lokalnych oraz wspólnych korzeniach. Jednocześnie włączając w ten element ludność napływową. Działanie to wyrażać się będzie poprzez różne formy artystyczne.
<p>Odniesienie do problemów i celów</p>	<ul style="list-style-type: none"> - 3.1 Stworzenie warunków do rozwoju kultury i tożsamości lokalnej, odpowiadając na problemy w obszarze tożsamości lokalnej; kryzysu kultury w obliczu pandemii COVID-19; potrzebę odnowienia/poprawy stanu zachowania kluczowych zabytków architektury w regionie; potrzebę integracji ludności napływowej (szczególnie z Ukrainy); - 3.2 Stworzenie warunków do większej aktywności społecznej, odpowiadając na problemy w obszarze tożsamości/tradycji lokalnej; niskiej samooceny mieszkańców w kontekście własnej aktywności społecznej; sytuacji grup defaworyzowanych; dostępie do kultury przy udziale organizacji pozarządowych działających w tym obszarze;

<p><i>Wymiar partnerski</i></p>	<p><i>Możliwości realizacji w formule partnerskiej:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <i>a) Partnerzy - wszystkie 7 gmin porozumienia + partnerzy kluczowi (organizacje pozarządowe, ośrodki kultury, konserwator zabytków)</i> <i>b) Podział na mniejsze projekty realizowane wspólnie przez niektóre jednostki samorządowe - zgodnie z założeniami przestrzennymi oraz z zakresem tematycznym (np. zabytki szczególnie na północy obszaru; wydarzenia kulturalne na południu)</i>
<p><i>Efekty/produkty</i></p>	<p>Produkty:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>doposażenie min. 3 ośrodków kultury na obszarze G-7</i> - <i>inwestycja w min. 3 obiekty zabytkowe</i> - <i>udział min. 3 organizacji pozarządowych we wdrażaniu działania</i> <p>Efekty:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>wzrost tożsamości lokalnej</i> - <i>wypracowanie wspólnej oferty wydarzeń kulturalnych dotyczących tożsamości lokalnej</i> - <i>wzrost aktywności społecznej</i>

Oczekiwane rezultaty

Realizacja działań określonych w strategii powinna przynieść długofalowe korzyści. Poniżej zaprezentowano zestawienie oczekiwanych rezultatów wraz z ich miernikami (wskaźnikami). Podzielono je na dwie kategorie – wskaźniki oddziaływania oraz wskaźniki produktu (łącznie ze wskaźnikami rezultatu). Pierwsza kategoria odnosi się do oczekiwanego stanu docelowego związanego z realizacją konkretnych celów strategicznych określonych w poprzednich rozdziałach. Druga kategoria dotyczy specyficznych efektów podejmowanych działań. Te efekty widoczne są tuż po zrealizowaniu konkretnego działania. Są łatwo dostrzegalne i mierzalne. Opisano je w rozdziale dot. Kierunków podejmowanych działań. Rezultaty oddziaływania są nieco trudniejsze do uchwycenia i wymagają odpowiedniej perspektywy czasu oraz jednorodności metodologicznej pozyskiwania danych na poziomie wejściowym (ex ante) oraz wyjściowym (ex post). Takie możliwości daje przede wszystkim baza statystyki publicznej – bank danych lokalnych GUS i na tych wskaźnikach głównie opiera się system oczekiwanych rezultatów. Uzupełnieniem systemu są zawarte w wytycznych dot. Ewaluacji badania społeczne, które włączają w ocenę efektów realizacji strategii także opinię lokalnych społeczności.

Cele główne:	Wskaźnik/źródło	Wartość bazowa*	Wartość docelowa
1. Zahamowanie ubożenia przyrodniczego oraz zwiększenie odporności regionu na negatywne efekty zmian klimatu	Powierzchnia obszaru G-7 objęty formami ochrony przyrody / GUS BDL	51 848,96 ha	Równa lub większa
	Liczba ekosystemów o poprawionym stanie środowiska / dane sprawozdawcze projektów przyrodniczych realizowanych na terenie G-7 (partnerzy porozumienia + partnerzy społeczni)	3 (projekty realizowane przez Fundację Zielonej Doliny Odry i Warty w Żabczynie, Słubicach i Lubiechni Wielkiej)	5
	Łączna powierzchnia obszarów o poprawionym stanie środowiska / dane sprawozdawcze projektów przyrodniczych realizowanych na terenie G-7 (partnerzy porozumienia + partnerzy społeczni)	24,5 ha (jak wyżej)	30 ha
	Liczba gatunków chronionych, których stan uległ poprawie / dane sprawozdawcze projektów przyrodniczych realizowanych na terenie G-7 (partnerzy porozumienia + partnerzy społeczni)	5 (jak wyżej)	8

	<i>społeczni)</i>		
2. Wzrost potencjału gospodarczego regionu i jego atrakcyjności jako miejsca zamieszkania	Ludność ogółem / GUS BDL	69 422	wzrost
	Saldo migracji ogółem (os.) w latach 2023-2030 / GUS BDL	(lata 2013-2020) -845	Co najmniej zmniejszenie dynamiki spadku. Wartość pożądana – większa od zera.
	Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w REGON na 1000 osób / GUS BDL	783	820
	Turyści korzystający z noclegów – suma 2023-2030 (dane powiatowe, do wyodrębnienia na gminy zgodnie z metodologią opisaną w raporcie z diagnozy (s. 118 i dalsze) / GUS BDL	(2013 – 2020) 608 574	800 000
3. Wzrost roli kultury, dziedzictwa narodowego i tożsamości lokalnej w budowaniu kapitału społecznego	Liczba osób biorących udział w wydarzeniach kulturalnych (suma 2023-2030) / GUS BDL	(2013 – 2020) 806 490	900 000
	Liczba organizacji pozarządowych na terenie G-7 / dane KRS i rejestrów powiatowych	237	250
	Średnioroczna liczba wydarzeń kulturalnych realizowanych przez organizacje pozarządowe z obszaru partnerstwa (we współpracy z samorządami) / badanie własne	7	14

**wg danych na moment przyjęty w diagnozie – koniec 2020 r.*

Założenia przestrzenne

Nadanie przestrzennego wymiaru zjawiskom społeczno-ekonomicznym pozwala na większą precyzję procesów diagnostycznych, bardziej adekwatne i trafne określanie priorytetów, celów i kierunków interwencji, a także koordynację i lepsze gospodarowanie zasobami na etapie wdrażania. Nie można też pominąć wartości dodanej w postaci ułatwienia partycypacji społecznej – umiejscowienie zjawisk w przestrzeni wprowadza dodatkowy element przejrzystości i wzmocnienia dialogu, m.in. ze społecznością lokalną.

Poniżej przedstawione założenia przestrzenne obrazują aktualną sytuację wybranych aspektów wymiaru społeczno-gospodarczego na terenie G-7. Pozwalają one na przedstawienie właściwej korelacji pomiędzy obecnym stanem rzeczy a problemami szczegółowymi jakie z niego wynikają. Pozwalają także na umiejscowienie w przestrzeni zakładanych działań/interwencji. Dzięki takiemu podejściu bardziej czytelnym staje się zakres zaplanowanych działań, ich spójność i wzajemna kompensacja.

Mapy te dotyczą m.in. obszarów tematycznych takich jak:

- zależności funkcjonalne obszaru G-7;*
- rozmieszczenie najważniejszych atrakcji turystycznych;*
- sieć drogową i kolejową;*
- natężenie ruchu na drogach obszaru;*
- rozmieszczenie terenów zielonych oraz terenów chronionych;*
- sieć ścieżek rowerowych, kąpielisk i innych miejsc rekreacji;*
- natężenie wybranych zjawisk w obszarze kapitału społecznego w zależności od gminy występowania;*
- założenia urbanistyczne;*
- dostępność transportu publicznego;*

Poszczególne mapy tematyczne zawierają zarówno przedstawienie stanu obecnego jak i stanu docelowego, wynikającego z zaplanowanych w ramach strategii działań. Opis najważniejszych założeń przestrzennych przedstawiono w odniesieniu do poszczególnych map.

Gminy obszaru G-7 objęte są Planem zagospodarowania przestrzennego województwa lubuskiego.

W Planie zagospodarowania przestrzennego dla obszarów tych przyjęto następujące zasady zagospodarowania:

- zachowanie ładu przestrzennego i spójności przestrzennej obszaru (zapobieganie rozpraszaniu zabudowy, rozwój urbanizacji w nawiązaniu do ukształtowanych układów osadniczych),*
- intensyfikacja rolnictwa na gruntach najwyższej jakości i ochrona gleb najwyższych klas bonitacyjnych przed zmianą przeznaczenia na cele nierolnicze,*
- rewitalizacja obszarów zdegradowanych,*

- podejmowanie działań mających na celu ochronę zabytków i zachowanie krajobrazu kulturowego,
- rozwój w oparciu o uwarunkowania lokalne,
- wzmacnianie infrastruktury turystycznej (agroturystyka),
- wyznaczanie nowych terenów mieszkaniowych z uwzględnieniem uwarunkowań demograficznych,
- wyznaczanie nowych terenów inwestycyjnych w oparciu o istniejący układ komunikacyjny i tereny uzbrojone w infrastrukturę techniczną oraz w sposób minimalizujący negatywny wpływ na jakość środowiska przyrodniczego i warunków zamieszkania, z zachowaniem obowiązujących przepisów,
- wykluczenie lokalizacji zabudowy chronionej akustycznie w bezpośrednim sąsiedztwie terenów kolejowych,
- zapewnianie niezbędnych rezerw terenowych pod lokalizację systemów infrastruktury technicznej obsługującej obszary aktywności gospodarczej,
- rozbudowa zintegrowanej sieci transportowej oraz sieci infrastruktury technicznej,
- dążenie do zapewnienia dostępności komunikacyjnej ośrodka miejskiego za pomocą komunikacji publicznej i rowerowej,
- uwzględnienie w zagospodarowaniu terenów zagrożonych powodzią oraz budowy niezbędnej infrastruktury służącej ograniczaniu ryzyka powodziowego i skutków powodzi.

Dodatkowo gminy te zaklasyfikowane zostały do obszarów funkcjonalnych wymagających restrukturyzacji i rozwoju nowych funkcji przy wsparciu instrumentów właściwych polityce regionalnej. Obszary właściwe dla gmin G-7 to:

- obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi w skali dorzeczy;
- obszary cenne przyrodniczo;
- obszary ochrony krajobrazów kulturowych;
- obszary ochrony i kształtowania zasobów wodnych;
- obszary ochrony strategicznych złóż kopalin;
- obszary o najniższym stopniu rozwoju i pogarszających się perspektywach rozwojowych;
- obszary o najniższym poziomie dostępu do dóbr i usług warunkujących możliwości rozwojowe;
- obszary przygraniczne (strefa II i III);
- Subregion G7.

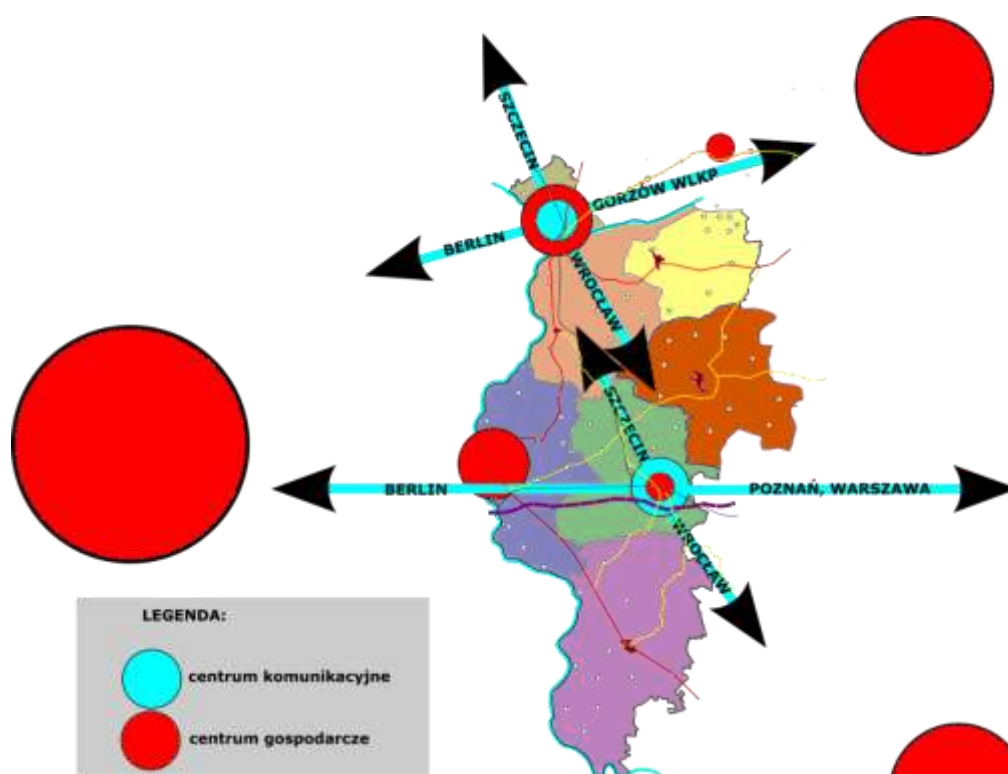
Kształtowanie polityki przestrzennej G-7 powinno odbywać się w oparciu o zasady zagospodarowania ujęte w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa, jak i poniższe wytyczne ogólne:

- tworzenia warunków zmierzających do poprawy jakości życia wszystkich mieszkańców Gminy;
- harmonijnego i skoordynowanego rozwoju struktur osadniczych przy uwzględnieniu cech i walorów środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz tradycji regionu;

- stałego dążenia do kształtowania i poprawy ładu przestrzennego stanowiącego wartość ogólnospołeczną;
- ochrony tradycji i kultury regionu;
- ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego, przy założeniu racjonalnego ich wykorzystania dla potrzeb lokalnych i ponadlokalnych skorelowanego z procesem rozwoju społeczno-gospodarczego;
- bezpieczeństwa publicznego, ochrony zdrowia i życia ludzi, ochrony mienia;
- rozwoju i modernizacji infrastruktury technicznej przy uwzględnieniu integralności wewnętrznej Gminy oraz powiązań ponadlokalnych, służących wzmocnieniu konkurencyjności i spójności regionu.

Ponadto należy przyjąć założenia przedstawione w opisie poszczególnych map tematycznych w dalszej części rozdziału.

Mapa 2 Mapa centrów funkcjonalnych - źródło: opracowanie własne.

Mapa prezentuje aktualną sytuację funkcjonalną obszaru. Obszar G-7 charakteryzuje się wyraźną polaryzacją życia społeczno-gospodarczego wokół lokalnych „biegunów rozwojowych”, czyli miast Słubice i Kostrzyn nad Odrą. Te miasta oferują mieszkańcom najwięcej. Zamieszkuje je najwięcej ludzi, na ich terenie znajduje się najwięcej miejsc pracy (co sprawia, że mieszkańcy sąsiednich gmin dojeżdżają do pracy do tych właśnie miejscowości) oraz charakteryzuje się najbogatszą ofertą edukacyjną. Na terenie tych miast koncentruje się rozlokowanie zakładów Kostrzyńsko-Słubickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Te centra funkcjonalne w największym stopniu wpływają na rozwój porozumienia oraz na kierunki przepływu ludności wewnątrz porozumienia. Nie mniej jednak

sąsiedztwo zdecydowanie silniej oddziałujących centrów w promieniu 80 km od granic obszaru (Gorzów Wielkopolski, Zielona Góra oraz Berlin) nie może pozostać pominięta. Bliskość szczególnie Republiki Federalnej Niemiec silnie kształtuje kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego porozumienia.

Spośród pozostałych miejscowości porozumienia wyróżnia się jeszcze Rzepin z kilkoma znaczącymi zakładami pracy, w tym firmą produkującą meble oraz Izbą Celną.

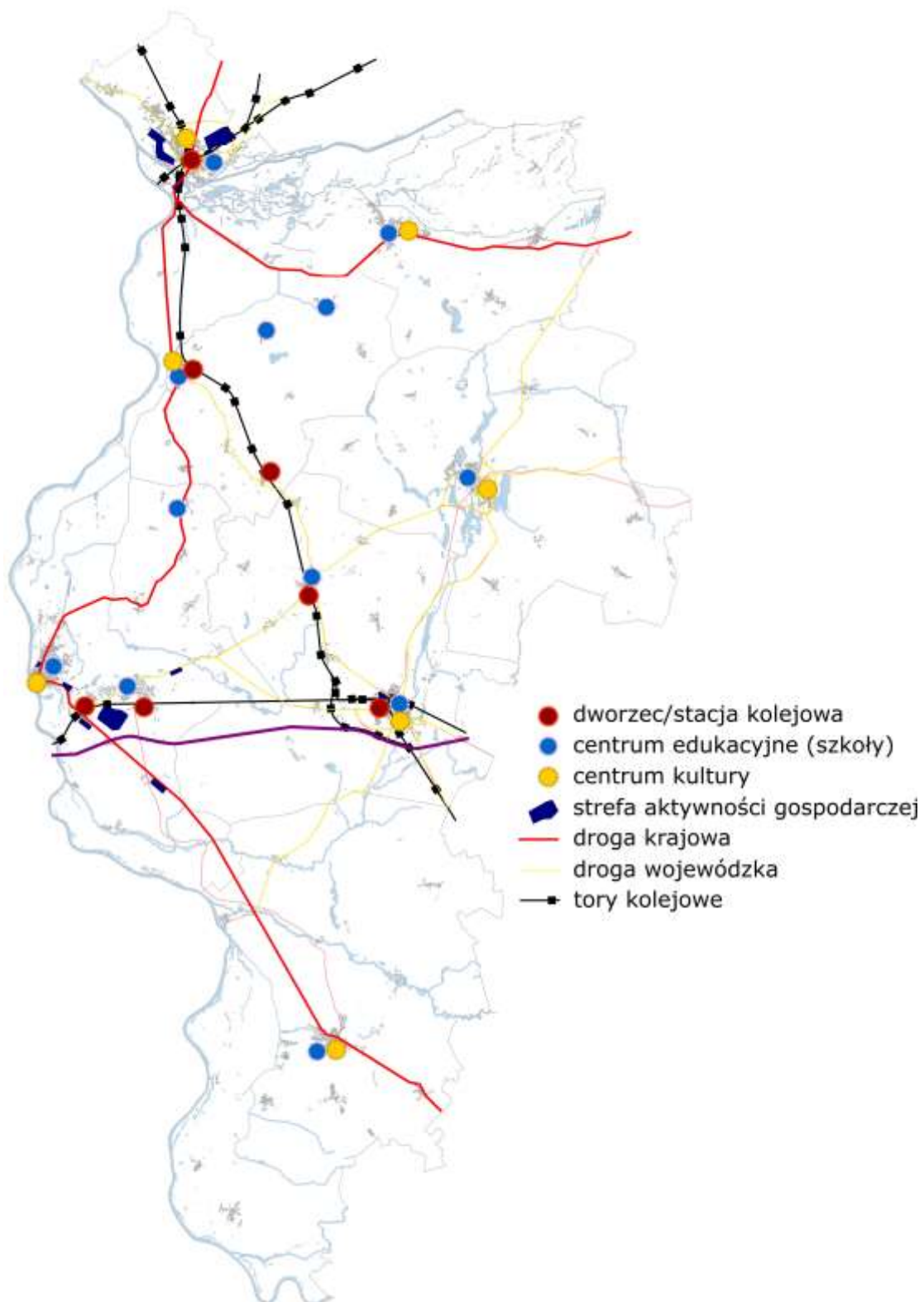
Powyższy schemat pokazuje rozlokowanie opisywanych powyżej centrów wraz z uwzględnieniem siły ich oddziaływania (im większy punkt, tym silniejsze oddziaływanie). Uwzględniono również drugi rodzaj centrów – centra komunikacyjne, związane z funkcjonowaniem znaczących węzłów kolejowych w Kostrzynie nad Odrą (kierunki: Berlin – Poznań, Gorzów; oraz Szczecin-Wrocław, Zielona Góra) oraz w Rzepinie (kierunki: Berlin-Warszawa, a nawet Paryż-Moskwa; oraz Szczecin-Wrocław, przez Zieloną Górę).

Na kolejnej mapie wyszczególniono lokalne strefy związane z osadnictwem, obszarami gospodarczym, kulturalnym, edukacyjnym i wiążącą te obszary siatką komunikacyjną.

Założenia:

- *Sieć urbanistyczna została przedstawiona jako ciemne obiekty na mapie podkładowej. W ten sposób można łatwo dostrzec jak niewiele jest tutaj obszarów o wysokiej koncentracji budynków (Słubice, Kostrzyn nad Odrą, znacznie mniej Rzepin i Ośno Lubuskie. Pozostałe miejscowości to duże rozproszenie zabudowań i większe odległości między nimi – co generuje problemy w obszarze komunikacyjnym. Słabo funkcjonujący transport publiczny nie jest w stanie ich zniwelować. Natomiast poruszanie się rowerami po drogach krajowych i wojewódzkich regionu (o wysokim natężeniu ruchu) wiąże się z niebezpieczeństwem.*
- *Centrum komunikacyjne to dworzec/stacja kolejowa. Kluczowe z punktu widzenia regionu dworce znajdują się w Kostrzynie nad Odrą i Rzepinie. Szlak kolejowy biegnący między tymi miejscowościami wpływa na potencjał miejscowości położonych wzdłuż niego.*
- *Centra kulturalne to miejscowości, w których zlokalizowane są ośrodki kultury.*
- *Strefy gospodarcze to obszary o szczególnym znaczeniu dla obszaru. Są to miejsca lokalizacji stref KSSSE a także targowisk miejskich w Słubicach i Kostrzynie nad Odrą.*
- *Sieć drogowa obejmuje drogi krajowe, wojewódzkie i autostrady. Zrezygnowano z przedstawienia sieci dróg powiatowych ze względu na czytelność mapy.*
- *Planowane projekty, działania, przedsięwzięcia powinny uwzględniać m.in. położenie poszczególnych centrów; możliwość wykorzystania infrastruktury edukacyjnej i kulturalnej przy planowaniu wydarzeń; istotę i wagę połączeń drogowych i kolejowych pomiędzy miejscowościami. Najważniejszym aspektem jest łączenie obiektów linowych i miejscowych w połączoną strukturę, którą przedstawiono na kolejnych mapach.*

Mapa 3 Rozmieszczenie kluczowych stref społeczno-gospodarczych oraz sieci komunikacyjnej regionu. Podkład - sieć urbanistyczna oraz woda. Opracowanie własne. Dane - geoportal.gov.pl

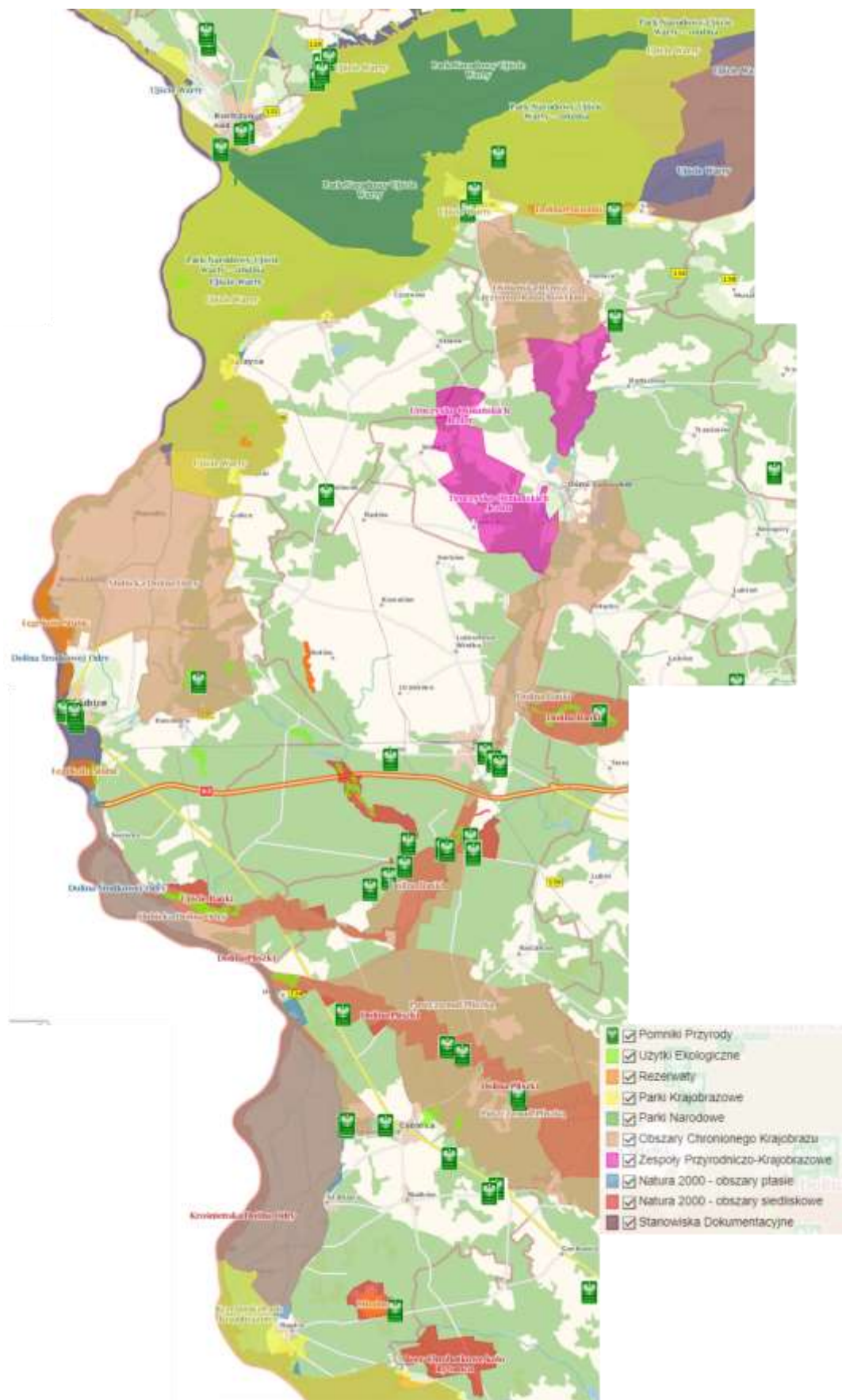

Mapa 4 Natężenie ruchu na drogach krajowych i wojewódzkich regionu (SDR 20/21 GDDKiA)

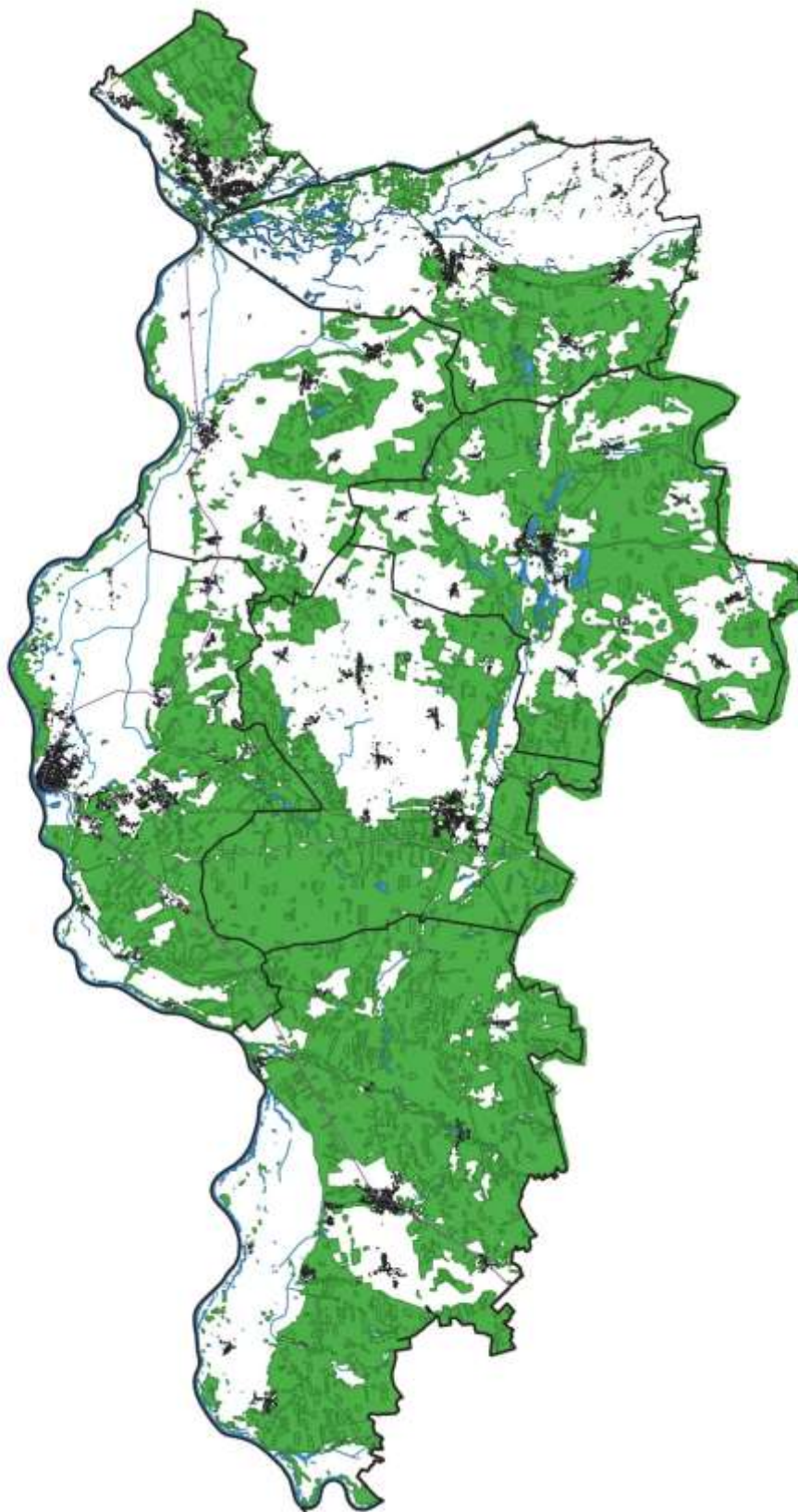

Powyższa mapa obrazuje skalę istnienia problemu związanego ze wzmożonym ruchem pojazdów na drogach regionu, w szczególności tych związanych z dojazdem do granicy. W obszarze logistycznym powoduje to m.in. częste i regularne zatory drogowe w Słubicach i Kostrzynie nad Odrą oraz zmniejszenie bezpieczeństwa w poruszaniu się innymi środkami transportu (np. rower). Ponadto wpływa na zanieczyszczenie powietrza co potencjalnie prowadzić może do ubożenia przyrodniczego regionu. Warto w tym miejscu zauważyć, że znaczna jego część objęta jest różnymi formami ochrony przyrody, które przedstawiono na kolejnych mapach.

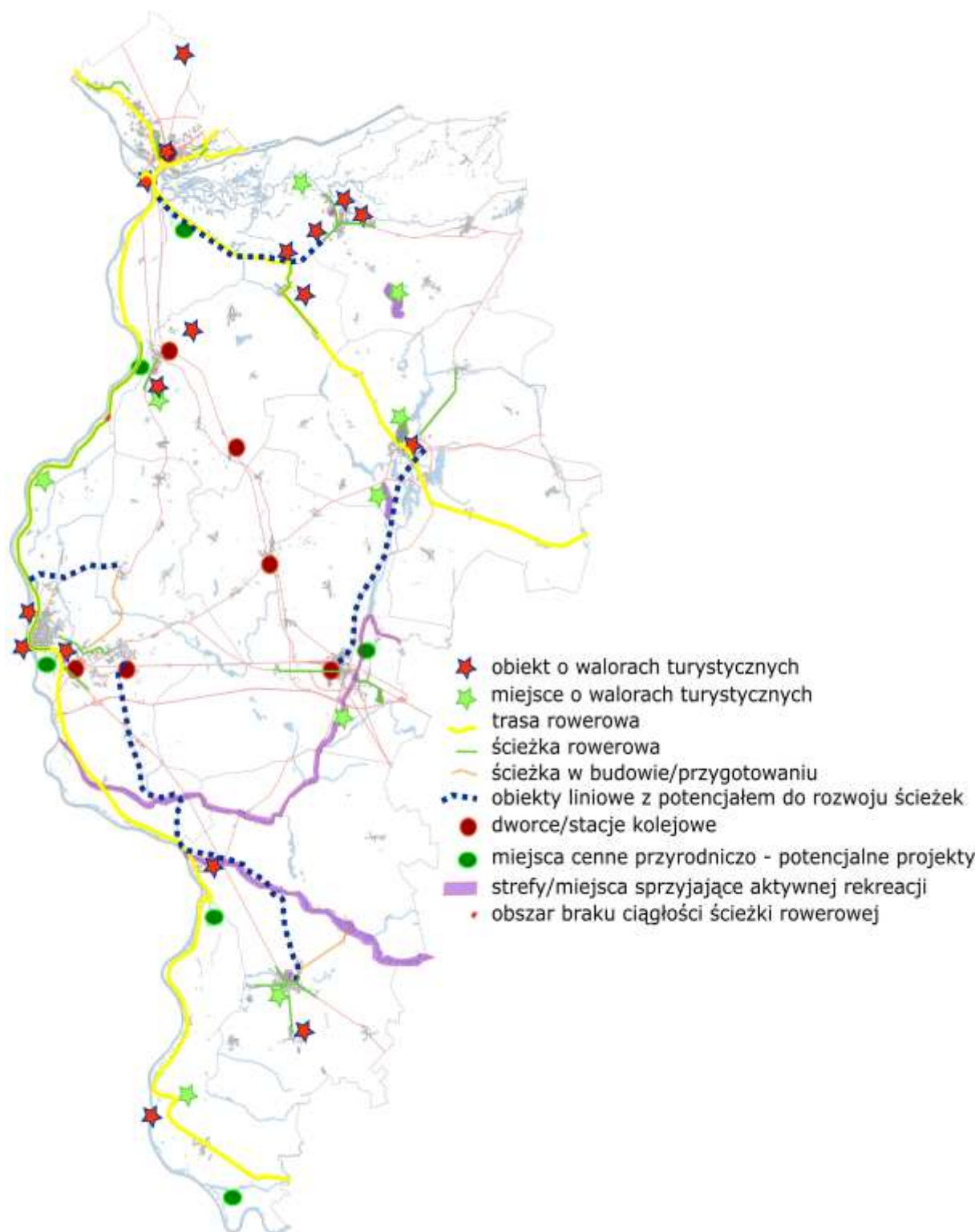
Mapa 5 Mapa GDOŚ - formy ochrony przyrody na terenie G-7.

Mapa 6 Rozmieszczenie lasów w regionie. Opracowanie własne. Podkład - sieć urbanistyczna oraz woda. Opracowanie własne. Dane - geoportal.gov.pl

Mapa 7 Rozmieszczenie kluczowych z punktu widzenia celów strategicznych elementów przestrzennych. Podkład - sieć urbanistyczna oraz woda. Opracowanie własne. Dane - geoportal.gov.pl

Rozwój regionu w oparciu o walory turystyczne powinien koncentrować się w wyszczególnionych powyżej obszarach, przy jednoczesnym nałożeniu na nie elementów z map poprzednich, które nakładają pewne uwarunkowania obszarowe. Przy rozwoju ścieżek rowerowych warto zwrócić uwagę na następujące założenia:

- Dążyć do połączenia istniejących odcinków ścieżek;
- Zwiększać bezpieczeństwo w obszarze tras rowerowych, które ścieżkami nie są (np. wyłączenie ich z osi jezdni drogi krajowej);
- Wykorzystywać obiekty niewykorzystywanej już infrastruktury liniowej – przykładem mogą być nieużywane już szlaki kolejowe o znaczeniu lokalnym (np. trasa Kunowice – Cybinka; Rzepin – Ośno Lubuskie; Chyrzyno-Słońsk). Innym przykładem mogą być wały przeciwpowodziowe. Aktualnie istniejące wały, w szczególności na odcinku Słubice – Górzycza zaopatrzone są już w bardzo atrakcyjną ścieżkę rowerową biegnącą po koronie (ale tutaj uwaga – na granicy dwóch gmin brakuje odcinka ok. 200 metrów!). Warto dążyć do tego aby na kolejnych odcinkach wałów również w jego koronie przygotować odpowiednią nawierzchnię. Dotyczy to także nowo budowanych wałów między Nowym Lubuszem a Drzeczinem w gminie Słubice.
- Ścieżki rowerowe powinny łączyć maksymalnie wiele obiektów o charakterze walorów turystycznych oraz łączyć się z centrami kulturalnymi, gospodarczymi, edukacyjnymi czy też dworcami kolejowymi – pamiętać należy bowiem, że rowerem można podróżować także koleją. Dzięki temu założeniu i łączeniu ścieżek z dworcami można doprowadzić do sytuacji, w której podróż w jedną stronę rowerem zakończyć można w pociągu.
- Na mapie zaznaczono obiekty i miejsca o walorach turystycznych – obiektami są wszystkie elementy infrastruktury oraz budynki, które mogą być atrakcyjne dla turystów (np. muzea, wieże widokowe, ważne zabytki). Miejscami o potencjale turystycznym określono takie miejsca, w których infrastruktura towarzysząca nie istnieje lub nie jest istotna a walory te związane są głównie z warunkami naturalnymi (np. jeziora).

Obszary Strategicznej Interwencji (OSI)

W strategii rozwoju ponadlokalnego warto wskazać te obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa, które dotyczą objętego strategią ponadlokalną terytorium. Należy również przedstawić OSI kluczowe dla poszczególnych gmin, o ile takowe zidentyfikowano. W każdym przypadku warto określić, jakiego rodzaju działania będą realizowane na poszczególnych obszarach. Konsekwencją wskazania OSI jest ukierunkowanie części instrumentów zaplanowanych w strategii na te obszary i zapewnienie im finansowania.

Strategia Rozwoju Województwa lubuskiego, wskazuje na następujące obszary strategicznej interwencji, które nakładają się obszarowo na terytorium G-7:

1. Miejskie obszary funkcjonalne ośrodków subregionalnych i lokalnych.

Do grupy ośrodków subregionalnych w województwie lubuskim zaliczono miasta powyżej 20 tys. mieszkańców. Poza Nową Solą, wchodzącą w skład MOF OW, są to: Żary, Żagań

i Świebodzin. Do grupy tej zaliczyć należy też miasta powiatowe powyżej 15 tys. mieszkańców, tj. Słubice i Międzyrzecz.¹⁰

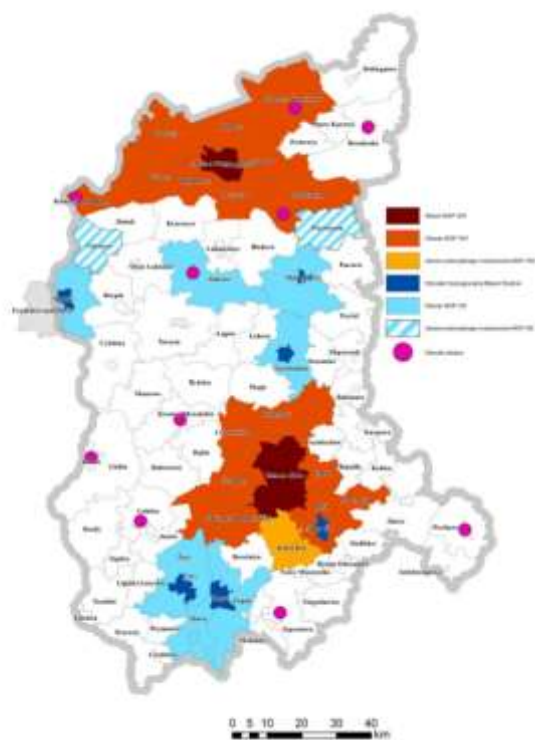
MOF Słubice obejmuje miasto Słubice jako jego rdzeń oraz część wiejską gminy. Jego potencjał rozwojowy znacznie zwiększają silne powiązania funkcjonalne z sąsiednim Frankfurtem nad Odrą, z którym tworzą aglomerację transgraniczną. Miasta rozwijają współpracę realizując wspólne projekty m.in. w dziedzinie komunikacji i wykorzystania infrastruktury technicznej. W lutym 2021 r. nawiązana została również wola partnerskiej współpracy w ramach tego MOF, pomiędzy gm. Słubice i gm. Górzycą, co uzasadnia określenie gm. Górzycą jako obszaru potencjalnego rozszerzenia MOF Słubice, wymaga to jednak dodatkowego uzasadnienia analizą wskaźnikową. Wskazany jest również rozwój powiązań funkcjonalnych MOF Słubice z innymi sąsiednimi gminami położonymi po polskiej stronie poprzez realizację wspólnych projektów. Realizacji takich inicjatyw z wykorzystaniem mechanizmów porozumienia terytorialnego i Innych Instrumentów Terytorialnych sprzyjać może zawarta 25 listopada 2020 r. inicjatywa partnerskiej współpracy gmin środkowego pogranicza województwa lubuskiego pod nazwą G7, do której przystąpiły gminy Słubice, Rzepin, Ośno Lubuskie, Cybinka, Górzycą, Słońsk i miasto Kostrzyn nad Odrą.

Jako ośrodki lokalne określono również inne pozostałe (obok ośrodków subregionalnych) miasta powiatowe, w tym m. in. Kostrzyn nad Odrą. W województwie lubuskim zarówno ośrodki subregionalne, jak i lokalne, pełnią ważną rolę w uzupełnieniu oferty miast wojewódzkich, koncentrując funkcje w zakresie gospodarki, dostępu do usług publicznych, edukacji, kultury, transportu publicznego czy usług teleinformatycznych, istotnych z perspektywy mieszkańców miast, jak i mieszkańców otaczających je obszarów wiejskich.

Interwencja skierowana dla miast subregionalnych i lokalnych powinna obejmować m.in.:

- rozwój przedsiębiorczości oraz przygotowanie (uzbrojenie) terenów inwestycyjnych,*
- projekty rewitalizacyjne,*
- poprawę jakości świadczenia usług publicznych,*
- inwestycje związane z polepszeniem jakości środowiska naturalnego,*
- podnoszenie kompetencji i umiejętności mieszkańców,*
- wspieranie rozwiązań o charakterze smart city,*
- wspomaganie rozwoju powiązań funkcjonalnych, w tym sąsiadujących ośrodków subregionalnych i lokalnych,*
- wsparcie infrastruktury mieszkalnictwa.*

¹⁰ *Słubice i Międzyrzecz mające poniżej 20 tys. mieszkańców w Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju zaliczone zostały obok Nowej Soli, Świebodzina, Żagania i Żar do grupy miast średnich, co ze względu na specyfikę osadniczą województwa lubuskiego uzasadnia określenie tych miast jako ośrodków subregionalnych.*

2. Obszary wiejskie.

Obszary wiejskie w województwie lubuskim podzielić można według różnic w uwarunkowaniach rozwoju na: obszary wiejskie położone w MOF ośrodków wojewódzkich i subregionalnych, obszary wiejskie znajdujące się w najtrudniejszej sytuacji społeczno-gospodarczej oraz obszary wiejskie o utrudnionych warunkach rozwojowych. Gminy porozumienia G-7, zaklasyfikowane zostały do tej drugiej grupy (poza gmina Słubice).

Analizy wykazują dość duże zróżnicowanie sytuacji lubuskich gmin obejmujących obszary wiejskie (w zakresie demografii, sytuacji społecznej i gospodarczej), wobec czego interwencja powinna odpowiadać na specyficzne problemy w poszczególnych gminach. Wsparcia zapobiegającego dalszej marginalizacji wymagają szczególnie obszary wiejskie, charakteryzujące się niskimi wskaźnikami rozwoju przedsiębiorczości, niezadawalającą dostępnością do usług publicznych, słabą jakością infrastruktury technicznej oraz ograniczoną dostępnością komunikacyjną.

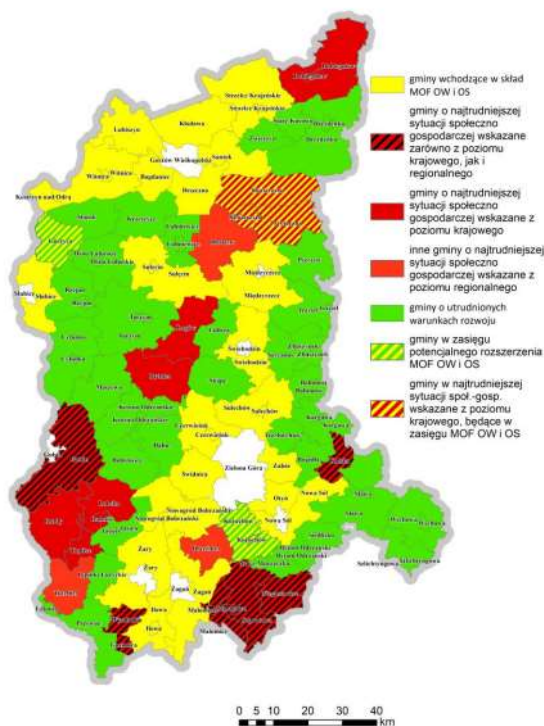
Interwencja skierowana do obszarów wiejskich obejmować będzie w szczególności:

- poprawę dostępu do usług publicznych, w tym dostępności do świadczeń medycznych oraz profilaktyki zdrowotnej, edukacji, usług opiekuńczych oraz kultury i rekreacji, m.in. poprzez współpracę międzygminną, integrującą świadczenie usług i pozwalającą na podnoszenie ich jakości;
- uzupełnienie infrastruktury technicznej;
- zwiększanie dostępności komunikacyjnej;
- podnoszenie kwalifikacji zawodowych mieszkańców i wsparcie lokalnej przedsiębiorczości z wykorzystaniem technologii informacyjnych i komunikacyjnych umożliwiających zdalne nauczanie i świadczenie usług na odległość;
- rozwijanie oferty z obszaru turystyki i rekreacji;

- wykorzystanie atrakcyjnej przestrzeni województwa dla lokalizowania ośrodków opieki dla osób starszych z Polski i z zagranicy, przy zapewnianiu odpowiedniego standardu usług zdrowotnych i kulturalnych;
- wykorzystanie struktur sieciowych w pobudzaniu aktywności gospodarczej i społecznej (m.in. LGD, ODR, izby rolnicze);
- promocję instrumentów współpracy i partnerstwa – włączenie mieszkańców obszarów wiejskich w działania rozwojowe;
- odnowę wsi, wspieranie budowania tożsamości lokalnej i zachowanie wiejskiego dziedzictwa kulturowego i krajobrazu.

Podobnie jak w przypadku miejskich obszarów funkcjonalnych promowaną formą realizacji polityki rozwoju w ramach obszarów funkcjonalnych mniejszych miast oraz gmin o charakterze wiejskim powinno być zawiązywanie partnerstw w celu realizacji wspólnych przedsięwzięć. Na obszarach wiejskich również z wykorzystaniem elementów instrumentu RLKS.

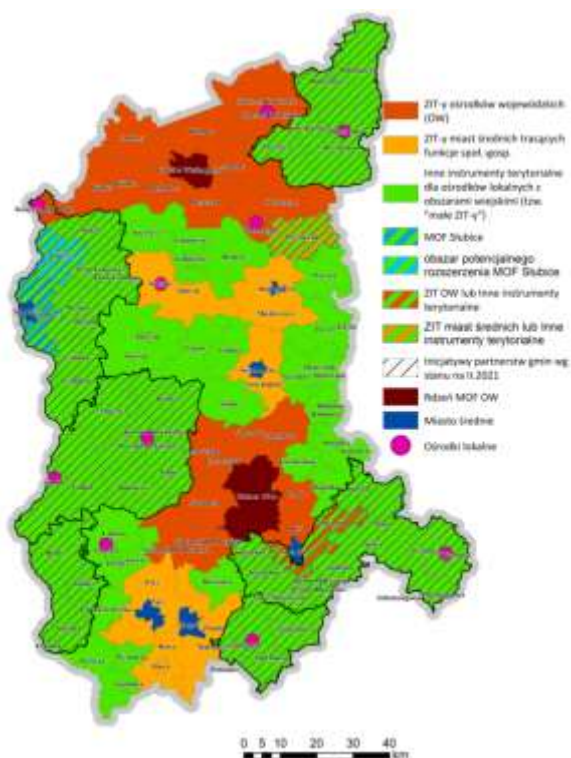
Mapa 9 Obszary Strategicznej Interwencji - obszary wiejskie w województwie lubuskim. Źródło: SRWL 2030 - UMWL w Zielonej Górze.

3. Instrumenty terytorialne dla OSI miejskich i wiejskich.

Na poniższej mapie zaznaczono obszary, które mogą być objęte instrumentami terytorialnymi Polityki Spójności (w szczególności programu regionalnego) po 2020 roku. Wszystkie gminy, w szczególności wiejskie, które nie wchodzą w skład miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich i subregionalnych, wraz z miastami – ośrodkami lokalnymi (oraz miastem średnim – Słubicami), będą mogły realizować nowe instrumenty przeznaczone głównie dla partnerstw lokalnych (tzw. „małe ZIT-y”) – Inne Instrumenty Terytorialne w ramach Polityki Spójności oraz porozumienia terytorialne wprowadzone w 2020 roku w ustawie o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

Mapa 10 Zasięg wsparcia instrumentami terytorialnymi dla OSI miejskich i wiejskich. Źródło: SRWL 2030 - UMWL w Zielonej Górze.

4. Obszary przygraniczne.

Obszary przygraniczne z jednej strony posiadają specyficzny potencjał rozwojowy wynikający z możliwości bezpośredniej współpracy międzynarodowej w dziedzinie gospodarczej, wymiany handlowej, kontaktów politycznych czy realizacji projektów transgranicznych. Z drugiej strony problemem jest peryferyjne położenie, słaba krajowa dostępność transportowa oraz zwiększona migracja mieszkańców. Ważnym kierunkiem interwencji polityki regionalnej w stosunku do obszarów przygranicznych jest wspomaganie procesu ich integracji z głównymi obszarami aktywności gospodarczej, dzięki zapewnianiu rozwoju powiązań funkcjonalnych po obu stronach granicy.

Obszar G-7 w znacznej części kwalifikuje się do OSI określonego jako tereny bezpośrednio przylegające do granicy, w których występuje silne oddziaływanie transgraniczne. Szczególnie jest ono zauważalne w tzw. miastach bliźniaczych, jak Kostrzyn nad Odrą-Kietz, Ślubice-Frankfurt nad Odrą, Gubin - Guben, Łęknica-Bad Muskau. Miasta te rozwijają współpracę realizując wspólne projekty w wielu dziedzinach, spośród których dominującymi są infrastruktura komunalna, komunikacja, kultura, sport, edukacja i sprawy społeczne. Przedsięwzięcia te powinny być nadal wspierane.

Mapa 11 Obszary przygraniczne w województwie lubuskim. Źródło: SRWL 2030 - UMWL w Zielonej Górze.

5. Obszary zagrożone powodzią.

Do grupy gmin, które objęte są obszarami szczególnego zagrożenia powodzią zakwalifikowano na terenie województwa lubuskiego 62 gminy, w tym w tym, Cybinka, Górzycza, Kostrzyn nad Odrą, Rzepin, Słońsk i Słubice. Na terenie wszystkich wskazanych gmin stwierdzono występowanie obszarów o wysokim prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi. Do wyznaczonego obszaru zakwalifikowano gminy, na terenie których występuje prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi, a także gminy, których obszar narażony jest na zalanie w przypadku zniszczenia lub uszkodzenia wału przeciwpowodziowego. Inwestycje przeciwpowodziowe na terenie województwa lubuskiego powinny obejmować w szczególności budowę wałów przeciwpowodziowych, a także innych budowli, takich jak: jazy, przepusty, wały cofkowe, zbiorniki retencyjne.

Mapa 12 Obszary zagrożone powodzią w województwie lubuskim. Źródło: SRWL 2030 - UMWL w Zielonej Górze.

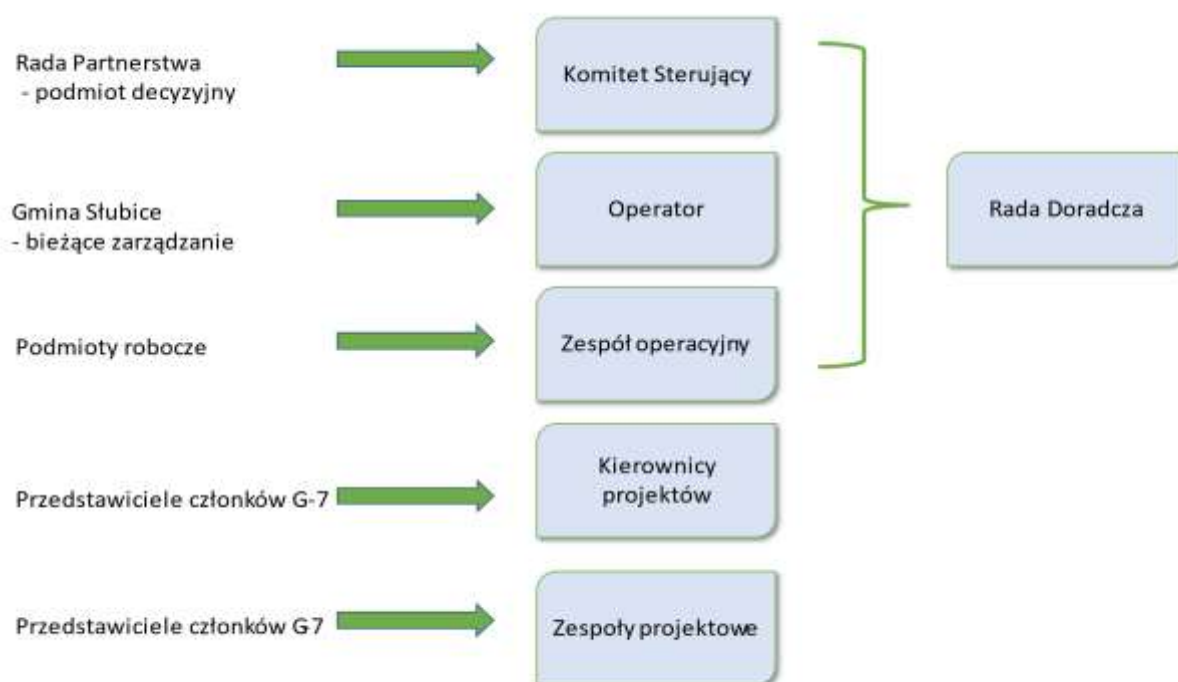
Założenia wdrożeniowe

Strony Porozumienia uznały, że dla osiągnięcia zakładanych celów niezwykle istotne jest zachowanie pewnych zasad funkcjonowania partnerstwa. Te zasady to:

- 1) Równość partnerów;
- 2) Partnerstwo;
- 3) Tworzenie możliwie elastycznych rozwiązań;
- 4) Partycypacja finansowa;
- 5) Racjonalizacja wydatków;

STRUKTURA ZARZĄDZANIA STRATEGIA:

Komitet Sterujący

Istotną rolę w zapewnieniu efektywnego wdrażania strategii i rozwoju obszaru G-7 odgrywać będzie Rada Partnerstwa, jako Komitet Sterujący (KS).

Komitet Sterujący będzie:

- ✓ *wzmacniać wewnętrzną i zewnętrzną współpracę partnerską w konsensusie co do wspólnego interesu partnerów;*
- ✓ *definiować krótko- i długoterminowe cele rozwoju obszaru G-7;*
- ✓ *podejmować działania/ strategiczne przedsięwzięcia służące realizacji celów;*
- ✓ *określać docelowe źródła finansowania dla realizowanych działań;*
- ✓ *zapewniać możliwość wymiany doświadczeń w ramach G-7 i poza nim.*

Operator G-7:

Koordinację między przedsięwzięciami o charakterze strategicznym zapewni Operator powołany przez Radę Partnerstwa. Członkowie G-7 powierzają Gminie Słubice rolę Operatora koordynującego działania w zakresie realizacji strategii, bieżącego zarządzania jej wdrażaniem mającego do dyspozycji służbę merytoryczną w postaci Zespołu Operacyjnego (ZO). Kompetencje w zakresie koordynacji działań nie wykluczają podejmowania inicjatyw i udziału w tych działaniach pozostałych partnerów. Dopuszcza się możliwość oddania części zadań związanych z obsługą, zarządzaniem czy koordynowaniem prac partnerstwa w postaci zlecenia zewnętrznego wyspecjalizowanemu podmiotowi.

Zakres działalności Operatora:

- 1. Reprezentuje G-7 przy podejmowaniu działań w zakresie realizacji strategii wobec podmiotów zewnętrznych po uprzedniej konsultacji z członkami partnerstwa.*
- 2. Kieruje pracami Zespołu Operacyjnego.*
- 3. Koordynuje proces realizacji projektów strategicznych i uzupełniających.*
- 4. Uczestniczy w spotkaniach i konferencjach związanych z realizacją i promocją dokumentu strategicznego, co nie wyklucza udziału pozostałych przedstawicieli.*
- 5. Informuje członków G-7 o ustaleniach, działaniach i faktach mających wpływ na realizację celów G-7.*

Zespół operacyjny:

- 1. Zespół Operacyjny jest roboczym podmiotem odpowiedzialnym za realizację dokumentu strategicznego.*
- 2. W skład Zespołu Operacyjnego wchodzi przedstawiciele wszystkich członków G-7 — Kierownicy projektów, którzy na poziomie roboczym będą koordynować prace nad przygotowaniem i wdrażaniem strategii, realizowanych przedsięwzięć oraz Zespoły projektowe odpowiedzialne za wdrażanie projektów.*
- 3. Prace Zespołu Operacyjnego służą prawidłowemu i skutecznemu wdrażaniu założeń strategii.*

Zadania zespołu Operacyjnego:

- 1. Realizacja i koordynacja procesu wdrażania strategii.*
- 2. Rozwój i koordynacja współpracy między członkami G-7.*
- 3. Monitorowanie wdrażania strategii w oparciu o system wskaźników realizacji.*

4. *Koordinacja realizacji projektów - bieżący kontakt z osobami odpowiedzialnymi za przygotowanie i realizację projektów w ramach dokumentu strategicznego.*
5. *Prowadzenie działań informacyjnych i konsultacyjnych skierowanych do interesariuszy.*

Funkcjonowanie zespołu Operacyjnego:

1. *Pracami Zespołu Operacyjnego kieruje Operator G-7.*
2. *Organizacja spotkań odbywa się w zależności od tematyki i możliwości w siedzibach członków G-7, które zapewniają obsługę organizacyjną.*
3. *Spotkania Zespołu Operacyjnego odbywają się w zależności od potrzeb.*
4. *Operator może zapraszać do udziału w spotkaniach Zespołu Operacyjnego osoby trzecie, w szczególności osoby odpowiedzialne za przygotowanie i realizację projektów w ramach dokumentu strategicznego, jeżeli uzna, że ich kompetencje i wiedza mogą być przydatne w pracach Zespołu Operacyjnego.*
5. *Spotkania Zespołu Operacyjnego zwołuje Operator.*

Kierownicy projektów:

Koordinację między przedsięwzięciami o charakterze strategicznym zapewni Operator, dla każdego przedsięwzięcia strategicznego wyznaczony został Kierownik Projektu, jako organ wykonawczy jednostki samorządu terytorialnego, członków G-7, który odpowiada za jego realizację i koordynację procesu wdrażania z podmiotami współpracującymi na poziomie struktur G-7 w ramach danego projektu.

Zdania Kierowników projektu:

1. *Realizacja zadań Zespołu Operacyjnego.*
2. *Organizowanie spotkań Zespołu Operacyjnego.*
3. *Organizacja i koordynacja prac dotyczących wdrażania strategii na poziomie jednostek samorządu terytorialnego.*
4. *Monitorowanie wdrażania strategii w oparciu o system wskaźników realizacji.*
5. *Realizacja i koordynacja procesu wdrażania projektów oraz angażowanie podmiotów współpracujących na poziomie struktur G-7 w ramach danego projektu.*
6. *Organizacja prac i nadzór nad osobami odpowiedzialnymi za przygotowanie i realizację projektów w ramach dokumentu strategicznego.*
7. *Przekazywanie informacji i współpraca z pozostałymi członkami Zespołu Operacyjnego.*

Zespoły projektowe:

1. *Wdrażanie strategii na poziomie jednostek samorządu terytorialnego.*
2. *Realizacja procesu wdrażania projektów oraz angażowanie podmiotów współpracujących na poziomie struktur G-7.*
3. *Monitorowanie wdrażania strategii/projektów w oparciu o system wskaźników realizacji.*
4. *Organizowanie spotkań Zespołu Operacyjnego.*

Rada Doradcza:

Komitet Sterujący powoła członków i przewodniczącego Rady Doradczej (RD), która będzie pełnić rolę organu doradczo-opiniującego. RD złożona będzie z przedstawicieli interesariuszy strategii - otoczenia społecznego i gospodarczego. W jej skład będzie wchodziło po 1 przedstawicielu organizacji społecznych lub sektora gospodarczego z każdej gminy i powiatu (7 osób). Gremium to będzie służyć wszechstronną, merytoryczną pomocą w procesie realizacji zadań strategii na każdym etapie.

Ewaluacja

Ewaluacja to systematyczne badanie wartości albo cech konkretnego programu, planu lub działania z punktu widzenia przyjętych kryteriów, w celu jego usprawnienia, rozwoju lub lepszego zrozumienia. Jednym z głównych celów ewaluacji jest ocena rzeczywistych lub spodziewanych efektów realizacji danej interwencji publicznej. Ewaluacja jest zatem próbą znalezienia odpowiedzi na pytanie, czy działania podjęte w zgodzie ze strategią rozwoju przyniosły oczekiwane efekty.

Monitoring a ewaluacja

Monitoring i ewaluacja mimo iż z natury podobne działania, różnią się między sobą zasadniczo. Najważniejszą różnicą jest poziom głębi dostarczanych przez te narzędzia informacji. Podczas gdy monitoring weryfikuje, czy zaplanowane zdarzenie doszło do skutku, to ewaluacja bada to zdarzenie pod kątem jego efektów oraz przyczyn dla których się ono wydarzyło (lub dlaczego się nie wydarzyło). Na poziomie realizacji Strategii linia demarkacyjna pomiędzy monitoringiem a ewaluacją przebiega tam, gdzie występuje rozróżnienie pomiędzy produktem działania (np. 30 km ścieżek rowerowych) a jego rezultatem (wzrost aktywności fizycznej mieszkańców gminy). Należy jednak w tym miejscu zauważyć, że rezultaty weryfikować będzie można dopiero po pewnym czasie. Ze względu na swój charakter nie są one bowiem możliwe do zbadania zanim od zakończenia działań nie upłynie odpowiednia ilość czasu (w tym przypadku od 1 do 3 lat). Wobec tego ocena osiągnięcia rezultatów powinna być prowadzona w kilku określonych momentach wdrażania strategii, nie zaś w sposób ciągły jak produkty.

System ewaluacji wdrażania strategii rozwoju zakłada, że rada partnerstwa powoła zespół roboczy ds. ewaluacji. Zespół ten zapozna się ze wskaźnikami strategicznymi oraz zapisami zasad ewaluacji. Jako punkt wyjściowy potraktuje ewaluację ex-ante przeprowadzoną przed przyjęciem strategii do realizacji.

KAMIENIE MIŁOWE PROCESU EWALUACJI I MONITORINGU:

1. Monitoring (sprawozdanie)	styczeń 23,24,25,26,27,28,29,30
2. Ewaluacja (badanie i sprawozdanie)	styczeń 2026, 2030

Co 2-3 lata zbadane zostać powinny rezultaty działań. Należy wykorzystać do tego metodologię zbliżoną do opisanej w raporcie z diagnozy obszaru G-7 (załącznik do niniejszej strategii). W głównej mierze należy wykorzystać tożsame narzędzie diagnostyczne (ankieta elektroniczna) do zbadania nastrojów społecznych po pierwszych latach realizacji strategii (on going) oraz po zakończeniu etapu jej wdrażania (ex-post). Badanie ex-post można również zlecić podmiotowi zewnętrznemu.

Kluczowe pytania badawcze, na które odpowiedzieć będzie miała ewaluacja to:

Czy wdrażana strategia przynosi zakładane efekty?

Czy zrealizowane przedsięwzięcia są adekwatne do potrzeb mieszkańców?

Czy jakość życia mieszkańców na obszarze G-7 poprawiła się?

Jaka jest efektywność wydatkowania środków finansowych w formule partnerstwa?

Czy formuła partnerstwa przyniosła jakieś korzyści dodane?

Jak funkcjonuje partnerstwo?

Kryteria ewaluacji wykorzystywane w badaniu to:

- *trafność - w jakim stopniu cele i działania odpowiadają na zdiagnozowane potrzeby i problemy obszaru;*
- *skuteczność - w jakim stopniu przyjęte cele oraz mechanizmy realizacji zostały osiągnięte;*
- *trwałość – jaka jest ciągłość efektów, wpływ i oddziaływanie;*
- *efektywność - ocena relacji nakładów do osiągniętych efektów, kosztów do korzyści;*
- *użyteczność - w jakim stopniu strategia realnie przyczyniła się do rozwiązania zidentyfikowanych problemów obszaru.*

Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

Jako dokumenty wykonawcze względem strategii rozwoju należy rozumieć obowiązkowe lub fakultatywne plany i programy funkcjonujące w gminie. Strategia powinna odnieść się do tych dokumentów, np. ocenić ich aktualność i spójność w kontekście zapisów strategii, a w efekcie wskazać dokumenty przewidziane do sporządzenia lub zmiany wraz z ogólnymi wytycznymi wynikającymi z odniesienia do treści strategii.

Zgodnie z zaleceniami poradnika praktycznego dot. przygotowania Strategii Rozwoju Gminy, udostępnionego przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, dokonano przeglądu aktualności obowiązkowych i fakultatywnych planów funkcjonujących w poszczególnych gminach wchodzących w skład G-7 a następnie przedstawiono je w postaci tabelarycznej.

JST	Strategia gminna		Program Ochrony Środowiska	
	perspektywa	Wytyczne do aktualizacji	perspektywa	Wytyczne do aktualizacji
Cybinka	2022	Konieczna aktualizacja. - Uwzględnienie celów partnerstwa oraz samej istoty współpracy w dokumentach wewnętrznych	brak	Wymagana aktualizacja z uwzględnieniem celów środowiskowych G-7
Górzycza	2022		2018 / 2022	
Kostrzyn nad Odrą	2023		2022 / 2026	
Ośno Lubuskie	2022		2021 / 2025	
Rzepin	2022		2021 / 2025	
Słońsk	2027	Aktualizacja nie jest konieczna.	2024 / 2028	Aktualizacja nie jest konieczna.
Słubice	2023	Konieczna aktualizacja. - Uwzględnienie celów partnerstwa oraz samej istoty współpracy w dokumentach wewnętrznych	2024 / 2027	

Ponadto biorąc pod uwagę zakres działań przyjętych jako koncepcja rozwoju obszaru G-7 korzystnym dla realizacji tych planów wydaje się być stworzenie dokumentów nieobowiązkowych, które uszczegółowią zamierzenia. Takimi dokumentami mogłyby być:

- studium wykonalności rozwoju / koncepcja rozwoju ścieżek rowerowych
- porozumienia o współpracy z kluczowymi partnerami społecznymi

Założenia finansowe

Kluczowym dokumentem programowym a jednocześnie najważniejszym źródłem finansowania przedsięwzięć objętych niniejszą strategią są Fundusze Europejskie dla Województwa Lubuskiego na lata 2021-2027 (FEWL).

Najistotniejszym elementem FEWL w kontekście zawartego porozumienia G-7 jest priorytet 8.2 - Cel Szczegółowy (i) Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego na poziomie lokalnym, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach innych niż miejskie. Opis tego priorytetu wskazuje m.in. na:

„interwencja skierowana do obszarów wiejskich obejmować powinna m.in. poprawę dostępu do usług publicznych, kultury i rekreacji, m.in. poprzez współpracę międzygminną, integrującą świadczenie usług i pozwalającą na podnoszenie ich jakości; uzupełnienie infrastruktury technicznej; rozwijanie oferty z obszaru turystyki włączenie mieszkańców obszarów wiejskich w działania rozwojowe; odnowę wsi; wspieranie budowania tożsamości lokalnej i zachowanie wiejskiego dziedzictwa kulturowego i krajobrazu. Działania dedykowane obszarom miejsko-wiejskim oraz wiejskim w tym celu szczegółowym będą realizowane poprzez wykorzystanie strategii terytorialnych, w tym programów rewitalizacji. Projekty powinny dążyć do partnerskiego charakteru oraz powinny być uzgodnione z IZ.”

Inne priorytety FEWL, w których jako beneficjentów uwzględniono porozumienia międzygminne (poza obszarami miejskimi) to:

- *Cel Szczegółowy (iv) Rozwijanie umiejętności w zakresie inteligentnej specjalizacji, transformacji przemysłowej i przedsiębiorczości*
- *Cel Szczegółowy (ii) Rozwój i udoskonalanie zrównoważonej, odpornej na zmiany klimatu, inteligentnej i intermodalnej mobilności na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, w tym poprawa dostępu do TEN-T oraz mobilności transgranicznej*
- *Cel Szczegółowy (iii) Wspieranie włączenia społeczno-gospodarczego społeczności marginalizowanych, gospodarstw domowych o niskich dochodach oraz grup w niekorzystnej sytuacji, w tym osób o szczególnych potrzebach, dzięki zintegrowanym działaniom obejmującym usługi mieszkaniowe i usługi społeczne [Cel Szczegółowy (iv) Wspieranie integracji społeczno-gospodarczej obywateli państw trzecich, w tym migrantów, dzięki zintegrowanym działaniom obejmującym usługi mieszkaniowe i usługi społeczne – CS (iv) będzie realizowany, jako komponent CS (iii)].*
- *Cel Szczegółowy (v) Zapewnianie równego dostępu do opieki zdrowotnej i wspieranie odporności systemów opieki zdrowotnej, w tym podstawowej opieki zdrowotnej, oraz wspieranie przechodzenia od opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej*
- *Cel szczegółowy (vi) Wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych*

Ponadto ze względu na położenie oraz ze względu na zaplanowane do realizacji cele partnerstwa, będzie ono mogło ubiegać się o środki finansowe także z innych źródeł:

- Fundusze Krajowe (programy rządowe, w tym Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych; Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg; Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych; programy Ministerstwa Kultury; programy Ministerstwa Sportu; programy Narodowego i Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.
- Fundusze Unijne (w tym Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego; Europejski Fundusz Społeczny+; Europejski Fundusz Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich; Europejska Współpraca Terytorialna; Horyzont Europa)
- Fundusze innych partnerów zagranicznych (Fundusze Norweskie (MF EOG i NMF))

Z punktu widzenia porozumienia G-7 najistotniejsze będą konkursy ogłaszane w ramach następujących programów operacyjnych:

1. Program Współpracy Interreg Brandenburgia – Polska 2021-2027
2. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich, w tym Lokalna Strategia Rozwoju LGD właściwej terytorialnie (PROW)
3. Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko na lata 2021-2027 (FENIKS)
4. Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego na lata 2021-2027 (FERS)

W poniższej tabeli przypisano konkretne programy / źródła finansowania dla poszczególnych celów strategicznych partnerstwa:

Cel strategiczny	Program lub źródło
1. Zahamowanie ubożenia przyrodniczego oraz zwiększenie odporności regionu na negatywne efekty zmian klimatu.	FEWL, Interreg, FENIKS, Fundusze Norweskie, NFOŚiGW, WFOŚiGW
2. Wzrost potencjału gospodarczego regionu i jego atrakcyjności jako miejsca zamieszkania.	FEWL, PROW
3. Wzrost roli kultury, dziedzictwa narodowego i tożsamości lokalnej w budowaniu kapitału społecznego	FEWL, FENIKS, Fundusze Norweskie, PROW, Interreg,

Spis tabel, map, wykresów i rysunków

Tabela 1 Narzędzia badawcze wykorzystane podczas badania społecznego na potrzeby diagnozy.....	2
Tabela 2 Ilość mieszkańców obszaru G-7 w podziale na gminy - stan na koniec 2020 roku. Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (BDL).....	5
Wykres 1 Rozkład respondentów w badaniu ankietowym ze względu na gminę zamieszkania. Porównanie z faktycznym rozkładem liczby mieszkańców	3
Wykres 2 Dynamika zmian liczby ludności. Opracowanie własne na podstawie danych GUS (BDL).....	6
Wykres 3 Rozkład odpowiedzi na pytanie o czynniki w największym stopniu wpływające na życie mieszkańców w regionie. Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego....	8
Wykres 4 Ocena zadowolenia z poziomu dbałości o środowisko. Opracowanie własne na podstawie ankiety elektronicznej	11
Wykres 5 Ocena istotności potrzeby poprawy stanu środowiska/przyrody. Opracowanie własne na podstawie ankiety elektronicznej	11
Wykres 6 Ocena zadowolenia z czystości i porządku miejsc publicznych. Opracowanie własne na podstawie ankiety elektronicznej	12
Wykres 7 Udział powierzchni terenów zieleni w powierzchni ogółem. Opracowanie własne na podstawie danych GUS (BDL).....	12
Wykres 8 Ocena istotności potrzeby zwiększenia opieki/ochrony terenów zielonych. Opracowanie własne na podstawie ankiety elektronicznej.....	13
Wykres 9 Ocena istotności potrzeby niwelacji negatywnych skutków zmian klimatu. Opracowanie własne na podstawie ankiety elektronicznej.....	13
Wykres 10 Udział frakcji odpadów zebranych selektywnie w odpadach ogółem w latach 2017-2020. Opracowanie własne na podstawie danych GUS.....	14
Wykres 11 Masa wytworzonych na terenie G-7 odpadów (kg/mieszkaniec) w latach 2019-2020. Opracowanie własne na podstawie danych GUS.....	15
Wykres 12 Bezrobotni na obszarze G-7 na koniec 2020 roku. Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (BDL)	17
Wykres 13 Ocena zadowolenia z życia w gminie pod kątem łatwości znalezienia dobrej pracy. Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego. N=557	18
Wykres 14 Odpowiedź na pytanie o istotność potrzeby rozładowania nadmiernego ruchu pojazdów. Źródło: ankieta online, N=560.....	18
Wykres 15 Zadowolenie z warunków do uprawiania sportu w gminie. Opracowanie własne na podstawie danych z ankiety elektronicznej.	20
Wykres 16 Długość ścieżek rowerowych w gminach G-7 oraz w gminach porównawczych w latach 2011-2020. Opracowanie własne na podstawie danych GUS (BDL).....	21
Wykres 17 Zadowolenie z dostępności placów zabaw. Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.....	22
Wykres 18 Zadowolenie z dostępności miejsc rekreacji dla młodzieży. Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.....	22
Wykres 19 Dynamika zmian w liczbie turystów odwiedzających polskie Parki Narodowe. https://stat.gov.pl/portal-edukacyjny/polskie-parki-narodowe-wystawa/	24
Wykres 20 Liczba udzielonych noclegów w przeliczeniu na jednego turystę. Opracowanie własne na podstawie danych GUS (BDL).....	25

Mapa 1 Przykład mapy KBW pokazującej specyfikę bilansu wodnego regionu Lubuskiego Przełomu Odry. Źródło: https://susza.iung.pulawy.pl/kbw/	16
Mapa 2 Mapa centrów funkcjonalnych - źródło: opracowanie własne.	62
Mapa 3 Rozmieszczenie kluczowych stref społeczno-gospodarczych oraz sieci komunikacyjnej regionu. Podkład - sieć urbanistyczna oraz woda. Opracowanie własne. Dane - geoportal.gov.pl	64
Mapa 4 Natężenie ruchu na drogach krajowych i wojewódzkich regionu (SDR 20/21 GDDKiA)	65
Mapa 5 Mapa GDOŚ - formy ochrony przyrody na terenie G-7.	66
Mapa 6 Rozmieszczenie lasów w regionie. Opracowanie własne. Podkład - sieć urbanistyczna oraz woda. Opracowanie własne. Dane - geoportal.gov.pl.....	67
Mapa 7 Rozmieszczenie kluczowych z punktu widzenia celów strategicznych elementów przestrzennych. Podkład - sieć urbanistyczna oraz woda. Opracowanie własne. Dane - geoportal.gov.pl.....	68
Mapa 8 Obszary Strategicznej Interwencji - miejskie obszary funkcjonalne województwa lubuskiego. Źródło: SRWL 2030 - UMWL w Zielonej Górze.....	71
Mapa 9 Obszary Strategicznej Interwencji - obszary wiejskie w województwie lubuskim. Źródło: SRWL 2030 - UMWL w Zielonej Górze.....	72
Mapa 10 Zasięg wsparcia instrumentami terytorialnymi dla OSI miejskich i wiejskich. Źródło: SRWL 2030 - UMWL w Zielonej Górze.....	73
Mapa 11 Obszary przygraniczne w województwie lubuskim. Źródło: SRWL 2030 - UMWL w Zielonej Górze.	74
Mapa 12 Obszary zagrożone powodzią w województwie lubuskim. Źródło: SRWL 2030 - UMWL w Zielonej Górze.....	75